menținerea păcii în Cipru și a furnizat un al doilea avion observator O.N.U. din Orientul Apropiat.

Consiliul federal își propune, între altele, să sporească aportul Elveției la activitățile Națiunilor Unite, în special în ce privește ajutorul pentru dezvoltare și să dezvolte în continuare infrastructura și posibilitățile de găzduire ale Genevei. Consiliul federal intenționează, de asemenea, să ușureze la maximum lucrările Națiunilor Unite și ale organismelor sale instalate cu sediul la Geneva. Cooperarea în domeniul economic și social, care se dezvoltă atît de intens la Geneva, este un exemplu pentru sarcina ce incumbă generațiilor viitoare, pentru ca acestea să depășească factorii de insecuritate generați de subdezvoltare și urmările sale. În legătură cu aceasta, Elveția a luat cunoștință cu viu interes de propunerea guvernului român de a introduce pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. punctul privind „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea Națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state". Aș vrea să adaug că, Consiliul federal salută colaborarea ce s-a instaurat între țări cu sisteme economice și sociale diferite în cadrul Comisiei Economice pentru Europa, organism al Națiunilor Unite la care intenționează să adere, și în care reprezentanții României joacă un rol eminent.

Pe scurt, vedeți deci că, deși nu este membră a O.N.U., Elveția contribuie și va contribui pe măsura mijloacelor sale la realizarea obiectivelor Cartei O.N.U.

— Care sînt, după opinia dv., principiile care trebuie să guverneze relațiile între state și care este rolul statelor mici și mijlocii în rezolvarea importantelor probleme ale contemporaneității ?

— Elveția nu crede decît într-o ordine internațională bazată pe drept, pe respectarea voinței popoarelor și a libertății de a-și alege regimul pe care-l doresc.

Politica Elveției este o politică de neutralitate, de care este răspunzător Consiliul federal, organ ce veghează asupra intereselor superioare ale țării. Este o politică întemeiată pe respectarea suveranității statelor. Ea este, de asemenea, expresia voinței de a urma o cale independentă și de a nu se supune vreunei voințe străine.

În mai multe rînduri, Elveția a afirmat convingerea sa că pacea în lume nu va fi niciodată asigurată în mod temeinic nici printr-un echilibru al terorii, nici prin ratiunea celui mai puternic. Ea trebuie să se bazeze pe drept, țel către care va tinde întotdeauna politica noastră. Numai o națiune independentă poate să construiască forma de societate și de stat care i se pare cea mai bună. Fiind convins de acest lucru, Consiliul federal a subliniat în programul său că menținerea independenței Elveției este primul obiectiv al politicii sale externe.

Într-o lume în care se mai manifestă notiunea de forță și în care puterea celor mari încearcă să determine destinul popoarelor și națiunilor, politica de neutralitate asigură independența națională a Elveției. Neutralitatea nu este o concepție filozofică elvețiană : ea nu este o doctrină ce se opune idealului de fraternitate a popoarelor. Ea este calea aleasă de Elveția — așa cum a declarat în urmă cu doi ani Consiliul federal în parlament — pentru a rămîne înafara conflictelor ce ar putea izbucni între state și pentru a asigura țării pacea și independența în interesul generațiilor viitoare. Numai o asemenea independență poate asigura libertatea națională și individuală.

— Cooperarea și securitatea europeană constituie una din problemele ce preocupă la ora actuală numeroase state și, în special, statele continentului nostru. Vă rugăm să ne împărtășiți opinia dv. în legătură cu această chestiune.

— Vă referiți, desigur, la apelul adresat, la 17 martie 1969, de către membrii Tratatului de la Varșovia țărilor Europei, pentru a le propune o conferință europeană de securitate. Consiliul federal a recunoscut, în iunie anul trecut, în parlament, importanța unei asemenea conferințe, dacă ea va fi deschisă și puterilor extraeuropene care contribuie la securitatea continentului și dacă ea va fi pregătită în mod temeinic. Eventuala participare a Elveției la discuțiile privind securitatea europeană, se afirma atunci, nu este concepută decît în sensul politicii de neutralitate și ținînd cont de faptul că ea nu a fost implicată în cel de-al doilea război mondial. Consiliul federal nu numai că a întîmpinat favorabil inițiativa finlandeză privind alegerea orașului Helsinki drept sediu al eventualei conferințe, dar el a participat deja la intensul schimb de idei și informații suscitat de proiectul de conferință. Elveția intenționează să-și facă auzit glasul la o asemenea conferință. Dar, așa cum arăta Consiliul federal, nu se pune problema ca Elveția să se erijeze în mediatoare sau să aibă inițiative ce nu ar corespunde politicii sale de neutralitate permanentă, sau faptului că nu a fost implicată în ultimul conflict mondial. Elveția va sublinia, cu acest prilej, prevalența dreptului, care constituie nu numai o garanție pentru statele mici și mijlocii, dar și baza unor relații internaționale sănătoase fără de care securitatea națiunilor europene ar fi iluzorie.

— Ce importanță are cooperarea științifică și culturală între diferite țări pentru instaurarea unui climat de destindere și înțelegere ?

— Știința și tehnica sînt tot mai puțin legate de frontiere. În ce privește cercetarea științifică, cooperarea internațională capătă, în acest caz, importanță crescîndă, numeroase sarcini nemaiputînd fi asumate decît împreună. În același timp, contactele între savanți și cercetători cu orizonturi ideologice diferite îmbracă și un alt aspect. Ele ne ajută să găsim un limbaj comun în care valorile umane, cum ar fi independența, libertatea, demnitatea, capătă aceeași semnificație. Ele întăresc solidaritatea între oamenii de știință, iar această solidaritate este adesea mai importantă decît chiar obiectul cercetărilor lor. De aceea, putem acorda un loc deosebit colaborării științifice internaționale în menținerea păcii. Același lucru se poate spune și despre schimburile culturale, care ne fac conștienți de ceea ce unește pe oameni, dincolo de orice deosebiri.

Berna, 29 iulie

reflector

TENTATIVA COLOMBO

Noua etapă în desfășurarea crizei de guvern : după eșecul lui Andreotti, optimiștii așteaptă succesul lui Colombo. E greu de spus însă care ar fi atu-urile suplimentare ale succesorului lui Andreotti. Orientarea politică e, în linii mari, aceeași. Unii sînt înclinați să creadă că, în calitate de fost ministru al trezoreriei, Colombo ar întruni, în cele din urmă, sufragiile majoritare în rîndul celor preocupați de starea financiară a țării. Deocamdată, el a reușit să cîștige adeziunea unanimă a direcțiunii democrat-creștine. Ceea ce nu e, desigur, o surpriză. În fața colegilor de partid, el s-a prezentat ca un partizan al coeziunii guvernamentale și al centrului-stînga. A avertizat despre existența unor „grave și urgente" probleme economice și, în consecință, și-a exprimat convingerea că „trebuie evitată o vacanță prelungită a puterii". Colombo beneficiază și de sprijinul republicanilor. Dificultățile vor veni, cu certitudine, în momentul în care el va începe convorbirile în tabăra socialiștilor și social-democraților (P.S.I. și P.S.U.). Problema raporturilor de colaborare cu comuniștii va fi, cu acest prilej, în mod inevitabil, dezbătută. Or, se știe, între cele două partide — socialist unitar și socialist italian — disputa pe această temă a atins noi grade de intensitate, mai ales de cînd P.S.I. dorește să stabilească relații de colaborare cu organizațiile P.C.I., la nivel municipal, provincial și regional. Cum va depăși Colombo acest obstacol — nimeni nu poate spune încă.

MOARTEA LUI SALAZAR

Fostul prim-ministru portughez Antonio de Oliveira Salazar, născut în urmă cu 81 de ani în provincia de Beira, a decedat la 27 iulie la Lisabona. După cum se știe, Salazar s-a îmbolnăvit grav în septembrie 1968 fiind operat și rămînînd apoi parțial paralizat. Din cauza bolii a fost înlocuit din funcția de premier pe care o deținuse fără încetare din 1932, cînd președintele de atunci al Portugaliei, Carmona, mulțumit de activitatea lui Salazar ca ministru al finanțelor, i-a încredințat-o pe cea de președinte al guvernului. A mai deținut, paralel, și funcțiile de ministru al coloniilor (1930), al finanțelor (1928—1940), afacerilor externe (1936—1947), al apărării naționale (1961—1962). În ciuda marelui curs pe care l-a luat decolonizarea după cel de al doilea război mondial, Salazar a respins orice tentativă de acest fel. Mai mult, începînd din 1961, a dat ordin să se folosească armele împotriva patrioților din Angola, Mozambic și Guineea Portugheză.

Corespondență din Geneva de la Tiberiu N. Bogdan

Comitetul pentru dezarmare în sesiunea de vară

Mozaicul reuniunilor ce alcătuiesc calendarul diplomatic estival al Genevei include, în aceste săptămîni, o gamă largă de întîlniri și dezbateri pe cele mai variate teme, care vin să confirme intensitatea dialogului internațional în acest an ce marchează începutul unui nou deceniu, în care comunitatea internațională își pune îndreptățite speranțe de pace, cooperare, progres și bunăstare.

Agenda diplomatică genevează cuprinde reuniuni ale unor importante organisme internaționale, cum sînt cele ale Comisiei de drept internațional, Comitetul pentru definirea agresiunii, sesiunea E.C.O.S.O.C., întrunirile de lucru ale unor comitete și comisii ale U.N.C.T.A.D. și Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa, precum și ale unor alte organizații și grupe de lucru cu caracter economic, social, științific, cultural.

În ansamblul acestor dezbateri internaționale, sesiunea a doua din 1970 a conferinței Comitetului pentru dezarmare, reluată la 16 iunie, ocupă un loc distinct atît prin problematica pe care este chemată să o examineze, cît și prin momentul în care au loc negocierile de dezarmare.

Problemele dezarmării rămîn un capitol de mare însemnătate și stringentă actualitate în ansamblul vieții internaționale contemporane, al eforturilor și preocupărilor pentru edificarea unui cadru de pace și securitate, indispensabil pentru progresul tuturor națiunilor.

Ni se pare, în această ordine de idei, deosebit de sugestivă remarca pe care secretarul general al O.N.U. o făcea, la începutul acestei luni la Geneva, în fața Consiliului Economic și Social. Subliniind însemnătatea tuturor activităților economice și tehnico-științifice ale O.N.U., secretarul general releva cu deplin temei că popoarele de pretutindeni apreciază Organizația în primul rînd după rezultatele obținute pe plan politic, al soluționării conflictelor curente sau potențiale, pentru că omenirea este lovită, înainte de toate, „de conflicte, disensiuni, armamente".

Deși publicul larg s-a obișnuit să privească negocierile din acest domeniu ca pe o dezbatere uniformă și prelungită asupra acelorași teme, unele dintre ele inaugurate încă în perioada interbelică — situație în mare parte adevărată — tratativele de dezarmare își au — dincolo de valoarea lor politică ce nu poate fi pusă la îndoială — evoluțiile și tempo-ul lor, aflate în directă corelație cu desfășurarea de ansamblu a vieții internaționale.

Momentul actual este definit, după părerea noastră, de creșterea în intensitate a cererilor și străduințelor — din partea tuturor popoarelor iubitoare de pace, a unui mare număr de state, guverne, partide și forțe progresiste de pretutindeni de a se depăși faza declarațiilor verbale, de intenții și de a se angaja negocieri de substanță asupra unor acțiuni concrete de limitare a cursei înarmărilor — care a atins parametri fără precedent, ce pun în pericol viața și civilizația tuturor națiunilor și de a se întreprinde măsuri efective de dezarmare.

În timp, negocierile actuale de dezarmare se desfășoară la confluența dintre două momente importante, a căror luare în considerare ar putea determina, în condițiile prezenței factorului decisiv al voinței politice, angajarea mai hotărîtă pe calea dezarmării — ca o componentă de bază a construirii oricărui sistem trainic de securitate în lume.

PRIMUL MOMENT îl constituie aniversarea a 25 de ani de la crearea O.N.U. — organizație care, înființată în urma experienței tragice a celui de-al doilea război mondial, și-a înscris ca obiectiv fundamental ocrotirea generațiilor viitoare de repetarea unor conflagrații pustiitoare; între căile de înfăptuire a acestui deziderat, Carta și hotărîrile ulterioare ale O.N.U. menționează, la un loc de frunte, realizarea dezarmării. Din păcate, bilanțul rezultatelor negocierilor de dezarmare apare, după 25 de ani, sumar și lipsit de consistență: cîteva acorduri de prevenire a înarmărilor sau de preîntîmpinare a penetrației factorului militar în anumite zone, care își au desigur valoarea lor, dar nici unul care să fi condus la reducerea cursei înarmărilor sau la declanșarea unui proces real de dezarmare.

Această situație nu poate să nu îngrijoreze, mai ales dacă avem în vedere că din 1948 pînă în 1968 cheltuielile militare s-au triplat, iar în 1970 ele însumează uriașa cifră de 200 miliarde de dolari. Arsenalele militare, în primul rînd cele nucleare, au atins proporții care nu sînt justificate nici măcar de rațiunile de ordin militar, întrucît potențialul lor permite de mult distrugerea întregii planete. În ciuda a ceea ce se afirmă, cursa înarmărilor nu a contribuit la sporirea coeficientului de securitate a statelor, ci, dimpotrivă, a dat naștere la o stare de insecuritate permanentă pentru toate națiunile, mari sau mici; în plus, ea are multiple consecințe economice și sociale din cele mai dăunătoare, constituind o uriașă irosire de resurse sustrase nevoilor acute ale dezvoltării.

Apropierea sesiunii jubiliare a O.N.U., chemată să formuleze judecăți și concluzii politice în legătură cu disproporția existentă în perioada postbelică între înarmare și dezarmare, pune pregnant în fața actualei sesiuni a Comitetului sarcina unei examinări mai atente, cu simț sporit de răspundere, a problematicii dezarmării, a unor răspunderi mai clare la problemele ce au fost încredințate Comitetului prin multiplele rezoluții adoptate de Adunarea Generală.

AL DOILEA MOMENT care definește locul actualei sesiuni a Comitetului în ansamblul negocierilor de dezarmare îl constituie faptul că ea se desfășoară în primul an al deceniului care a fost proclamat de Adunarea Generală a O.N.U. drept Deceniu al Dezarmării. Rezultatele minime ale negocierilor de dezarmare din cei 25 de ani de activitate ai O.N.U., lipsa unei concepții și a unei orientări de ansamblu pe planul tratativelor, subordonarea lor unor fluctuații ale politicii internaționale sau unor interese unilaterale — factori care, alături de alții, au contribuit la eludarea problemelor de fond ale dezarmării — toate acestea au condus la înțelegerea necesității de a se adopta o strategie globală a dezarmării, care să confere acestui proces consistență, continuitate, perspectivă.

În termenii rezoluției 2602 e / XXIV / adoptată de Adunarea Generală, perioada anilor 1970 a fost proclamată Deceniu al Dezarmării; Comitetului de la Geneva, ca organism specializat pentru problemele dezarmării, i s-a trasat sarcina de a elabora un program al Deceniului, care să fie o bază a negocierilor de dezarmare și a adoptării unor măsuri concrete în viitorii zece ani. Deceniul Dezarmării ilustrează, înainte de toate, preocuparea comunității internaționale de a se da un impuls de vigoare negocierilor de dezarmare, pornindu-se de la experiența celor 25 de ani care au trecut de cînd dezarmarea a fost inclusă printre preocupările majore ale Organizației. El reflectă înțelegerea de către marea majoritate a celor 126 de state membre ale O.N.U. că problematica dezarmării trebuie atacată, în anii ce vin, cu energii sporite și cu voința de a parveni la rezultate palpabile, în cadrul unei strategii unitare, cu obiective bine stabilite. Numai în acest mod se poate ajunge la atenuarea și lichidarea decalajului extrem de periculos care există între cursa accelerată a înarmărilor și ritmul lent al negocierilor de dezarmare, decalaj care are și va avea în continuare efecte deosebit de nocive asupra securității și dezvoltării tuturor națiunilor.

Lucrările actualei sesiuni a Comitetului de dezarmare se desfășoară în prezența factorilor și a exigențelor la care ne-am referit. După cum se cunoaște, agenda lucrărilor Comitetului rămîne cea adoptată la 15 august 1968, care include problemele dezarmării nucleare, dezarmarea generală și totală, demilitarizarea teritoriilor submarine, alte măsuri colaterale. Prin rezoluțiile O.N.U., Comitetului i s-a cerut elaborarea programului Deceniului Dezarmării, examinarea chestiunii interzicerii armelor chimice și biologice și a problemei schimbului internațional de date seismice în vederea punerii la punct a unor proceduri de control pentru prohibirea experiențelor nucleare subterane.

O remarcă de ordin general se impune de la început.

Marile probleme ale negocierilor de dezarmare — adoptarea cu maximă prioritate a unor măsuri de dezarmare nucleară și examinarea dezarmării generale și totale ca obiectiv funda-

mental al tratativelor — nu își găsesc nici la actuala sesiune a Comitetului locul principal ce i se cuvine pe agenda dezbaterilor în conformitate cu stipulațiile multor rezoluții ale Adunării Generale. Deși toți participanții la lucrările Comitetului, ca de altfel majoritatea statelor membre ale O.N.U., sînt de acord asupra priorității măsurilor respective, practic nu numai că nu s-a reușit să li se asigure prioritatea în cadrul negocierilor, dar se constată că nici nu s-a dovedit posibil să se angajeze o dezbatere de conținut pe această temă.

Cu toate că țările nenucleare membre ale comitetului au reiterat și la actuala sesiune opțiunea lor pentru prioritatea dezarmării nucleare, invocînd rezoluțiile O.N.U. și obligativitatea unor negocieri de fond în conformitate cu articolul VI al tratatului de neproliferare, examinarea acestor chestiuni și adoptarea unor măsuri concrete rămîne în stadiul unui deziderat, întîrzie, din partea celor direct angajați, adoptarea unor măsuri concrete de dezarmare nucleară.

În aceste condiții, dezbaterile sesiunii în curs sînt concentrate asupra a trei probleme principale: elaborarea programului Deceniului Dezarmării, prohibirea armelor chimice și biologice, definitivarea proiectului de tratat privind interzicerea amplasării armelor nucleare și a altor arme de nimicire în masă pe fundul mărilor și oceanelor și în subsolul acestora.

În situația existentă în prezent pe planul negocierilor de dezarmare, elaborarea programului Deceniului Dezarmării este privită de majoritatea membrilor comitetului ca o acțiune de o mare utilitate și actualitate, capabilă, în cazul în care va fi finalizată printr-un document de substanță, să relanseze tratativele asupra dezarmării, să cristalizeze o abordare de ansamblu, în care diferitele măsuri parțiale, în ordini și priorități convenite, să fie subordonate înaintării către obiectivele dezarmării generale.

Pînă la ora actuală, un mare număr de delegații și-au expus considerentele de principiu în favoarea Deceniului Dezarmării. Pe de altă parte, în luna aprilie a.c., s-a făcut un început promițător în schițarea conținutului programului, în urma unor consultări neoficiale care au avut loc între unele delegații din comitet, la care a participat și delegația română. S-au desprins unele idei și propuneri concrete privind structura programului, care au fost bine primite de ceilalți membri ai comitetului. Aceste idei, precum și altele care vor rezulta din dezbaterile următoare vor alcătui cuprinsul programului. Programul va trebui să fie elaborat pornindu-se de la principiile Cartei O.N.U., de la rezoluțiile ce definesc mandatul comitetului și să prevadă o gamă largă de măsuri de prevenire și limitare a armamentelor, negocierea cu prioritate a problematicii dezarmării nucleare, înaintarea către obiectivul dezarmării generale. În același timp, el va trebui să stipuleze adoptarea unor măsuri parțiale generatoare de încredere, aflate în conexiune cu înfăptuirea dezarmării, între care sînt citate cele privind nerecurgerea la forță, rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor internaționale, interzicerea folosirii armelor nucleare, garanții de securitate pentru țările nenucleare, interzicerea demonstrațiilor de forță de orice fel etc.

Apare necesar ca în perioada imediat următoare, negocierile pe tema dezarmării să cîștige în consistență și intensitate, astfel încît comitetul să poată definitiva și înainta Adunării Generale programul cerut prin rezoluția adoptată la ultima sesiune. Comitetul continuă examinarea chestiunii prohibirii armelor chimice și biologice, inclusă pe agenda negocierilor încă din 1968. Discuțiile se desfășoară pe baza celor două proiecte de convenție depuse de Anglia (cu privire la interzicerea armelor biologice) și țările socialiste (referitor la prohibirea, deopotrivă, a armelor chimice și biologice).

Negocierile pe această temă evoluează lent, existînd opinii că ele vor continua și în viitor o bună perioadă de timp. Pînă în prezent nu au putut fi clarificate cîteva chestiuni de ordin principial cum sînt tipul de arme din această categorie ce urmează a fi supuse prohibiției (biologice, sau chimice și biologice) precum și complicata problemă a controlului îndeplinirii obligațiilor ce vor fi asumate. În comitet au fost prezentate un mare număr de documente de lucru (S.U.A., Japonia, Italia, Suedia și alte țări), care încearcă să clarifice diferite aspecte tehnice legate de încheierea unui acord în materie. Recent, Japonia și Italia au avansat și detaliat propunerea de a se institui un grup de experți care să elaboreze propuneri privind sistemul de control în contextul convenției de prohibire a armelor C și B.

Proiectul de tratat privind demilitarizarea teritoriilor submarine se află în faza unor negocieri pe baza textului depus de U.R.S.S. și S.U.A. la 25 aprilie. Dezbaterile invederează existența în text a unor formulări care nu corespund încă pe deplin cerințelor tuturor membrilor comitetului, ceea ce a determinat prezentarea de propuneri și amendamente de îmbunătățire a proiectului de tratat. Aceste propuneri vizează, în esență, trei probleme: înscrierea în tratat a unui articol privind continuarea negocierilor în vederea demilitarizării complete a spațiilor submarine, sublinierea drepturilor suverane ale statelor riverane asupra platoului lor continental, elaborarea unei proceduri internaționale de control, care să permită tuturor statelor, inclusiv celor ce nu dispun de mijloace tehnice necesare, să ia parte efectiv la operațiunile de verificare.

Multe delegații au subliniat în intervențiile lor necesitatea ca paralel cu negocierea acestui acord — care intră în categoria măsurilor preventive de dezarmare și care are o valoare practică redusă, întrucît nu afectează producția și stocurile de armamente — comitetul să procedeze la examinarea într-un spirit de urgență a marilor probleme care își așteaptă soluționarea, în primul rînd a problematicii dezarmării nucleare.

În prezent, nu se poate încă prevede data cînd se va încheia actuala sesiune a comitetului. În orice caz, încheierea lucrărilor din acest an ale comitetului va trebui să ia în considerare apropierea sesiunii Adunării Generale, aniversarea Organizației și analiza bilanțieră a activităților sale în toate compartimentele, va oferi un prilej de reflecție și în legătură cu conținutul voluminosului dosar al dezarmării.

reflector

RELAȚII SOVIETO-FINLANDEZE

Recenta vizită oficială făcută în Uniunea Sovietică de președintele Republicii Finlandeze, Urho Kekkonen, a constituit o nouă contribuție la întărirea continuă a relațiilor sovieto-finlandeze. În cursul convorbirilor între președintele Finlandei și conducătorii Uniunii Sovietice a avut loc un schimb de opinii în probleme ale colaborării între cele două țări, ca și asupra unui cerc larg de probleme internaționale. În cadrul relațiilor bilaterale, partea finlandeză și cea sovietică au căzut de acord și au semnat un protocol cu privire la prelungirea, înainte de termen, pe următorii 20 de ani, a Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Uniunea Sovietică și Finlanda. Este vorba de Tratatul din 1948, care a rezistat la încercările vremii, și care constituie o bază trainică pentru relațiile sovieto-finlandeze.

În cursul schimbului de opinii cu privire la situația internațională, părțile au acordat o atenție aparte problemelor securității europene. Din partea sovietică s-a relevat inițiativa Finlandei în problema conferinței general-europene de securitate și colaborare și rolul ei în sprijinirea realizării acestei propuneri îndreptate spre consolidarea păcii și dezvoltarea unei largi colaborări reciproc avantajoase. La rîndul lor, reprezentanții Finlandei au relevat importanța propunerilor cuprinse în Memorandumul de la Budapesta consacrat chestiunilor legate de convocarea conferinței general-europene. În comunicat se remarcă, de asemenea, importanța propunerilor președintelui Kekkonen referitoare la crearea unei zone denuclearizate în Europa de nord și asigurarea unei păci trainice în această zonă, se exprimă o profundă îngrijorare în legătură cu ultimele evenimente din Asia de sud-est, se scoate în evidență caracterul primejdios al agravării situației în Orientul Apropiat și importanța unei cît mai grabnice transpuneri în viață a tuturor prevederilor rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967 în scopul instaurării în Orientul Apropiat a unei păci echitabile și trainice.

(După Izvestia)

CREAREA C.E.A.O.

Reprezentanți ai celor șapte state membre ale vechii U.D.E.A.O. (Uniunea vamală a Statelor Africii de vest) s-au reunit la Paris pentru a vota ultimul buget al Uniunii. Acest buget va fi afectat în întregime studiilor necesare în vederea creării C.E.A.O. (Comunitatea Statelor Africii de vest), hotărîre luată de șefii de stat în cadrul reuniunii ținută în luna mai la Bamako.

Secretariatul va elabora un proiect de tratat pe care șefii de stat să-l poată studia și semna la 1 noiembrie 1971. Țările membre ale C.E.A.O. sînt următoarele: Coasta de Fildeș, Dahomey, Volta Superioară, Mali, Mauritania, Niger și Senegal.

reflector

SUCCESIUNEA PREZIDENȚIALĂ ÎN LIBAN

În momentul de față viața politică din Liban este dominată de viitoarele alegeri prezidențiale. În baza Constituției, ele urmează să aibă loc în termen de o lună pînă la două luni înainte de expirarea, la 20 septembrie, a mandatului președintelui actual.

În lipsa unei candidaturi oficiale, lupta pentru succesiune pare să se limiteze pentru moment la conducătorii celor două tendințe principale care dezbină parlamentul și țara.

Este vorba de doi foști președinți ai republicii : Camille Chamoun, ale cărui încercări de a se menține la putere au provocat tulburările din 1958, și generalul Chehab, care i-a urmat în acea perioadă și care s-a prezentat pe atunci drept chezaș al împăcării naționale. Primul întruchipează speranțele partidelor creștine de dreapta grupate în Helf, în timp ce al doilea reprezintă Nahj, cu alte cuvinte Frontul democratic parlamentar al lui Rachid Karame.

Nereușind să se impună la primul tur de scrutin, generalul Chehab ar prefera să aibă propriul lui candidat, ceea ce i-ar lăsa deplină libertate de acțiune împotriva numeroșilor săi adversari. Se pare însă că voturile „chehabiștilor" nu sînt asigurate vreunui succesor chiar dacă este vorba de un secund strălucit. Ideea unui om providențial și-a trăit traiul, și mulți sînt acei care se tem că, odată cu revenirea generalului la conducerea statului, va fi instaurat un regim aproape totalitar.

Tocmai pentru a democratiza aparatul de stat s-a constituit recent o opoziție denumită „centristă", paralelă cu cea a partidelor de dreapta din Helf. În cea mai bună ipoteză, această forță nu se poate bizui decît pe vreo 20 de deputați din cei 99 cîți are Adunarea. Dacă reușește să-și alăture pe Joumblat cu grupul lui de șapte parlamentari, această opoziție va avea posibilitatea, în calitate de forță a treia, să facă să încline balanța de partea unuia din cei doi candidați, Nahj sau Helf care își vor disputa partida.

(După „Le Monde")

RELAȚIILE GAMBIA-SENEGAL

După 16 luni de întrerupere, Comitetul ministerial senegalo-gambian a cunoscut o nouă relansare o dată cu cea de-a 5-a reuniune care a avut loc recent la Dakar. Cele două țări au hotărît să întărească cooperarea reciprocă în materie de politică externă, iar delegația gambiană a anunțat că țara sa dorește să obțină un statut de observator în cadrul O.E.R.S. (Organizația Statelor Riverane fluviului Senegal).

Totodată, cele 2 țări au semnat o convenție privind transporturile, un acord comercial, un protocol de schimburi comerciale etc. A fost desemnat și un comitet de experți pentru a trasa harta frontierei între cele două țări. Un alt acord adoptat se referă la amenajarea fluviului Gambia, la construcția unui pod, la ameliorarea rețelei rutiere.

Hubert WIELAND ALZAMORA

ambasadorul Republicii Peru la București

Orientări peruviene

Cu prilejul Zilei naționale a Republicii Peru, dl Hubert Wieland Alzamora, ambasadorul acestei țări la București, a avut amabilitatea să răspundă întrebărilor adresate de revista LUMEA, prin intermediul redactorului nostru, ANCA VOICAN.

— Pentru început, vă rugăm, domnule ambasador, să ne spuneți în ce direcții se concretizează eforturile urmărind activizarea resurselor naționale ale țării și care este contribuția acestei orientări la accelerarea dezvoltării ?

— În cadrul obiectivului general de realizare a unei mobilizări totale a resurselor naturale ale țării, cu scopul de a accelera procesul dezvoltării, există o ordine a priorităților impusă de însăși structura economică peruviană și de gradul de dezvoltare obținut în diversele sectoare economice. Astfel, dacă ținem cont că 60 la sută din populație depinde de sectorul agro-zootehnic și de faptul că acesta reprezintă cel mai înapoiat domeniu al economiei, apare logic ca guvernul peruvian să acorde prioritate executării reformei agrare. Înainte de apariția acestei legi, 99 de proprietari din regiunea de coastă și 181 din „sierra" dispuneau de uzufructul a 40 și respectiv 60 la sută din terenurile cultivabile, în timp ce un milion de țărani lucrau parcele — „minifundii". În virtutea legii reformei agrare, promulgată la 24 iunie 1969, s-au expropriat deja 3 400 000 ha, din care 1 300 000 ha au fost distribuite la un total de 47 500 de țărani.

Eforturile statului s-au orientat de asemenea, spre promovarea dezvoltării industriei miniere, pe baza unui mai mare beneficiu pentru stat și în acord cu politica guvernului de apărare a resurselor naționale. În acest scop, la 14 aprilie 1970, s-a promulgat decretul legii normative a industriei miniere, în virtutea căruia statul își rezervă dreptul de comercializare și rafinare a produselor miniere, cu excepția concesiunilor sociale acordate spre folosul statului. Companiile exploatatoare vor plăti impozitele în raport cu bogăția mineralului și cu prețul produsului pe piața internațională.

Deși Peru este în prezent primul producător mondial de făină de pește, numai 0,8 la sută din totalul produselor pescărești a fost dedicată alimentației. Ținînd cont de deficitul alimentar al populației peruviene, guvernul și-a propus lărgirea acestui sector în vederea consumului, planurile respective stabilind ca în doi ani Peru să ocupe și în ceea ce privește consumul primul loc în lume.

Avînd în vedere că industrializarea țării este indispensabilă pentru obținerea accelerată a dezvoltării, guvernul revoluționar peruvian a dat publicității un anteproiect de lege a industriilor, pentru discutarea lui de către sectorul privat. Legea va stabili protecția și prioritățile ce revin investițiilor particulare, în conformitate cu planurile de dezvoltare ale statului, care își rezervă totalitatea industriilor de bază. Legea va căpăta o extrem de mare importanță pentru că va pune bazele îndeplinirii mai bune a angajamentelor atît din cadrul Grupului Andin cît și al Asociației latino-americane a liberului schimb (A.L.A.L.C.).

— Naționalizarea „I.P.C." a fost urmată de alte măsuri prin care se exercită controlul de stat asupra unor sectoare ale economiei. Care este semnificația principală a acestor măsuri ?

— Guvernul revoluționar, în cadrul politicii sale ferme de apărare a intereselor naționale, urmărește obținerea unor beneficii sporite din exploatarea resurselor naționale și naționalizarea serviciilor publice aflate în mîinile companiilor străine. Potrivit acestor obiective, în cadrul legii minelor la care m-am referit, s-a creat Întreprinderea minieră a Perului, organism de stat care va avea în sarcina sa administrarea rafinăriilor, achiziționarea produselor miniere brute pentru rafinare și comercializare. În domeniul pescuitului, guvernul a luat asupră-și comercializarea uleiului și a făinei de pește, ca și a produselor pentru consumul populației, înființînd forul respectiv de centralizare și coordonare a vînzării. Etatizarea principalelor produse de comerț exterior a fost complementată, pentru a se evita fuga de devize, prin introducerea controlului asupra schimburilor, cu scopul ca Banca națională să fie singura îndreptățită să efectueze tranzacții în devize. S-au luat, de asemenea, diverse măsuri pentru a întări banca de stat. Naționalizarea Companiei peruviene a telefoanelor, proprietate a I.T.T. (International Telephon and Telegraph) s-a realizat recent, după semna-

rea unui acord de compensații între respectivul concern și statul peruvian.

Prin intermediul acestor măsuri, guvernul revoluționar se străduiește să obțină resursele necesare pentru soluționarea problemelor proprii unei țări pe calea dezvoltării, în contextul unei realități interne istorice, economice, sociale și culturale profund peruviene, în care, de aceea, nu se pot repeta orientările proceselor politice de pe alte scene naționale sau continentale.

— Cum este apreciată însemnătatea economică și social-politică a reformei agrare ?

— Importanța economică și socială a reformei agrare adoptată de guvernul revoluționar acum un an și ceva se poate sintetiza în faptul că lichidează situația secular de nedreptate, mizerie și ignoranță în sectorul care continuă să absoarbă cel mai ridicat procent al forței naționale de muncă ; creează, încurajează și difuzează proprietatea, mică și mijlocie, lucrată de proprii stăpîni, punînd astfel bazele pentru crearea unei largi piețe interne, mărind productivitatea și producția agricolă și contribuind la o mai rapidă industrializare a țării ; creează un nou sentiment al proprietății — legat de cel al cooperării frățești — și al responsabilității la vechii muncitori ai complexelor agro-industriale, care vor fi integrați în sistemul de proprietate cooperatistă și autogestionară ; deschide o întreagă serie de granițe în cadrul națiunii, prin integrarea în viața modernă a unor întinse regiuni din „sierra" care pînă atunci vegetau într-o izolare totală sau parțială, într-o autosuficiență de un nivel extrem de primitiv ; elimină exploatarea și abuzul prin lichidarea rămășițelor feudalismului colonial.

Pînă la 24 iunie, cînd s-a împlinit un an de la promulgarea acestei legi, șapte departamente au fost declarate „zone ale reformei agrare", cu o suprafață totală de mai mult de 11 milioane de hectare.

— Calamitățile naturale din Peru au adus mari pierderi economiei naționale. Ce se întreprinde pentru regiunile sinistrate ?

— Mișcarea telurică de la 31 mai a afectat o zonă mai mare de 83 000 km², comparabilă cu suprafața Belgiei, Olandei și o parte a Danemarcei, cu o populație de peste un milion și jumătate de locuitori. Cutremurul a provocat moartea a aproape 70 000 de persoane și numeroase daune materiale. Reabilitarea totală a zonei afectate de cutremur cere — conform estimărilor — 517 milioane dolari. Cifrele indicate demonstrează dimensiunile catastrofei. Munca de reconstrucție se va termina în doi ani. Ca o primă măsură, guvernul revoluționar s-a străduit să îndeplinească, înainte de sezonul ploilor, așa-numita „Operațiune acoperiș", destinată să asigure tuturor sinistraților locuințe provizorii pentru a-i feri de vitregiile climei în timpul iernii. Paralel, organisme statale special create pentru a rezolva această urgență națională studiază, împreună cu organisme internaționale și țări prietene, programele cele mai eficiente pentru punerea în mișcare a muncii de reconstrucție.

— Care sînt obiectivele principale ale actualei politici externe peruviene ?

— Politica externă a Perului este îndreptată spre atingerea deziderateloor oricărui stat suveran, adică independență, bunăstare și securitate ; aceasta prin realizarea obiectivelor ridicate de realitatea geografică, istorică, socială și economică a țării și de actuala conjunctură a relațiilor internaționale. Activitatea internațională a guvernului revoluționar peruvian reflectă hotărîrea de a imprima actelor sale un sens național și independent, bazat pe ferma apărare a suveranității și demnității naționale. De aceea, una din primele manifestări ale acestei politici a constituit-o stabilirea relațiilor diplomatice cu țări ale Europei răsăritene, cu convingerea că, indiferent de deosebirile ideologice, este necesar a contribui la cunoașterea între popoare și la dezvoltarea legăturilor de care acestea beneficiază reciproc, ca o bază sigură a ordinii și păcii internaționale.

Dar actele de independență politică își ating scopul numai dacă se bazează pe independența economică. De aceea, guvernul peruvian și-a propus istoricul angajament de a duce la bun sfîrșit schimbările structurale indispensabile cîștigării luptei împotriva subdezvoltării, cu scopul de a depăși dependența externă și a se dezvolta. Și, astfel, de a obține autonomia necesară în stabilirea acțiunilor pe plan intern și extern.

Unul din cele mai importante țeluri pe care și le-a propus guvernul revoluționar constă în recuperarea posibilității de a beneficia de resursele naturale în folosul țării, instaurînd deplina funcționare a suveranității, în cazuri în care există situații de privilegiu incompatibile cu demnitatea națională. Apărarea suveranității și jurisdicției asupra mării adiacente coastei peruviene pînă la distanța de 200 de mile este, de asemenea, un alt obiectiv important al politicii externe a Perului, din nevoia de a-și rezerva, proteja, conserva și utiliza rațional resursele marine. Față de doctrina clasică — bazată pe o interpretare a privilegiului libertății mărilor, care atribuie statului riveran dreptul exclusiv de pescuit pe o fîșie îngustă a mării teritoriale, în timp ce în larg există posibilitatea pescuitului nediscriminatoriu — a apărut doctrina care, considerînd aceste concepte insuficiente pentru apărarea speciilor marine și satisfacerea dreptului prioritar al statului riveran respectiv, a creat noi categorii juridice ce permit armonizarea intereselor tuturor statelor. Într-adevăr, dreptul de pescuit trebuie să fie în mod necesar legat de posibilitățile de conservare a bogăției ihtiologice, care depind de caracteristicile de viață ale faunei marine ca și de cele geografice și geologice ale fiecărei țări. Nu ar servi la nimic extinderea suprafeței mării teritoriale pînă la 12 mile, cum consideră anumite state, dacă dincolo de această limită este permis ca puternice flote pescărești să-și poată desfășura activitatea fără restricții, ceea ce face să existe pericolul distrugerii speciilor marine. În cazul Perului și al altor țări în curs de dezvoltare, apărarea bogăției ihtiologice constituie o necesitate irevocabilă, motivată de imperativul asigurării alimentației popoarelor care suferă de subnutriție datorită insuficienței proteinelor, și a căror creștere rapidă face necesară folosirea intensivă a resurselor naturale ca factor indispensabil promovării economiilor lor. Peru nu este, de altfel, sigura țară care susține această poziție : Argentina, Brazilia, Chile, Ecuador (împreună cu Chile și Ecuador, Peru face parte din „Sistemul Pacificului de sud", destinat să coordoneze exploatarea resurselor marine în această zonă), El Salvador, Nicaragua și Panama au aprobat la Montevideo o declarație asupra noilor principii ale dreptului maritim. Pe această temă, va avea loc la Lima între 4—8 august o importantă conferință latino-americană. În sfîrșit, este necesar de menționat că dispozițiile pentru protejarea resurselor marine nu împiedică pescuitul ambarcațiunilor străine care le respectă și nici nu constituie o restrîngere a libertății de navigație.

Insuficiența resurselor și mijloacelor de care dispun țările latino-americane, fiecare în parte, pentru rezolvarea cu urgența necesară a problemelor lor economice și sociale, le-a determinat să urmeze, la rîndul lor, unele inițiative de pe alte meridiane în vederea formării marilor spații economice. Peru participă cu toată convingerea atît la Asociația latino-americană a liberului schimb (A.L.A.L.C.), cît și la Acordul grupului andin.

Cooperarea internațională este un alt capitol care beneficiază de cea mai mare atenție din partea guvernului peruvian, în lumina importanței pe care aceasta o are pentru realizarea progresului științific și tehnologic din țările industrializate și adaptarea lui, în formă adecvată, la necesitățile dezvoltării. Guvernul apreciază că, în forma sa actuală, cooperarea internațională prezintă grave deficiențe care o fac insuficientă pentru îndeplinirea înaltelor idealuri care se așteaptă din partea ei. În consecință, este necesară găsirea unor noi forme de colaborare între popoare pentru a putea depăși decalajele crescînde care separă țările în curs de dezvoltare de cele dezvoltate. Așa cum a afirmat ministrul de externe al Perului, Edgarado Mercado Jarrin, în Adunarea Generală a O.N.U., „înțelegem cooperarea internațională ca o acțiune apărată de orice formă de intervenție în treburile interne sau externe ale altor state... ; nu concepem cooperarea economică supusă condițiilor politice sau militare ; nu acceptăm aplicarea sau stimularea de măsuri coercitive cu caracter economic sau politic, care tind să lezeze voința suverană a statelor, în scopul de a obține avantaje indiferent de ce natură ; în sfîrșit, respingem adoptarea de acțiuni sau măsuri ca și existența însăși a prevederilor a căror invocare poate amenința progresul economic și social al unei țări și poate duce la forme deschise sau voalate de agresiune economică".

— Vă rugăm, domnule ambasador, să ne spuneți, în încheiere, cum apreciați stadiul și perspectivele relațiilor dintre Peru și România.

— Relațiile dintre Peru și România nu pot decît să reflecte sentimentele prietenești și constructive care au determinat guvernele celor două țări să le stabilească. Convențiile comerciale și de cooperare economico-tehnică româno-peruviene constituie două instrumente care vor permite canalizarea unor legături în beneficiul ambelor țări. Acestea, ca și alte acorduri, care se vor semna în viitor, vor facilita cunoașterea reciprocă a poporului român și peruvian și vor sluji unei prietenii solide, inspirate din respectul principiilor de bază ale vieții internaționale. Peru a acordat întotdeauna deplina sa adeziune principiilor independenței, egalității juridice a statelor, respectării acordurilor internaționale și neintervenției, pe care își fundamentează activitatea sa internațională actuală. Pe baza principiilor menționate, Peru a stabilit relații diplomatice cu Republica Socialistă România, țară care a trezit admirație atît prin poziția sa internațională, cît și prin eforturile încununate de succes pe care le depune pentru realizarea bunăstării poporului său.

Îmi exprim satisfacția de a fi primul ambasador al Republicii Peru în România. În această calitate am plăcuta sarcină de a contribui ca relațiile dintre cele două țări ale noastre să devină o realitate de fiecare dată mai bogată în temeiuri de cordialitate și bună înțelegere.

Corespondență din Atena, de la Al. Cîmpeanu

Semnificația remanierilor

Aducînd ultimul omagiu celui pe care l-a numit „învățătorul său în materie de politică externă", primul ministru Papadopoulos prelua, la cîteva ore după înmormîntarea lui Panayotis Pipinellis, portofoliul ministrului de externe, renunțînd la titulatura departamentului educației naționale, pe care a încredințat-o consilierului său Nikitas Sioris. În noua funcție, G. Papadopoulos și-a ales ca adjunct un expert, în persoana lui Christos Xantapoulos-Palamas, fost ambasador la Washington, reprezentant al Greciei la O.N.U. și delegat permanent pe lîngă N.A.T.O. din 1962 (despre el se spune că va fi ministrul de externe „efectiv", în timp ce premierul își va rezerva „concepția și controlul"). În această operație și-a găsit expresie bine conturată modalitatea regimului de a concepe „sinteza" spre care tinteşte, încercînd să îmbine activitatea organismelor sale cu experiența și calificarea unor „tehnicieni"; e, de altfel, o formulă ce și-a găsit o largă aplicare cu prilejul remanierii întreprinse la sfîrșitul lunii iunie cînd 12 persoane au intrat sau și-au schimbat rolul în guvern.

Atunci remanierea a fost însoțită de reorganizarea sistemului de lucru al cabinetului, primul ministru creîndu-și un „stat major" însărcinat cu controlul activității ministerelor și cu programarea activității guvernamentale. S-au instituit, în acest scop, două posturi de ministru fără portofoliu, iar titularilor, în calitatea lor de reprezentanți ai premierului, li s-a încredințat coordonarea unor grupe de ministere ; de asemenea, și-au făcut apariția trei subsecretari de stat pe lîngă șeful guvernului și un grup de consilieri speciali, aflați la dispoziția sa. „Este vorba de o nouă încercare de a pune sub control aparatul de stat grec" — arăta purtătorul de cuvînt al guvernului, referindu-se la sensul mecanismului creat de primul ministru.

O serie de miniștri au părăsit guvernul, în componența căruia au fost atrași, în general, oameni puțin cunoscuți înafara instituțiilor din cadrul cărora au fost recrutați. Avocați, economiști, ingineri, ei au marcat începutul a ceea ce unii exponenți ai regimului caracterizează ca o „deschidere spre tehnocrație". În interpretarea oficială, schimbarea — cea mai amplă de la instaurarea actualului cabinet — reliefează intenția de a se introduce în guvern un „suflu nou", de a spori randamentul lui, într-un moment în care efortului pe plan economic și încercărilor ce se depun pentru înfăptuirea — cu întîrziere față de graficul inițial — a unuia din principalele programe în vigoare, acela cu privire la reorganizarea generală a administrației de stat „în scopul modernizării ei", li se adaugă preocuparea regimului pentru modelarea propriei perspective. În cuvîntări ale primului ministru și alte luări de poziție oficiale, actualul sistem de administrare este adesea numit „anacronic". Aceasta — pe de o parte, din cauză că — așa cum arăta Gheorghios Papadopoulos — Grecia are mai multe departamente decît Franța la o populație de circa șase ori mai mică, iar, pe de altă parte, datorită centralizării excesive în luarea deciziilor, ceea ce, se consideră la Atena, îngreunează și mai mult înfăptuirea politicii regimului. Se vorbește, acum, tot mai adesea de „descentralizare", de o mai largă „autonomie" pentru organele locale. A fost semnalat, pe planul faptelor, un decret-lege preconizînd crearea a șapte centre interprefecturale pentru dirijarea activității departamentelor. În această etapă a „reformei administrative" se urmărește descongestionarea organismelor respective din capitală. Tendința de „tehnicizare" a guvernului și crearea centrelor interdepartamentale — care, potrivit legii, vor fi conduse, de asemenea, nu de politicieni, ci de „specialiști" — constituie, în concepția promotorilor lor, un început pe calea creării unei administrații mai eficiente.

Ambele runde ale remanierilor au fost precedate de zvonuri referitoare la „eventualitatea" intrării în guvern a unora din liderii fostelor partide de guvernămînt. Este cunoscut că unii dintre aceștia, după ce au declarat inițial că nu recunosc constituția regimului, ulterior au arătat — inclusiv în materialele publicate în presă — că nu se opun asumării de răspunderi în cadrul guvernului, pe linia ajutorării lui, în vederea unei mai rapide aplicări a prevederilor constituției din 1968, referitoare la funcționarea partidelor politice și la viața parlamentară. Totodată, regimul — interesat, pe linia preocupărilor de a-și lărgi baza socială, în a-și asigura colaborarea unor politicieni provenind din fostele partide de guvernămînt — a condiționat, totuși, includerea lor în guvern de acceptarea necondiționată a programului său „în ansamblu și detaliu".

Survenite la capătul unei perioade dominate luni de zile de incertitudinea generată de această „confruntare" de poziții, schimbările de persoane din guvern au constituit, pentru cercuri largi de la Atena, o surpriză. Exponenți ai regimului declară că foștii politicieni nu mai pot spera într-o colaborare cu ordinea existentă decît în calitatea lor de „simpli cetățeni". Caracterizîndu-se ca „limitat în timp" și ca pod de trecere „de la o stare la alta", regimul a vrut, de asemenea, să ofere un exemplu de ceea ce înțelege prin „noile forțe" pe care le pregătește pentru perioada ce va urma, la un moment nedefinit încă, eventualei sale „retrageri". Într-un articol-fluviu publicat în ziarul „Vradini", colonelul Stamatelopoulos, fost membru al actualului cabinet, reproșa primului ministru că dintre cei care au înfăptuit actul de la 21 aprilie 1967 au rămas „doar trei" lideri. Referindu-se la acest fapt, un comentator opina că, în anumite împrejurări, se dovedește a fi mai comod să conduci „prin intermediul altora".

În altă ordine de idei, în ultima vreme s-au înmulțit chemările la „unitatea tuturor elenilor", la „armonie" și au fost difuzate declarații în virtutea cărora, din punct de vedere politic, „toți cetățenii" ar fi egali, „indiferent de partidul sau organizația căreia i-au aparținut". În ziare a fost publicată o informație în care se arată că, recent, un grup de circa 70 de persoane, deportate imediat după actul de la 21 aprilie, s-au reîntors la căminele lor. Dar, la numai cîteva zile după aceea, în fața Curții Marțiale din Atena au compărut 34 de greci, acuzați de a fi purtători ai unor idei contravenind celor ale regimului.

În sfîrșit, deloc paradoxal, actualitatea greacă consemnează și o altă problemă. Este vorba de rege. Aflați recent la Roma, un grup de gazetari greci au fost primiți de cuplul regal. Peste cîteva zile, prim-vicepremierul Pattakos a difuzat presei o declarație oficială în care se arată că „pînă în prezent, necesitatea reîntoarcerii regelui nu s-a ivit" și, ca urmare, guvernul „nici nu l-a invitat să revină", „nici nu încearcă să cunoască intențiile sale". Concomitent, în virtutea unei legi, domeniile regale au fost etatizate, conducerea lor asumîndu-și-o primul ministru. „Fundația regală" a devenit „Fundația națională", multe alte instituții schimbîndu-și, în același sens, frontispiciul. S-a stabilit că fondurile provenite dintr-o serie de impozite speciale — pe țigări, pe biletele de teatru și cinema etc. — destinate în trecut bugetului Coroanei vor fi folosite pentru dotarea unor spitale, ajutorarea unor instituții de asigurări sociale și în alte scopuri, definite de fiecare dată de șeful guvernului.

„Știm trecutul, depunem eforturi să cunoaștem prezentul. În ce privește viitorul — încearcă «Elefteros Cosmos» să sintetizeze actualele preocupări ale guvernului — nu-l cunoaștem încă".

Atena, 27 iulie

De la stînga la dreapta : Nikitas Sioris, patriarhul Ieronymos, regentul George Zoitakis, premierul George Papadopoulos și Christos Xantopoulos-Palamas

Greva docherilor englezi

POLITICĂ ŞI ECONOMIE

O grevă a docherilor din toate porturile engleze nu s-a mai produs din 1926 — cînd a avut loc, de altfel, o grevă generală. S-ar fi putut oare evita aceea declanşată la mijlocul acestei luni, şi s-ar fi putut evita, o dată cu ea, consecinţele oricum grave pentru economia acestei ţări insulare, pentru care comerţul exterior şi, implicit, transportul pe apă au atît de multă importanţă? După unii observatori, răspunsul ar fi afirmativ; totodată, examinarea contextului social şi politic duce la concluzia că este greu de văzut cum ar fi putut fi soluţionată „paşnic", adică fără grevă, situaţia din docuri.

Revizuirea sistemului de remunerare a docherilor fusese recomandată de un grup de studiu oficial încă de acum 18 luni. Conflictul s-a declanşat acum, pentru că încercările de negociere iniţiate de sindicate s-au lovit de tactica de temporizare a patronilor ajungînd la un impas intolerabil; dar contextul politic în care s-a constatat acest impas a jucat un rol determinant în declanşarea conflictului. Pe scurt, docherii au dorit să acţioneze înainte ca guvernul conservator să ia măsuri pentru frînarea „exploziei salariilor" (adică a seriei de sporuri de salarii pe care cîteva sindicate le-au revendicat şi obţinut în primele şase luni ale anului). Reciproc, guvernul conservator consideră extrem de important ca reglementarea să nu se realizeze cu preţul unor concesii importante făcute docherilor. În 1967, cînd docherii au obţinut precedenta sporire de salarii, au urmat acţiuni revendicative în sectoarele transporturilor rutiere, transporturilor în comun şi salubrităţii; considerînd că istoria s-ar putea repeta (de fapt, marinarii de pe navele comerciale ameninţă să acţioneze), conservatorii — care, deşi au declarat că nu vor să reia politica laburistă a „îngheţării" salariilor, văd totuşi într-un control strict singura modalitate de frînare a creşterii preţurilor — i-au încurajat,

Întrunire a greviştilor

Portul Liverpool în inactivitate

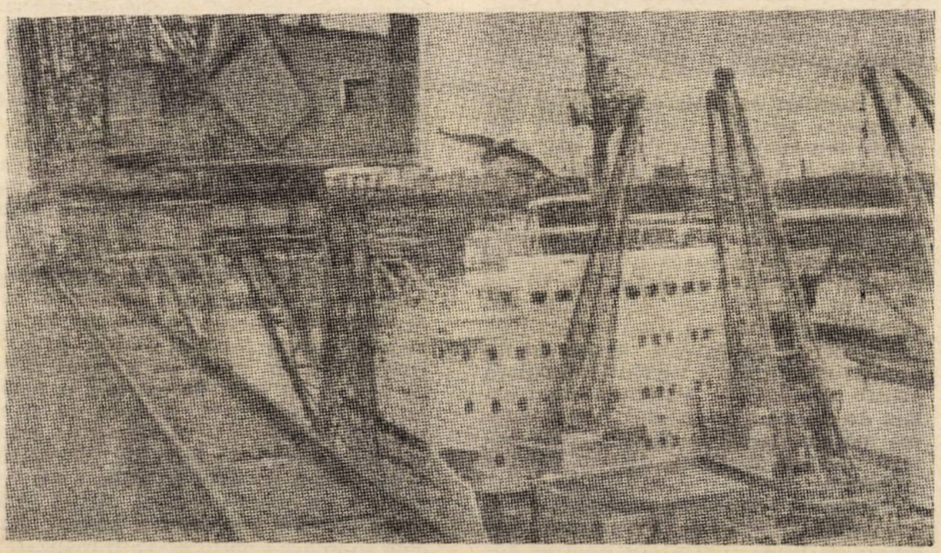

în fapt, pe patroni să refuze cererile docherilor.

Principala revendicare era o sporire a salariului „de bază" săptămînal de la 11 lire, 1 shilling şi 8 pence la 20 de lire. În aparenţă, creşterea este importantă; în realitate ea se dovedea a fi relativ moderată — pe de o parte, pentru că această sumă „de bază" era inferioară marii majorităţi a celor plătite altor categorii de muncitori, pe de altă parte pentru că, în suma revendicată, docherii ar fi acceptat includerea unor plăţi şi indemnizaţii calculate, după vechiul sistem, separat (în funcţie de numărul de ore lucrate, de tonaj sau de unităţi de ambalaj manevrate etc.). Cu un salariu minim oficial de 20 de lire, apreciau docherii, situaţia acelora dintre ei care ar fi solicitat achiziţii pe credit sau în rate (inclusiv locuinţe) ar fi fost incontestabil îmbunătăţită.

Patronii au refuzat net propunerea, prezentată de cel mai mare sindicat britanic, al muncitorilor din transporturi şi necalificaţi, de care ţin docherii. Ei par să se fi temut şi de faptul că salariul revendicat ar fi fost considerat de docheri ca bază pentru recalcularea ulterioară a diverselor indemnizaţii amintite; cu alte cuvinte, că docherii ar fi continuat să ceară negocieri, nu la nivel naţional, ci în fiecare port, asupra tarifelor cu amănuntul. Oferta lor prevedea, pe de o parte, o sporire minimă — cu şapte procente — a salariului „de bază", pe de altă parte sporuri foarte moderate, riguros definite, ale indemnizaţiilor pentru orele suplimentare; de asemenea, se oferea o sporire muncitorilor din porturile care urmează a fi modernizate — modernizarea însemnînd în docurile engleze atît introducerea tehnicii moderne cît şi concedierea unor docheri.

Conducerea naţională a sindicatului părea dispusă să accepte oferta. Dar, în sindicatul muncitorilor din transporturi şi necalificaţi (T.G.W.U.), conducerea naţională nu face decît să transmită patronilor cererile sindicatelor locale, şi viceversa; hotărîrile revin „conferinţei delegaţilor" — o reuniune a reprezentanţilor organizaţiilor de ramură locale, în cazul de faţă ai docherilor din diverse porturi. Cu o majoritate de voturi, cei 80 de delegaţi au hotărît să refuze oferta patronilor. Să notăm aici că Jack Jones, liderul T.G.W.U., apreciat a fi un sindicalist (şi laburist) de stînga, a fost depăşit „prin stînga" de spiritul militant al majorităţii docherilor; conform cu „democraţia în industrie" pe care o revendică, Jones a înţeles, însă, să respecte hotărîrea majorităţii de la „conferinţa delegaţilor" T.G.W.U. a dat girul său grevei, aşa cum a făcut ulterior şi consiliul sindicatelor britanice, T.U.C.

Pentru guvern, situaţia creată a fost deosebit de neplăcută. Docurile sînt, ca factor al comerţului exterior, un sector deosebit de sensibil al economiei naţionale. Este adevărat că, greva afectînd atît importurile cît şi exporturile, balanţa comercială nu are de suferit consecinţe importante. Pe termen mai lung, însă, o astfel de grevă poate duce la pierderi de valută — societăţile de transport naval preferînd porturi continentale, ceva mai ferite de greve. De asemenea, anumite produse, la care importurile nu pot fi înlocuite ape-

lîndu-se la piața internă — alimentele de exemplu, înregistrează o creștere a prețurilor, adică fenomenul pe care conservatorii își propuseseră atît de insistent să-l combată. În plus, chiar fără să afecteze balanța comercială, astfel de greve creează la bursele internaționale neîncredere în liră, speculații și, ca urmare, un deficit al balanței de plăți.

Conservatorii nu au putut să nu considere că, în eventualitatea guvernării laburiste, greva nu ar fi avut loc. Ipoteza este probabil exactă, dar nu atît pentru că sindicatele ar avea anumite menajamente pentru laburiști, cît pentru că, dacă laburiștii ar fi cîștigat alegerile din 18 iunie, docherii ar fi așteptat îndeplinirea proiectului laburist de naționalizare a porturilor, înainte de a-și stabili linia de acțiune.

În această situație complexă, ministrul muncii (de fapt departamentul se numește încă „al productivității și folosirii forței de muncă"), Robert Carr — căruia premierul Heath i-a acordat depline puteri — a apreciat că este mai adecvată o linie de acțiune „moderată". Este drept, guvernul și-a asumat împuterniciri excepționale — în speță dreptul de a trimite trupe care să lucreze în docuri. S-a precizat, însă, că trupele nu vor fi utilizate decît pentru descărcarea bunurilor perisabile ; și, cum majoritatea sindicatelor locale s-a angajat să efectueze această operație, nu s-a recurs la militari (să precizăm că efectivele militare britanice oricum nu ar fi fost suficiente pentru a efectua munca a 47 000 de docheri, calificați pentru această ocupație). Pe scurt, guvernul a așteptat, scontînd pe o reacție de nemulțumire a publicului în fața efectelor negative ale grevei asupra prețurilor, balanței de plăți, lirei sterline — reacție care, în două săptămîni de grevă, nu s-a produs. Se miza, de asemenea, pe reluarea negocierilor după raportul comisiei de anchetă condusă de lordul Pearson (a cărui activitate a facilitat încheierea precedentei greve a docherilor, în 1967). Luni, acest raport a fost dat publicității : în linii mari, el oferă docherilor concesii similare cu acelea oferite de patroni, dar — se afirmă — ceva mai generoase. Liderul T.G.W.U. a numit raportul „un pas în direcția cea bună", iar patronii și-au anunțat imediat acordul necondiționat. Hotărîrea-cheie urma, ca și cu două săptămîni înainte, să o ia conferința delegaților docherilor.

Înaintea întîlnirii de miercuri dimineața a conferinței delegaților docherilor, perspectivele reluării activității în docuri nu erau dintre cele mai favorabile. Se cunoșteau numeroase declarații ale unor reprezentanți ai docherilor din Liverpool, Hull, Glasgow, Londra, care apreciau oferta patronală ca necorespunzătoare și opinau că greva ar trebui continuată ; cei din Liverpool anunțau chiar că vor continua greva independent de hotărîrea conferinței.

Cu toate acestea, cu o majoritate de 51 de voturi, contra 31, cei 82 de delegați au hotărît acceptarea propunerilor comisiei de anchetă stabilită de guvern. Se așteaptă, deci, ca reluarea activității în porturi să se facă treptat, urmînd să fie deplină la începutul săptămînii viitoare.

Mihai MATEI

Pentru reunificarea Coreei

Recent, s-au încheiat manifestările consacrate „Lunii de solidaritate cu lupta poporului coreean", în cursul căreia popoarele iubitoare de pace din lumea întreagă și-au manifestat, încă o dată, simpatia și sprijinul față de cauza dreaptă a poporului coreean. Cu acest prilej, atenția opiniei publice a fost reținută și de situația din Coreea de Sud, caracterizată, în esență, prin creșterea tot mai puternică a luptei forțelor patriotice, a maselor largi populare, împotriva regimului marionetă de la Seul, împotriva dictaturii și a represiunilor sîngeroase antipopulare, pentru înfăptuirea aspirațiilor naționale și sociale fundamentale.

Activînd în condiții deosebit de grele, Partidul Revoluționar pentru Reunificare din Coreea de Sud, înființat în august 1969, a devenit, în pofida teroarei polițienești, o puternică forță politică, aptă să antreneze în această luptă păturile cele mai largi ale populației de la orașe și sate. În Manifestul-program *și în* programul *în 12 puncte, date publicității de către acest partid, documente care au reținut atenția observatorilor politici, se face o profundă analiză a actualei situații social-economice și politice din Coreea de Sud și se stabilesc principalele obiective ale luptei pentru edificarea unei societăți noi, pentru unificarea pașnică a patriei.*

Încă din primele rînduri, Manifestul dezvăluie „suferințele de nedescris ale populației sud-coreene, condamnată la o neagră mizerie, într-o stare de subdezvoltare, semi-feudală, de colonie". *Cauzele acestei situații sînt evidente și ele se datoresc pe de-o parte ocupației militare americane și politicii agresive imperialiste a S.U.A., iar pe de altă parte, sistemului social subdezvoltat, de tip colonial. Manifestul apreciază că* „revoluția populară este de neînlăturat" *ca urmare directă a* „contradicțiilor ireconciliabile din societatea sud-coreeană". *În acest context, se subliniază că* „revoluția sud-coreeană trebuie să fie înfăptuită prin rolul activ al poporului sud-coreean iar masele oprimate și exploatate trebuie — prin propria lor luptă revoluționară —să cucerească eliberarea națională și libertatea poporului".

În manifest se arată că Partidul Revoluționar pentru Reunificare este un partid marxist-leninist de tip nou care se distinge fundamental de toate celelalte partide și organizații politice existente pînă în prezent în Coreea de Sud prin obiectivele sale politice, convergînd în ultimă instanță spre edificarea societății socialiste și comuniste. Prima etapă pe drumul realizării acestui deziderat final este, se afirmă în Manifest, „distrugerea sistemului social de tip semi-feudal printr-o revoluție populară pentru democrație, stabilirea unui regim de democrație populară, și realizarea măreței opere de reunificare a patriei atît de dorită de întregul popor coreean".

Analizînd resorturile societății și economiei sud-coreene, Programul subliniază că lupta pentru desființarea actualei stări de lucruri, care marchează caracterul anti-național și antipopular al regimului de la Seul, cuprinde două direcții principale : „eliberarea națională prin lupta împotriva imperialismului și democratizarea vieții politice, economice și sociale, prin lupta împotriva feudalismului". *În Program sînt consemnate, în continuare, principalele obiective ale activității partidului în lupta pentru progresul națiunii și dezvoltarea societății sud-coreene : 1.* Suprimarea dominației coloniale a imperialismului american și formarea unui guvern independent și democratic. 2. Lichidarea regimului dictatorial fascist și instaurarea democrației în viața social-politică a țării. 3. Aplicarea unei reforme agrare democratice și eliminarea definitivă a mizeriei țăranilor și pescarilor. 4. Naționalizarea principalelor ramuri ale industriei și dezvoltarea unei economii naționale independente. 5. Aplicarea unei legislații democratice a muncii și ameliorarea condițiilor sociale și economice a muncitorilor. 6. Salvgardarea drepturilor și intereselor femeilor și promovarea lor în viața socială 7. Dezvoltarea culturii naționale democratizate și garantarea condițiilor materiale de trai pentru intelectuali. 8. Reforma învățămîntului ; învățămînt gratuit pentru copiii oamenilor muncii. 9. Instaurarea unui regim sanitar avansat și introducerea tratamentelor gratuite. 10. Organizarea unor forțe armate naționale de autoapărare.

Ultimele două puncte ale Programului evidențiază poziția Partidului Revoluționar pentru Reunificare în problemele politicii externe și ale reunificării țării. În punctul *11, intitulat* „Independență în politica externă și întărirea prieteniei cu statele care luptă împotriva imperialismului, pentru pace", *programul specifică, în mod limpede, că* „independența în politica externă va fi realizată prin respectarea principiului suveranității naționale", *iar legăturile de prietenie cu statele democratice prietene vor fi întărite* „pe baza egalității, a reciprocității și a neintervenției în treburile interne". *În ceea ce privește* „Reunificarea pașnică" a patriei pe baza principiului autodeterminării", *ultimul punct al Programului* (12) *afirmă solemn dreptul poporului sud-coreean de a-și hotărî singur soarta, fără nici o intervenție dinafară. Se subliniază, totodată, necesitatea și importanța* „creării unui climat de pace în vederea reconcilierii naționale", *a stabilirii* unui dialog între Nord și Sud, prin toate mijloacele". *Programul relevă că o dată cu victoria revoluției populare și instaurarea unui guvern popular și independent în Coreea de Sud, vor începe negocieri între Nord și Sud și, prin acordul părților, se va pune capăt stării de război, iar linia de încetare a focului va fi desființată. Aceasta va fi etapa premergătoare desfășurării unor alegeri generale în întreaga Coree, în urma cărora poporul coreean, unit, va dobîndi un guvern central. Astfel* „măreața operă a reunificării patriei, sarcină supremă a națiunii, va fi realizată".

FRANȚA

SEMI-VACANȚĂ POLITICĂ

Regiunea a murit, trăiască regiunea! Cu aceste cuvinte începea, nu de mult, un editorial din „Le Figaro". Comentînd, după mai bine de două săptămîni un pasaj din conferința de presă a președintelui Pompidou, articolul era simptomatic — un indiciu că, deși sesiunea parlamentară s-a încheiat la 31 iunie, deși conferința de presă prezidențială a fost ultimul eveniment al vieții politice interne consemnat sub titluri mari în întreaga presă, anumite probleme stăruie, în preocupările cercurilor guvernamentale și — simetric — în preocupările formațiilor din opoziție. Se pare că vacanța care începe — august este luna în care Parisul se golește de automobile, în care piațetele din anumite cartiere încetează să fie loc de parcare și recapătă un blînd parfum provincial — destul de multe personalități vor lua în bagaje, alături de echipamentul pentru vînătoarea submarină sau de pioletul și crampoanele perfectului alpinist, cîteva dosare de studiat. Cu gîndul la reluarea activității politice în septembrie și chiar la alegerile municipale din primăvara viitoare.

Printre ele, dosarul regionalizării... In discursul pe care l-a ținut la Strasbourg la sfîrșitul lunii trecute, președintele Pompidou abordase problema desconcentrării administrative, a rolului adunărilor municipale și departamentale, a reformei finanțelor locale. Răspunzînd unei întrebări puse la conferința de presă — „Trebuie să înțelegem că reforma comunală a devenit un prealabil al reformei regionale?" — președintele preciza: „Este într-adevăr întrucîtva o tranziție. Franța este o țară cu tradiție și cred că dacă vrem s-o transformăm, trebuie să pornim mai întîi de la realități, de la ceea ce există. Cred că în momentul de față ceea ce este lucrul cel mai neplăcut, sau resimțit ca atare la nivelul local sau regional, este o anumită dominație administrativă care face ca toate hotărîrile să se ia la Paris... Să liberăm orașele noastre, departamentele noastre, ca și regiunile noastre, de tot ceea ce este excesiv în această tutelă, de tot ceea ce este apăsător în această dominație administrativă — iată obiectivul cel mai important în ochii mei în momentul de față...". În continuare, evocînd alegerile parțiale de la Nancy, unde majoritatea a pierdut mandatul de deputat în favoarea lui Jean-Jacques Servan-Schreiber, președintele Pompidou a recapitulat antecedentele consultării electorale lorene: șeful statului și al majorității a ajuns la concluzia, nu lipsită de temei, că proiectata reformă a regiunilor Franței avea ea însăși cusurul de a fi fost elaborată la Paris fără a ține îndeajuns seama de „ceea ce există", de realitățile locale. De unde și preocuparea de a aplica mai întîi măsuri descentralizatoare la nivelul comunelor, municipiilor, departamentelor. Observatorii consideră că apropiata campanie electorală pe care primul ministru Chaban-Delmas o va duce la Bordeaux — unde candidează în alegerile parțiale impuse de decesul supleantului său ca deputat — va reflecta neapărat hotărîrea partidului guvernamental de a le arăta o atenție foarte receptivă.

Aceste unități administrative și statutul lor preocupă de altfel în acest moment și alte formații politice. „Centrul național al independenților și țăranilor" („C.N.I." — președinte de onoare Antoine Pinay, tehnician al finanțelor și fost prim-ministru) este o grupare centristă intrată în opoziție în 1962, după patru ani de dezarcorduri cu generalul de Gaulle. O încercare de cooperare în 1965 cu „Centrul democrat" al lui Jean Lecanuet a rămas fără obiect după eșecul acestuia în alegerile prezidențiale. Sprijinul acordat în 1969 candidaturii similare a lui Alain Poher a avut rezultate analoage. La începutul acestei luni, aspirația C.N.I. de a ocupa un loc mai activ în viața politică s-a tradus printr-un acord de acțiune comună cu „giscardienii". Republicanii independenți conduși de actualul ministru al economiei și finanțelor — care s-au desprins în 1962 din C.N.I. — sînt cu atît mai satisfăcuți de regăsire cu cît C.N.I. și-a păstrat în unele zone o implantație apreciabilă (31 de primari în orașe, dintre care unele importante; 26 000 de membri în consilii municipale și comunale), și cu cît un asemenea patrimoniu nu trebuia lăsat să cadă în ispita „altor" asocieri.

„Altor" înseamnă în primul rînd eventualitatea unei colaborări cu partidul radical, mai bine zis cu secretarul său general, Jean-Jacques Servan-Schreiber. Căci, „J.-J. S.-S." a rămas secretar general — în ciuda hotărîrii de a se retrage pentru a se consacra activității „concrete" în departamentul său din Lorena, cum anunțase în plină campanie electorală la Nancy. Într-adevăr, „L'Express" care continuă să fie foarte informat asupra intențiilor fostului său director (și să-l sprijine, mai discret dar poate mai eficient — experiența învață! — decît a făcut-o în trecut, chiar sub conducerea lui, pentru Mendès-France și pentru „Monsieur X" — Gaston Defferre), arată că proaspătul deputat a hotărît să aștepte ca, în decembrie, congresul radical „să-l elibereze, în mod democratic", de răspunderile pe care i le-a încredințat. Ceea ce s-ar prea putea să nu se întîmple (în preajma alegerilor municipale!). Pentru că — și aici revenim la informațiile săptămînalului parizian — J.-J. Servan-Schreiber va fi după vacanță „una din «vedetele» vieții politice" și, ca atare, el își pregătește de pe acum „jaloane pentru la toamnă". Evenimentul cel mai apropiat fiind „scandența municipală", „proaspătul deputat a hotărît deci să lanseze printr-o platformă municipală proiectata sa «alianță a reformatorilor». Felicitat, a doua zi după alegerea sa la Nancy, de către Jean Lecanuet, Edgar Pisani și Gaston Defferre — în același timp. de Jean Monnet și Pierre Mendès-France — J.-J. S.-S. ar voi ca acești primari și cei care au făcut ca ei să-și transforme încurajările în angajări. S-ar putea astfel ca — în jurul unui «manifest municipal» — să se sprijine organizarea unei mari adunări de aleși locali..." Aleșii locali — primari, consilieri municipali sau comunali, membri ai consiliilor generale (departamentale) — ar urma să fie, în concepția autorilor acestei ipoteze de lucru, radicali, centriști, socialiști. Iată pe de o parte de ce partidul radical și secretarul său general au în momentul de față nevoie unul de celălalt: radicalii de o „vedetă", „J.-J. S.-S." de o formație cu vechi legături „la bază". Iată pe de altă parte și de ce — mîna întinsă de Servan-Schreiber centriștilor — acordul Giscard d'Estaing-Pinay este privit ca un fapt pozitiv de către toți majoritarii. (Cu atît mai mult cu cît, acum două săptămîni, aceștia au putut citi în celebrul „Bloc-notes" al lui François Mauriac din „Le Figaro littéraire": „...nimic nu valorează în ochii mei decît ceea ce poate un om singur". Profesia aceasta de credință n-ar fi surprins dacă „omul singur" ar fi fost și de data aceasta — ca de mulți ani în coloanele „Bloc-notes"-ului — generalul de Gaulle. Dar elogiul se adresa lui Jean-Jacques Servan-Schreiber, care, pentru a se lansa în cariera politică, a ales „o mirțoagă bătrînă", partidul radical, și „a folosit-o magistral pentru ca să ajungă unde a vrut să ajungă", care „a avut dreptate împotriva tuturor" și care „va continua". Trebuie spus de-altminteri că o bună parte din opoziție nu a fost mai puțin uimită...)

Se poate observa că noul deputat de Meurthe-et-Moselle practică politica mîinii întinse și în direcția socialiștilor. Și nu se poate spune că aripa dreaptă a acestora — adversarii cooperării cu comuniștii — ar fi insensibilă la aceste avansuri: o apropiere de radicali și de grupările declarat centriste ar corespunnde destul de bine înclinațiilor lor. Dar, dezavantajat în ultimele alegeri prezidențiale și legislative, partidul socialist în ansamblul lui continuă să aibă cîteva zeci de mii de reprezentanți în organele administrative locale de diferite niveluri — mulți dintre aceștia aleși pe baza unității de acțiune de comuniști. Partidul comunist are și el cîteva zeci de mii de reprezentanți: împreună toți acești aleși locali de stînga reprezintă o forță. Or, P.C.F. și-a definit deja poziția față de alegerile municipale, preconizînd unitatea forțelor democratice și

propunînd ca, în orașele de peste 30 000 de locuitori, să se prezinte încă de la primul tur de scrutin liste comune. A respinge această cooperare implică riscuri în fața cărora chiar socialiștii foarte permeabili la tentația radicalo-centristă ezită, știind bine că o reducere o locurilor deținute în organele administrative locale ar însemna o reducere a ponderii partidului — și, cu rare excepții, a rolului notabilităților lui — în dispozitivul vieții politice franceze. Și pentru ei, dosar de studiat...

În ultimele două reuniuni ale sale, prezidate de șeful statului, consiliul de miniștri s-a ocupat îndelung de probleme sociale. Mai cu seamă de acordurile intervenite între sindicate și patronat cu privire la mensualizarea salariilor în metalurgie pe de o parte, cu privire la asigurarea formației profesionale pe de altă parte. Statul, care a urmărit și sprijinit negocierea acestor acorduri, le atribuie, a declarat purtătorul de cuvînt al guvernului, Léo Hamon, o importanță considerabilă. În ce constă ele? Referitor la mensualizare, trebuie amintit că, în Franța, cea mai mare parte dintre muncitorii metalurgiști erau (și sînt încă, deoarece aplicarea acordului a fost prevăzută eșalonat) plătiți cu ora. Ceea ce înseamnă o situație de inferioritate față de muncitorii plătiți lunar: în materie de concedii, de concedii medicale, de vechime, de indemnizații în caz de licențiere etc. În baza acordului realizat, peste un milion de muncitori după cum reiese din relatările sindicatelor, aproape două după declarațiile făcute de Léo Hamon, își vor vedea consolidată stabilitatea serviciului și a veniturilor. Cît despre acordul cu privire la formația profesională, aceasta prevede: pentru ucenici și tinerii muncitori, cursuri (indemnizate); pentru adulții a căror pregătire nu mai corespunde, dar care sînt menținuți în întreprindere, concedii de „reciclare" cu menținerea salariului pe o perioadă determinată; pentru adulți, în caz de licențiere, un concediu de formație profesională (cu indemnizație). Centralele sindicale interesate (C.G.T., C.F.D.T., F.O.) apreciază succesul astfel obținut după îndelungate negocieri. Dar, relatează „Le Nouvel Observateur", ele consideră regretabil că se prevăd cinci ani și jumătate pentru aplicarea integrală a mensualizării (au obținut de altfel ca termenul să fie scurtat); că aproximativ 400 000 de muncitori, care lucrează în întreprinderi învechite, și alții, din întreprinderi mijlocii și mici, riscă să nu-l vadă niciodată aplicat, că în sfîrșit, cu toate eforturile lor, sindicatele n-au izbutit să obțină un drept de control asupra formației profesionale. Patronatul, la rîndul său, regretă că în acordurile încheiate nici o clauză nu prevede renunțarea, fie și temporară, la exercitarea dreptului de grevă. Fără îndoială, greve ar putea izbucni și în domeniile vizate, ca urmare a unor eventuale tendințe de a tergiversa aplicarea acordurilor. Dar acestea, indiscutabil pozitive și pentru beneficiarii lor direcți și pentru că reprezintă un pas însemnat către uniformizarea statutului muncitorilor de calificări și cu atribuții asemănătoare, nu acoperă decît o parte a ariei de conflicte dintre salariați și patronat. În vederea controverselor pe care toate părțile interesate (inclusiv guvernul, preocupat de buna desfășurare a politicii de industrializare intensivă a Franței) le consideră posibile la toamnă, e de presupus că și în acest domeniu un număr de dosare vor părăsi Parisul în bagajele de vacanță.

Florica ȘELMARU

Demonstrație împotriva lui Wallace cu prilejul ultimelor alegeri

GEORGE WALLACE PE SCENA POLITICĂ AMERICANĂ

I. Cioară

SEZONUL POLITIC. Estompată, la prima vedere, de dezbaterile pe temele majore ale actualității internaționale, viața politică internă a S.U.A. cunoaște o tot mai vie efervescență, îndeosebi pe măsură ce se apropie alegerile legislative din noiembrie cînd vor fi înlocuiți totalitatea membrilor Camerei Reprezentanților (435), o treime din senatori (34 din 100) și 35 guvernatori de state. Ilustrativ este în acest sens faptul că însuși președintele Nixon — căruia nu-i poate fi indiferent ce partid va obține controlul asupra Congresului ca și, în general, rezultatul alegerilor, socotite îndeobște „referendum" la jumătatea mandatului prezidențial — în drum spre reședința sa de vară de la San Clemente, a întreprins „un adevărat turneu electoral" oprindu-se recent, în mai multe localități, unde a ținut discursuri și s-a întîlnit cu alegătorii, într-un efort — cum afirmă observatorii — de a sprijini candidații republicani. În acest context este lesne de înțeles de ce, seria de „primaries" desfășurate într-o serie de state ale S.U.A. pentru numirea candidaților în alegerile din toamnă, deși nu au importanța alegerilor preliminare, menite să aleagă candidații care să fie desemnați ulterior de convențiile partidelor lor pentru a participa la cursa pentru președinție — au fost urmărite cu atenție de opinia publică americană ca și de comentatorii politici. Desigur, nu este vorba de cele ale căror rezultate erau previzibile sau nu prezentau un interes deosebit și, ca atare, au fost consemnate în presă în stil de proces-verbal.

Interesul pentru aceste „preliminarii" — considerate îndeobște mai puțin semnificative din punct de vedere al tendințelor politice, deoarece în multe părți sînt dominate de simpatiile sau antipatiile locale — a fost determinat îndeosebi de competițiile desfășurate în două state, care au și inaugurat de altfel la 2 mai „sezonul politic": Ohio și Alabama. Și aceasta nu numai pentru că au prilejuit înfocate bătălii electorale, dar mai ales pentru că au oglindit fenomene caracteristice actualei scene politice americane. Astfel, din cursa pentru desemnarea unui senator reprezentînd statul **Ohio**, în locul ce va rămîne vacant prin retragerea lui Stephen Young, a fost îndepărtat actualul guvernator James Rhodes (cel care a trimis garda națională la Universitatea Kent, unde au fost uciși patru studenți). În locul lui Rhodes a căpătat desemnarea republicană Robert Taft, nepotul unui fost președinte. Observatorii americani consideră că el ilustrează în bună măsură ofensiva forțelor progresiste în viața politică americană. Presa americană a mai subliniat, de pildă, faptul că, în preliminariile din **California** pentru desemnarea candidaților la postul de senator, democratul liberal Jesse Unruh „l-a înfrînt cu ușurință pe primarul din Los Angeles, Sam Yorty, un conservator năbădăios din tabăra uliilor".

În discordanță însă cu astfel de tendințe, și reflectînd la modul test caracterul acut și gradul de complexitate al problemei sudului, al raporturilor albi-negri în general, s-a aflat disputa electorală din **Alabama**, din care a ieșit învingător, după un al doilea tur de scrutin, George Corley Wallace.

„COLACUL DE SALVARE AL AMERICII". Wallace nu este un nume nou pe firmamentul politic american. S-ar putea ca unii dintre cei care recent i-au dat votul să-și amintească din copilăria lor de un fost sergent de aviație, retras

din armată la sfîrşitul războiului, care în 1947 îşi desfăşura în autobuze campania electorală pentru a pătrunde în parlamentul Alabamei, strîngînd mîinile copiilor şi rugîndu-i : „Nu uitaţi să spuneţi mămicilor şi tăticilor voştri că George Wallace v-a salutat..." Sau de politicianul „energic, ambiţios, abil..." (cum îl calificase un guvernator din acea vreme) care, ceva mai tîrziu, aspirînd la mai mult decît un mandat de deputat local, candida în 1958 pentru funcţia de guvernator — pe care avea s-o cucerească peste patru ani...

Însă abia o dată cu instalarea sa ca guvernator al Alabamei, în 1962 (funcţie pe care a deţinut-o timp de două mandate, la expirarea cărora, legea nepermiţîndu-i realegerea, a făcut în aşa fel ca locul să-i fie luat de soţia sa, Lurleen) Wallace a început să se impună atenţiei, ca exponent al cercurilor ultrarasiste, retrograde, puternic reprezentate în statele din sudul S.U.A. Revista vest-germană „Der Spiegel" îl caracteriza drept „un fanatic, un produs al sudului american, al patimilor dezlănţuite ale acestuia...". Fapte de mai mic sau mai mare răsunet, dar avînd toate o aceeaşi semnificaţie conduceau logic către o asemenea definire a lui Wallace : pe Capitoliul din Montgomery, alături de drapelul statului el nu l-a aşezat pe cel al S.U.A., ci stindardul sudului învins în războiul de secesiune (pînza roşie cu crucea albastră a Sf. Andrei şi 13 stele) ; fiicei sale mezine i-a dat numele după generalul Lee, care a condus lupta sudiştilor ; în 1963, în calitatea sa de guvernator, a blocat pur şi simplu cu trupul său intrarea în Universitatea din Tuscaloosa, pentru a împiedica inscrierea a doi studenţi de culoare ; ş.a.m.d.

Dar Wallace a devenit cu adevărat „un nume" pe scena politică americană în timpul campaniei prezidenţiale din 1968, cînd presa americană îl socotea „the dark horse" (candidatul obscur care poate produce totuşi surprize), deoarece ameninţa, cu ajutorul unui al treilea partid — „independent" — înfiinţat de el, să încurce socotelile celor două partide tradiţionale. În ochii opiniei publice însă — şi chiar ai unor largi cercuri politice — ameninţarea nu provenea atît din apariţia neaşteptată a „candidatului nr. 3", cît din faptul că „micul cocoş din Alabama" — cum l-au poreclit unii comentatori americani cu o maliţiozitate vădind însă o subapreciere a pericolului potenţial pe care-l reprezenta — s-a transformat, o dată cu cele aproximativ 10 milioane voturi obţinute, în „fenomenul Wallace". Fenomen care oglindeşte ecoul găsit de sloganurile demagogice ale lui Wallace în rîndul unor pături relativ largi ale populaţiei albe din sud. Speculînd, de pildă, sentimentul de nelinişte, de teamă, provocat de creşterea criminalităţii — în care n-a ezitat să integreze şi izbucnirile de revoltă ale populaţiei de culoare — el s-a erijat într-un adept al întronării „legii" şi mai ales a „ordinii". Cum să arate această ordine ? : „Lăsaţi poliţia să guverneze această ţară timp de doi ani şi totul va reintra în normal..." — proclamă Wallace. Cît priveşte rezolvarea problemei rasiale în Statele Unite, soluţia oferită răspundea vederilor celor mai retrograde cercuri sudiste : „Segregaţie astăzi, segregaţie mîine, segregaţie pe veci" !

Înfrîngerea lui Wallace în alegerile prezidenţiale din 1968 — cu tot sprijinul larg, de care a beneficiat din partea organizaţiilor de extremă dreaptă : Ku Klux Klan („marele vrăjitor" Robert Shelton l-a declarat pe Wallace drept „singurul colac de salvare al Americii") John Birch, Minutemen, al unor magnaţi sudişti ce i-au pus la dispoziţie fonduri uriaşe — n-a însemnat însă şi dispariţia de pe scena politică a lui Wallace. Doar o „retragere tactică", în aşteptarea momentului propice relansării. Pentru prima dată după eşecul din 1968, Wallace a făcut să-i fie citat numele în presă, în decembrie '69, în legătură cu dezvăluirea masacrului comis de militari americani la Song My, în Vietnamul de sud. Glasul său, disonant faţă de cel al majorităţii opiniei publice americane, s-a ridicat pentru a lansa un apel la „sprijin public" pentru cei ce s-au făcut vinovaţi de zguduitorul genocid, căruia i-au căzut victime bătrîni, femei şi copii, şi pentru a acuza în acelaşi timp pe autorii dezvăluirilor că au adus S.U.A. „un mare prejudiciu" (!)

Adevărata reintrare în scena politică şi-a făcut-o însă pe fundalul rezistenţei manifestate la începutul acestui an într-o serie de state sudice faţă de aplicarea deciziei Curţii Supreme a S.U.A. cu privire la „desegregarea imediată" în şcoli. Întruniri publice, apariţii la televiziune — nici un mijloc de persuasiune nu i-a scăpat lui Wallace în Alabama şi nici dincolo de hotarele acestui stat pentru a aţiţa spiritele rasiste, pentru a condamna încercările administraţiei de a scoate şcolile din chingile segregaţiei, pentru a chema la boicotarea ordinelor Washingtonului, la organizarea unui marş al adepţilor rînduielilor rasiste asupra Capitalei. Şi, în acest context, al unei campanii dezlănţuite sub demagogica lozincă a „libertăţii alegerii" şcolii, cel al cărui profil politic ziariştii americani l-au sintetizat în deloc măgulitoarea caracterizare de „rasistul nr. 1 al Americii" a găsit că a venit momentul să-şi afirme intenţia de a reocupa postul de guvernator şi chiar de a candida din nou, în 1972, la preşedinţia S.U.A. „Dacă situaţia haotică în care se găseşte sistemul şcolar — afirma el — nu va fi rezolvată pînă în 1972 şi dacă populaţia Alabamei mi-o va cere, voi candida".

'72 ÎNCEPE MARŢI ? Şi iată că se părea că, într-adevăr, „pentru George Wallace '72 începe marţi" (2 iunie 1970 — n.a.) cum îşi intitula un comentator american cronica pe marginea celui de-al doilea tur al preliminariilor (în primul Wallace obţinuse 409 029 voturi, iar adversarul său, actualul guvernator Albert Brewer, 420 524 !), care avea să-i aducă „marea victorie" cu doar 51,5 la sută din voturi faţă de 48,5 la sută realizate de Brewer. Deşi obţinută la limită, prin supralicitarea resentimentelor rasiste — Wallace susţinînd între altele că în favoarea adversarului său Brewer, s-a constituit un „bloc negru" — numirea lui Wallace n-a rămas fără ecou la Casa Albă. Căci „dacă Wallace este învins de către Brewer... — scria Stewart Alsop înaintea scrutinului — el va fi mort din punct de vedere politic... El nu se va mai putea gîndi niciodată să candideze la funcţia de preşedinte..." Aşa însă, victoria lui Wallace „a constituit o dezamăgire pentru preşedintele Nixon şi pentru liderii naţionali ai partidului republican, care sperau într-o înfrîngere de natură să-l elimine pe Wallace de la alegerile din 1972 şi să dea cale liberă strategiei sudiste a domnului Nixon" (R. W. Apple Jr.). Această „strategie sudistă" presupunea în primul rînd întărirea poziţiilor partidului republican în sudul considerat bastion democrat. Eliminarea lui Wallace le-ar fi adus republicanilor dacă nu chiar toate cele zece milioane de voturi măcar o bună parte dintre ele. În aceeaşi „strategie sudistă" s-ar încadra — consideră cercurile informate din capitala americană — şi acceptarea tacită a segregaţiei de facto în marile centre industriale, fapt care ar urmări astfel să dea satisfacţie electoratului potenţial al lui Wallace, constituind oarecum un pandant la măsurile cu privire la desegregare în sud. După victoria lui Wallace în alegerile preliminare, atenţia partidului republican se va concentra probabil asupra statelor industriale din nordul şi vestul mijlociu, pentru a se contracara pierderile scontate în statele sudice. Către această concluzie conduc afirmaţiile repetate făcute la Washington în sensul că „strategia sudistă nu a fost destinată niciodată numai Sudului" şi că s-a considerat totdeauna că „milioane de votanţi din New Jersey, Pennsylvania, Ohio, Illinois, Michigan, Wisconsin, Missouri, California şi alte state nutresc sentimente înrudite cu cele ale albilor din sud". Precizîndu-se însă, în acelaşi timp, că „statele ce împodobesc centura neagră, precum Carolina de Sud, Tennessee, Florida şi Arkansas vor fi mai importante ca oricînd în calculele republicanilor" (International Herald Tribune).

Pe de altă parte, se apreciază că Administraţia — pornind de la considerentul că nu se poate spera în întărirea grupului republican din Camera Reprezentanţilor, deoarece alegerile de la jumătatea mandatului nu sînt îndeobşte favorabile partidului aflat la putere — va sprijini în noiembrie elementele conservatoare, indiferent de apartenenţa lor de partid, pentru a evita noi dificultăţi cu congresmenii şi guvernatorii. De asemenea, în perspectiva mai îndepărtată a alegerilor prezidenţiale din 1972 şi a posibilei candidaturi a lui Wallace — caz în care, cum aprecia unul din experţii Casei Albe „am şters pur şi simplu cu buretele 30—50 de voturi electorale" — se vorbeşte de eventualitatea unei desfiinţări sau modificări a „colegiului electoral", exprimîndu-se totuşi îndoiala că un amendament la constituţie în acest sens ar putea fi ratificat în timp util...

Rezultatul preliminariilor din Alabama are, fără îndoială, implicaţii de ordin naţional, care nu pot fi însă luate în considerare decît în contextul mai larg al problemei sudului în ansamblul ei. „Dar Alabama — cum sublinia săptămînalul american «Time», — nu constituie avangarda întregului sud, nici a regiunii. În fapt, împreună cu Mississippi şi cu Louisiana pare să reprezinte vestigiile unei rezistenţe care are mai degrabă un trecut decît un viitor". Şi acelaşi lucru se poate spune şi despre Wallace care se vrea a fi „vocea de neînfrînt" a Alabamei — deşi la urma urmei n-a obţinut decît 51,5 la sută din voturi. Iată de ce majoritatea comentatorilor se îndoiesc de faptul că pentru Wallace „'72 a început marţi" (2 iunie 1970) chiar dacă el a apreciat greu obţinuta victorie ca „un referendum asupra viitorului mişcării" pe care o reprezintă. De altfel o „lovitură de trăznet" în acest sens s-a şi produs. La 25 iulie Comitetul Executiv al Partidului Democrat din Alabama a luat hotărîrea de a-i interzice lui Wallace să candideze pe lista acestuia în alegerile prezidenţiale din 1972. Desigur, îi rămîne posibilitatea de a candida ca „independent" dar efectul psihologic al acestui eşec nu e de neglijat...

Vedere de ansamblu

reportaj pe glob

SARAJEVO

Al. N. Trestieni

Laminorul de cupru

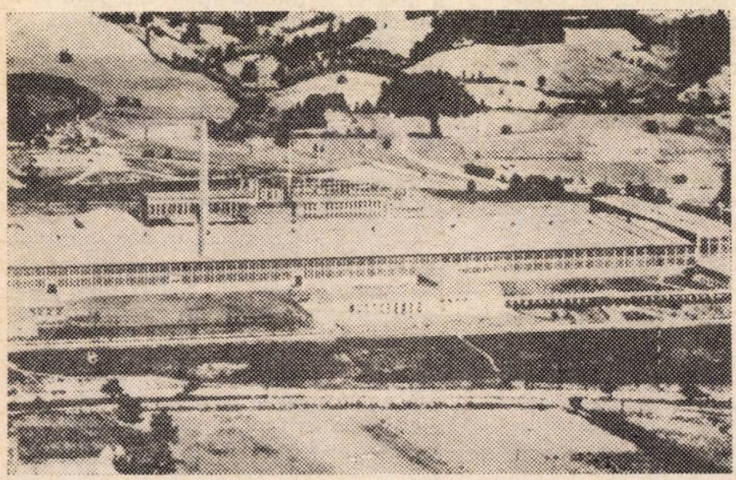

Cinci orașe din Europa și Asia poartă numele de sarai — cuvînt ce amintește moravurile de altădată ale aristocrației otomane. Dintre toate cinci, istoria l-a ales pe cel din centrul Bosniei ca titular al unui destin cu totul deosebit. Acolo, la Sarajevo, în ziua de 28 iunie 1914 au fost asasinați prințul moștenitor al tronului habsburgic și soția sa. Ce a urmat, se știe : atentatul săvîrșit de Gavrilo Princip a fost transformat într-un „casus belli" servind drept pretext pentru ca marea conflagrație pe care puterile imperialiste o pregătiseră de altfel, cu febrilitate decenii în șir să își aprindă vîlvătăile pe continentul european extinzîndu-se în scurt timp pe plan mondial. Episodul în sine avea să fie curînd împins în umbră de alte și alte evenimente. El a rămas totuși în continuare o temă captivantă de investigații și meditații, fapt dovedit și de cele peste 3 000 de cărți și studii voluminoase

Noul a încorporat tot ce au lăsat frumos și durabil vremurile de altădată

ce i-au fost consacrate de istorici, scriitori și publiciști din diverse țări, fără a mai pune la socoteală nenumăratele cronici, reportaje și articole curente din presa vremii.

Dar Sarajevo nu se reduce la faptul accidental care a produs cîndva senzație pe mapamond. Produs al unei foarte complexe și contradictorii deveniri istorice, el ne apare azi ca una din cele mai pitorești punți de legătură între Răsărit și Apus, între vechi și nou. Găsim aici, strînse ca într-un nod gordian, cele mai neașteptate și eterogene mostre de timp și spațiu, bizare întrepătrunderi de elemente etnografice și arhitectonice aparținînd unor civilizații și arii geografice net distincte. Pentru a înțelege această neobișnuită și fermecătoare aglomerare caleidoscopică, etalată pe povîrnișurile amfiteatrului natural al muntelui Trebevici, ai de făcut dese ocoluri și escaladări pe alte și alte trepte ale timpului, distanțări pentru cuprinderea ansamblului sau apropieri pentru distingerea amănuntului revelator.

De fapt, acest itinerar întortocheat ar trebui început din preajma orașului, de la Butmir, unde, cîndva, în neolitic, și-a avut prima lui vatră, ctitorită de iliri, care au părăsit-o în împrejurări rămase sub semnul întrebării, retrăgîndu-se spre adăpostul generos al munților. Capitolul următor l-au înscris în istoria așezării colonizatorii romani care, atrași de marile bogății ale subsolului, și-au impus prezența atît prin forța armelor cît și prin irezistibilele tentații ale unei civilizații superioare. La rîndul său, după vreo trei secole de prosperitate, colonia romană avea să decadă și să se năruie pe întunecatele praguri ale evului mediu, sub izbiturile devastatoare ale goților și avarilor. În sfîrșit, aduse și ele de valul marilor migrații, triburile slave s-au fixat definitiv acolo prin secolul al șaptelea al erei noastre. Încetul cu încetul, pe ruinele vechilor așezări, la confluența rîurilor Bosna și Miliasca a apărut noul oraș Vrhbosna, a cărei existență avea să se încheie în 1455, printr-o impresionantă autodistrugere : decît să supraviețuiască în umilință acceptînd noua denumire de Sărajevo, dată de ocupanți, regele bosniac de atunci a preferat ca orașul să piară sub propriul său nume. Și iată cum, sub privirile uimite ale ienicerilor și spahiilor ce-și aveau tabăra instalată pe o colină, Vrhbosna incendiată de propriii săi locuitori s-a pierdut în neființă spulberîndu-și cenușa în cele patru vînturi. Sarajevo a rămas, întîi ca o abstracțiune, un simplu nume fără purtător. Apoi, ca o realitate închegată, prin ridicarea somptuosului serai al conducătorului otoman și, împrejurul său, a tot mai numeroase clădiri publice și particulare, fortificații masive, turnuri și minarete ; și cimitire suficient de încăpătoare pentru marele număr al celor aduși de soartă rînduri, rînduri, din depărtările lumii să moară pe aici în războaie. Pentru că orașul, în noua lui ediție, a fost vegheat fără contenire de duhul războiului, iar viața lui, de-a lungul a mai bine de patru secole s-a desfășurat în secvențe scurte, între sfîrșitul unei bătălii și începutul alteia, între un incendiu și o inundație, între o foamete și o epidemie de ciumă. Un provizorat prelungit, într-un fel de izolare insulară, în mijlocul unei populații care, în ciuda constrîngerii ocupanților își păstra nestinsă flacăra conștiinței de sine și a dorinței de libertate.

Și totuși, ca un fel de replică din adîncurile ființei umane care nu se poate complace în efemer și perisabil, confruntării cu timpul i-au fost oferite rînd pe rînd monumentale piese de rezistență migălite în piatră, cărămidă și metal din care s-a înfiripat, în rama severă a munților Bosniei, acel admirabil tablou oriental care reprezintă partea viabilă cea mai veche a actualului Sarajevo. Spre sfîrșitul secolului trecut, liniilor sale pure, avîntate spre tărîmuri de vis, sveltelor arcuiri de piatră și rotunjimilor placide ale cupolelor de plumb, aveau să li se alăture prin forța împrejurărilor, prezențele dure și masive ale unei concepții edilitare și arhitectonice diametral opuse, după chipul și asemănarea trufiei dominatoare a imperiului habsburgic. Această hibridare a orașului s-a înscris practic în seria consecințelor directe ale obscurului joc imperialist de împărțire și reîmpărțire a sferelor de influență. Precum se știe, în 1878, Congresul de la Berlin al marilor puteri europene a hotărît între altele ca Bosnia și Herțegovina să treacă de sub flamura semilunii sub ocupația imperiului austro-ungar. Două decenii mai tîrziu, împăratul de la Viena avea să proclame anexarea deplină a regiunilor amintite. Cazărmile, fortificațiile și întreg ansamblul de edificii administrative ridicate la Sarajevo dovedeau limpede intenția autorităților de ocupație de a rămîne definitiv acolo prefăcînd totul după chipul și asemănarea colosului bicefal.

De la începutul primului și pînă la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, în linii mari fizionomia orașului n-a cunoscut decît acea schimbare lentă și necruțătoare produsă de eroziunea timpului. În condițiile vitregei orînduiri sociale a lugoslaviei de atunci, Sarajevo împărtășea soarta tuturor localităților stagnante, cu o viață economică precară, tipic provincială. O nouă invazie, cea mai sălbatică din decursul tuturor timpurilor, avea să-l trezească din letargia acestei scufundări în propriul său trecut. Era în aprilie 1941. Ocupînd lugoslavia în numai cîteva zile, armatele Germaniei fasciste erau cuprinse de beția acestui succes pe cît de facil, pe atît de șubred. La Sarajevo, în acel decor potrivit pentru basmele Șeherezadei, brațele încîrligate ale svasticii acaparaseră toate frontispiciile. Începuse coșmarul celei mai feroce dintre toate ocupațiile. care și-au întipărit urmele în destinul ciudat al acestei răspîntii de drumuri și vînturi, de epoci și semințiii. Încercînd cu insolența-i caracteristică să forțeze mîna istoriei, Hitler a decis și el anexarea Bosniei și Herțegovinei la Reichul fascist creînd ad-hoc un așa-zis stat „independent" al ustașilor. Cuvîntul hotărîtor avea să-l spună, însă, nu clica derizorie a colaboraționiștilor, ci masele largi de patrioți în frunte cu comuniștii, care în cursul luptei duse pe viață și pe moarte pentru alungarea ocupanților, au pus bazele noii lugoslavii.

Ca întotdeauna, în vremuri de restriște, insurgenții au găsit adăpost și sprijin în tainițele munților. Acolo, pe povîrnișurile abrupte, au susținut ei principalele bătălii. Mărturia unuia dintre cele mai dramatice episoade ale acestei vaste și epice epopei este consemnată în piatră, undeva la poalele muntelui Ingman, cale de vreo 12 kilometri de la Sarajevo. Sobru, în numai cîteva cuvinte, placa memorială evocă celebrul marș al primei unități regulate a armatei de eliberare națională — Prima Brigadă Proletară — care a străbătut muntele Ingman în iarna anului 1942, pe un ger de minus 32 grade. Marșul a durat 23 de ore. La capătul său 142 de luptători nu se mai aflau în coloană : căzuseră pe drum, înghețați. Printr-o tulburătoare coincidență, apelul supraviețuitorilor a avut loc în imediata apropiere a celui mai mare dintre multele izvoare ale Bosnei. Iar după scurtul popas la izvorul rîului de la care se trage și numele poporului acestor meleaguri, partizanii au pornit mai departe spre Valea Drinei, tropotul greu al pașilor lor confundîndu-se cu însuși ritmul acelei numărători inverse, marcate cu atîtea jertfe, ce pregătea startul noii istorii a țării.

...Dar să ne întoarcem la Sarajevo cuprinzîndu-l de astă dată într-o privire de ansamblu, cu tot ce are și reprezintă el astăzi. Hotărît lucru, în actualul centru de reședință al Republicii Bosnia—Herțegovina nu vom mai regăsi întocmai tabloul schițat mai sus, deși în incinta lui întreaga moștenire a trecutului a fost păstrată cu grijă și respect. Crescînd și ramificîndu-se, în cei peste 25 de ani care au trecut de la eliberarea de sub jugul fascist, orașul s-a triplat și ca suprafață construită și ca populație. În ce privește ponderea industrială și amploarea fenomenului cultural-artistic, proporțiile sînt și mai mari. Numai elevii și studenții depășesc numericește întreaga sa populație antebelică. Nimic surprinzător, de altfel, în aceste redimensionări, proprii orînduirii socialiste. Dar dacă mutațiile survenite nu mai miră de mult pe nimeni, nu-i mai puțin adevărat că Sarajevo a străbătut în felul său, aparte, procesul transformării dintr-un amestec de tîrg turcesc și garnizoană austriacă într-un oraș adevărat, modern, dinamic, cu o viguroasă personalitate. Impunîndu-și clar și categoric punctul de vedere, noul a încorporat cu un aer firesc tot ce au lăsat frumos și durabil vremurile de altădată. Și astfel coexistă cu seninătate într-o ambianță familiară, zveltele și pastelatele siluete ale noilor cartiere satelit și labirinticele mahalale turcești de pe coline, cu acoperișurile lor ce seamănă cu solzii unui pește uriaș ; se alătură, asemenea semnelor de exclamație pe o coală de hîrtie, bătrînele minarete și coșurile de fum ale întreprinderilor industriale ; traficul intens al modernelor artere comerciale are loc simultan și paralel cu forfota haotică din bazarul acoperit care și-a păstrat intacte trăsăturile tipic orientale ; vacarmului uzinal îi ține isonul ciocăniturile domoale ale arămarilor și argintarilor care-și lucrează ibricele și tăvile cu arabescuri în micile lor prăvălii, sub privirile clienților.

Largi bulevarde, edificii masive, și străzi înguste, cotite, prin puzderia căsuțelor înghesuite pe panta muntelui, cu ochii ferestrelor avizi de soare ; rîul Miliasca, pe care mulți l-au asemuit cu o șiră a spinării, și podurile sale asemenea unor vertebre, fiecare însă în alt stil, cu altă vechime și alte semnificații ; muzee mari în care-și dau întîlnire vestigiile unei istorii zbuciumate și inestimabile valori ale creației geniului omenesc, iar la un colț de stradă, imprimate în asfaltul trotuarului, tălpile încăltămintei lui Gavrilo Princip, exact pe locul și în poziția din care a tras asupra arhiducelui Franț-Ferdinand ; și senzația stranie pe care ți-o dă noaptea după ce sunetul grav al clopotului bisericii ortodoxe bate ora două, un alt colpot din turnul orologiului celebrei moschei a lui Gazi Husrev-bey, anunță că este ora unsprezece, făcînd ca timpul să devină deodată fantomatic, nesigur... Toate acestea laolaltă și încă multe altele înseamnă Sarajevo. El și-a căpătat în itinerariile foarte multora dintre acești nomazi contemporani, care sînt turiștii, prioritatea cuvenită atracțiilor de prim rang. Iar dincolo de toate interferențele de timp și spațiu, adevărata și cea mai plăcută surpriză a unei călătorii la Sarajevo se dovedesc a fi viața diurnă, hărnicia și voioșia locuitorilor, ritmul și suflul într-adevăr citadin al orașului, în accepția cea mai modernă a cuvîntului.

Congresul „Orașelor înfrățite"

Costică Alecu

Frontispiciul palatului Tauridei

Între 7 și 10 iulie a.c. a avut loc la Leningrad cel de al VII-lea Congres Mondial al Orașelor Înfrățite, cu tema *„Pentru o largă participare a maselor populare la înfrățirea orașelor în interesul păcii, al securității popoarelor și progresului social"*.

Frumosul palat al Tauridei a găzduit peste 1 500 de delegați, reprezentînd circa 400 de orașe membre ale Federației Mondiale a Orașelor Înfrățite, din aproape 40 de țări. Ceea ce a caracterizat acest congres a fost o largă participare a unor orașe neafiliate încă la F.M.O.I., cît și a unor organizații neguvernamentale din diverse țări. Astfel, au fost prezenți reprezentanți ai multor orașe din Austria, Suedia, Finlanda, R. P. Mongolă, India, Japonia, R.A.U., Liban, Israel etc. Numai din Finlanda, de pildă, au participat peste 100 de delegați reprezentînd aproape toate orașele țării.

În timpul celor patru zile ale Congresului, lucrările s-au desfășurat în ședințe plenare și în comisii. În ședința plenară de deschidere a Congresului s-au prezentat rapoartele generale și saluturile primite din partea unor înalte personalități și a unor organizații obștești din Uniunea Sovietică și alte țări.

Problemele care preocupă Mișcarea orașelor înfrățite au fost dezbătute și analizate detaliat în cadrul celor 5 comisii stabilite de Congres și anume: *„Comisia pentru problemele politice și programe"*, *„Comisia pentru cultură, tineret și educație permanentă"*, *„Comisia pentru educație bilingvă"*, *„Comisia pentru schimburi de informații tehnice și de urbanism"* și *„Comisia pentru noua cooperare"*.

Discuțiile în cadrul acestor comisii au fost vii, a avut loc un schimb rodnic de păreri, s-au făcut propuneri privind desfășurarea activității de viitor a Federației și a orașelor sale membre. Concluziile muncii comisiilor au fost reținute în cadrul rezoluțiilor pe comisii care au fost apoi prezentate în adunarea generală. S-au adoptat ca documente generale ale Congresului o rezoluție finală și un apel adresat *„tuturor orașelor lumii, guvernelor și organizațiilor internaționale"*, de a se angaja activ în vederea eliminării a tot ce împiedică apropierea popoarelor, pentru consolidarea păcii și securității în întreaga lume. Un apel special al Congresului a fost adresat către toate orașele lumii pentru a ajuta orașele românești care au suferit de pe urma inundațiilor.

Documentele adoptate de Congres reflectă preocuparea Federației Mondiale a Orașelor Înfrățite și a orașelor membre ale acestei organizații internaționale pentru problemele care preocupă astăzi omenirea: pacea, înțelegerea și cooperarea între popoare, dezarmarea, securitatea europeană, progresul social. *„Participanții la cel de-al VII-lea Congres al F.M.O.I."*, se spune în apel, *„convinși că în lumea modernă orașele — adevărați custozi ai civilizației umane, focare vii ale culturii naționale — vor deveni din ce în ce mai mult protagoniste ale istoriei, cheamă toate orașele din lume să se unească pentru promovarea păcii pe întreaga noastră planetă, avînd astfel garanția securității și progresului lor social. Vocea lor trebuie să răsune fermă și hotărîtă — cînd este vorba de a se ridica în apărarea păcii. Pentru realizarea acestei sarcini sînt chemați membrii F.M.O.I. și scopul lor trebuie să fie acela de a lupta pentru marile idealuri ale păcii și prieteniei între popoare. Orașe din toată lumea uniți-vă în numele păcii, al securității popoarelor noastre, al progresului social!"*

Ceea ce a caracterizat lucrările Congresului a fost preocuparea deosebită a participanților de a găsi cele mai indicate căi, cele mai bune metode și forme de activitate concretă, pentru antrenarea maselor de cetățeni din diversele orașe ale lumii, din țări cu orînduiri sociale și politice diferite, la lupta pentru realizarea năzuințelor de pace, securitate și progres social ale întregii umanități. Cred că este de subliniat că deși participarea la acest Congres a fost din toate punctele de vedere foarte largă, discuțiile care s-au purtat au fost pătrunse de un spirit constructiv, ceea ce s-a manifestat din plin și în modul unanim în care au fost adoptate atît diferitele rezoluții pe comisii cît și cele mai importante documente finale ale Congresului.

Orașele înfrățite din Republica Socialistă România au participat la acest Congres cu o delegație reprezentativă din care au făcut parte primari sau vicepreședinți ai Comitetelor Executive ale Consiliilor populare municipale din toate orașele românești afiliate la F.M.O.I. În cadrul ședinței plenare a Congresului, Ion Manciuc, primarul municipiului Iași, a prezentat un salut din partea orașelor înfrățite din România, iar ceilalți membri ai delegației au luat cuvîntul în cadrul comisiilor Congresului, participînd activ la dezbaterea problemelor puse în discuție. Remus Bucșa, primarul municipiului Cluj, a fost ales președinte al Comisiei pentru cultură, tineret și educație permanentă și, în această calitate, a prezentat și rezoluția acestei comisii în Adunarea Generală a Congresului, iar semnatarul acestor rînduri a fost ales în juriul internațional al Concursului pentru desene de copii, organizat cu prilejul Congresului. Semnalăm că desene trimise de copii din țara noastră au fost premiate cu un premiu II și un premiu III.

Ion Manciuc, care a fost ales membru al Consiliului Executiv al F.M.O.I., a transmis invitația ca viitoarea Sesiune a Consiliului Executiv să aibă loc în țara noastră în toamna acestui an, invitație acceptată cu plăcere.

În ședința plenară de închidere a Congresului a fost reales, ca președinte al F.M.O.I., profesorul Giorgio La Pira, fost primar al Florenței, personalitate italiană de renume internațional, binecunoscut pentru activitatea sa neobosită pentru cauza păcii și prieteniei între popoare.

În încheierea lucrărilor, participanții și-au manifestat hotărîrea de a-și aduce contribuția și pe viitor la realizarea țelurilor măreț ale oamenilor cinstiți din lumea întreagă, lupta pentru pace și un viitor fericit al omenirii.

Doresc să mai subliniez condițiile bune de desfășurare asigurate Congresului de către orașul-gazdă și atenția de care s-a bucurat delegația noastră.

Consider că cel de-al VII-lea Congres Mondial al Orașelor Înfrățite de la Leningrad, prin problematica abordată, prin rezoluțiile adoptate, va contribui la întărirea activității Federației Mondiale a Orașelor Înfrățite.

Negocierile Piaţa comună — Marea Britanie

PROCEDURĂ ŞI ESENŢĂ

Deşi rezervate exclusiv stabilirii problemelor de procedură, convorbirile de săptămîna trecută sînt considerate a constitui debutul negocierilor concrete dintre Piaţa comună şi principalul candidat la aderare — Marea Britanie. După nouă ani de aşteptare, Anglia vede demarînd tratativele privind intrarea ei în C.E.E., pe care — cel puţin potrivit poziţiilor oficial exprimate — pare că o doreşte. Reafirmînd această poziţie, Anthony Barber, consecvent pragmatismului britanic, a preconizat la convorbirile recente de la Bruxelles luarea directă în discuţie, încă de la început, a problemelor practice în cadrul unor grupuri de lucru conduse de experţi. Întîlnind opoziţia „celor şase", delegaţia britanică a acceptat, în cele din urmă, procedura de compromis propusă de aceştia : comisia Pieţei comune este însărcinată ca, în contact direct cu delegaţia britanică, să definească obstacolele ce se vor ivi, problemele cele mai generale urmînd să fie remise spre examinare reprezentanţilor permanenţi.

Propunerile diferite privind procedura negocierilor relevă, în ultima analiză, abordările în mare măsură disjuncte ale părţilor în ce priveşte problemele de esenţă ale aderării. „Cei şase" par să atragă de la început atenţia Marii Britanii că aderarea nu va trebui să antreneze deteriorarea, nici măcar din punct de vedere procedural, a regulilor şi reglementărilor Pieţei comune. Cît priveşte Marea Britanie, propunerea acesteia privind constituirea unor grupuri de lucru — principalele fiind : politica agricolă comună şi finanţarea ei ; produse lactate ; zahăr ; tariful vamal extern comun — lasă să se întrevadă cu claritate problemele pe care britanicii vor să le discute în mod special şi în legătură cu care, doresc o rezolvare prioritară şi oricum „acceptabilă".

Întîietatea acordată problemelor agricole este lesne explicabilă în contextul costului ridicat pe care va trebui să-l suporte Marea Britanie prin participarea ei la politica agricolă comună decurgînd din intrarea în C.E.E. (dezbătute în paginile revistei — vezi nr. 17 şi 28/1970 — nu le punem aici în discuţie). La prima vedere, poate părea totuşi curios faptul că problemele privind unele produse agro-alimentare (lactatele şi zaharul) ar fi urmat, în concepţia britanică, să comporte discuţii aparte. De fapt, acestor probleme urmează a li se rezerva o abordare separată. Produsele respective — în marea lor majoritate — nu sînt produse în Marea Britanie, ci sînt importate din unele ţări ale Commonwealthului, existînd angajamente prin care Anglia s-a obligat să cumpere din aceste ţări anumite cantităţi din mărfurile menţionate. Astfel, de exemplu, Marea Britanie s-a angajat să achiziţioneze anual mari cantităţi de produse lactate (printre care un minimum de 170 000 tone unt) din Noua Zeelandă, angajament ale cărui prevederi expiră la 30 septembrie 1972 ; în acelaşi fel, Marea Britanie s-a obligat, prin Acordul asupra zahărului din cadrul Commonwealthului, să cumpere anual din ţările membre — producătoare de zahăr — situate în Antile şi în Insulele din Oceanul Indian, 2,2 milioane tone zahăr (din care 1,8 milioane tone la un preţ cu 50 la sută mai mare decît cel mondial), acord care va expira la sfîrşitul anului 1974. Prin intrarea în Piaţa comună, Marea Britanie va trebui, însă, în cazul lactatelor să absoarbă stocuri masive din asemenea produse existente în C.E.E., iar în cazul zahărului nu va mai putea acorda facilităţile menţionate ţărilor respective, întrucît „cei şase" nu intenţionează să acorde acestor ţări un statut de asociere.

Problemele cele mai complicate se ridică, de fapt, în faţa ţărilor direct afectate. Pentru Noua Zeelandă, implicaţiile sînt deosebite. Aproape 40 la sută din exporturile totale ale ţării sînt încă destinate Marii Britanii. Patru cincimi din exporturi sînt constituite din produse animaliere (carne, lactate), iar numai în ce priveşte untul 85 la sută din exporturi sînt absorbite, în prezent, de piaţa britanică. Cît priveşte ţările africane membre ale Commonwelthului, „cei şase" preconizează acordarea statutului de asociat acestor ţări (identic celui acordat actualilor asociaţi). Teoretic, aceasta ar însemna ca ţările africane anglofone să beneficieze de anumite facilităţi în desfacerea produselor lor pe piaţa „celor zece" precum şi de un anumit program de asistenţă financiară. Rezultatele obţinute de actualii asociaţi de pe urma acestor „facilităţi" sînt departe de a le fi satisfăcut speranţele. În context, se pare că nici viitorii asociaţi nu se pot aştepta la mai mult. Mai ales că, luînd de pildă programul de asistenţă financiară, acesta ar solicita fonduri mult superioare celui destinat vechilor asociaţi (luînd în consideraţie populaţia : 160 milioane faţă de 60 milioane). Vor subscrie actualii membri C.E.E. la aceste suplimentări de fonduri sau le vor lăsa în sarcina Marii Britanii ? Dosarul Commonwealthului se anunţă, deci, încărcat şi controversat.

Atenţia acordată de partea britanică problemei alinierii treptate la tariful vamal extern comun faţă de terţi este, de asemenea, explicabilă. În acest domeniu, Marea Britanie doreşte o perioadă cît mai lungă pentru „aliniere", care să-i permită să îndepărteze cît mai mult în viitor reacţia defavorabilă a foştilor ei parteneri comerciali tradiţionali din A.E.L.S., faţă de care ar urma probabil să reînfiinţeze tarife vamale (pe care aparteneţa la A.E.L.S. le desfiinţase). Corelată cu aplicarea regulilor agricole comunitare, această problemă explică poziţia britanică, relevată zilele trecute la Bruxelles, potrivit căreia Marea Britanie ar dori, oricum, o altă soluţie decît simpla perioadă de tranziţie, soluţie care să-i dea posibilitatea unei „iniţieri", cel puţin pentru un timp.

Ceea ce pare poate curios este, însă, faptul că între problemele cărora Marea Britanie le-a acordat o atenţie specială (rezervîndu-le un grup de lucru aparte) nu se găseşte problema monetară. Cu atît mai mult cu cît, deşi se consideră că problema agrară este „cheia" intrării Marii Britanii în Piaţa comună, problemele monetare sînt cel puţin într-o aceeaşi situaţie. Totul pleacă de la poziţiile speciale şi privilegiile lirei sterline în sistemul valutar occidental. „Cei şase", preconizînd crearea unei uniuni monetare pînă la sfîrşitul deceniului, cer implicit Marii Britanii să renunţe la ele, dar britanicii nu par a fi dispuşi să acţioneze în această direcţie.

Dacă lira ar fi o monedă „obişnuită" — cum sînt de pildă francul francez, marca vest-germană sau yenul japonez — teoretic, lucrurile nu ar fi fost deosebit de complicate. Dar, după cum se ştie, lira sterlină — ca şi dolarul S.U.A. — are o poziţie specială, putînd juca, în cadrul actualului sistem valutar occidental, rolul unei monede de rezervă cît şi al unui instrument de reglementare şi intervenţie pe piaţă. Ce avantaje decurg de aici ? O comparaţie este edificatoare. Dacă, de exemplu, o societate vest-germană face o investiţie, finanţată în mărci, într-o ţară latino-americană de pildă, mărcile transferate în acea ţară vor fi vîndute pe piaţă unor societăţi sau particulari din ţara respectivă care au nevoie de mărci în vederea procurării de mărfuri fabricate în R.F.G. sau pentru a plăti serviciile prestate de societăţi vest-germane. Este clar că, într-un asemenea caz, investiţia respectivă a fost în final finanţată printr-un *transfer de resurse reale* ale R.F.G. către ţara latino-americană respectivă. Este evident, că volumul investiţiilor făcute în această împrejurare este limitat de capacitatea de export a ţării investitoare. Cu totul altfel se prezintă situaţia dacă investiţia porneşte din S.U.A. sau Marea Britanie şi este finanţată în dolari sau, respectiv, în lire sterline. Acceptate fiind ca rezerve monetare sau ca instrumente de intervenţie pe piaţă, deţinătorii acestor valute (state, bănci, societăţi sau particulari) le pot folosi în tranzacţiile internaţionale pe diferite pieţe. Pentru aceasta ei le plasează pe piaţa

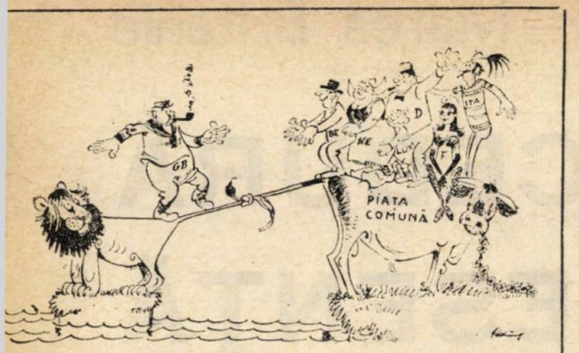

(Din „Die Welt")

americană (sau engleză) în titluri de valoare, obligațiuni etc., acceptînd să subscrie, astfel, îndatorării față de exterior a țărilor respective.

Atît S.U.A., cît și Marea Britanie au folosit de la bun început aceste privilegii, transformînd deficitul propriilor balanțe de plăți într-un instrument al expansiunii lor economice în alte țări. Practic, ele pot deci dobîndi active (uzine, fabrici, societăți comerciale) în alte țări, independent de capacitatea lor de export, pot face investiții *fără* a exista un transfer de resurse reale în acest sens. Prin deficitul balanțelor lor de plăți, cele două țări posedă de departe cele mai mari investiții în străinătate. Paralel, însă, aceasta a însemnat creștere a fabuloasă a datoriei externe a celor două țări, atît față de băncile centrale străine (care posedă rezerve în dolari sau lire sterline) cît și față de societăți sau particulari din străinătate (care se folosesc de aceste valute ca instrument de reglementare și intervenție pe piață), datorie pe care S.U.A. sau Marea Britanie nu o mai pot rambursa pe termen scurt. De pildă, cum pot fi acoperite pe termen scurt cele peste patru miliarde lire sterline transferate în străinătate de-a lungul anilor prin deficitul balanței de plăți engleze, cînd rezervele monetare britanice depășesc abia un miliard de lire sterline? În fața dificultăților din anii trecuți ale monedei britanice, băncile centrale (și, în special, cele ale S.U.A., R.F.G. și Italiei) au convenit, în 1968, printr-un acord stabilit la Basel, ca, în cazul cînd acele „balances sterling" (deținerile de lire în străinătate) ar scădea sub un anumit plafon, să deschidă imediat linii de credit Marii Britanii, pentru a-i putea permite să-și onoreze obligațiile. Acordul — care „consolidează" datoria britanică (adică îi prelungește termenul de rambursare) — expiră în septembrie 1971. Vor accepta „cei șase", în condițiile în care preconizează crearea unei uniuni monetare, a unei monede comune, reînnoirea acordului?

Din cele arătate se desprind complicatele și controversatele probleme, implicațiile profunde privind domeniul monetar legate de intrarea Marii Britanii în C.E.E. Teoretic, „cei șase" ar urma să accepte preluarea datoriilor britanice sau cel puțin participarea la „consolidarea" lor, impunînd, în același timp, Marii Britanii reducerea progresivă a datoriei, neputînd accepta, desigur, conservarea privilegiilor evidente ale acesteia care decurg din situația „specială" a lirei sterline. Va accepta, însă, Marea Britanie să cedeze acest incontestabil privilegiu? Negocierile se anunță, deci, lungi și dificile.

Ilie ȘERBĂNESCU

Maroc: după referendum

Nu par a fi exagerate afirmațiile unei părți însemnate a observatorilor vieții politice marocane potrivit cărora anul 1970 este cel mai favorabil acestei țări din cei paisprezece care au trecut de la obținerea independenței. Rațiunile unei asemenea considerări sînt multiple. Într-o poziție privilegiată se află bineînțeles rezolvarea unor probleme de relații reciproce cu Algeria și Mauritania și o anume relansare a colaborării maghrebiene. Cea de-a șasea conferință economică maghrebiană desfășurată săptămîna trecută (la care au participat Marocul, Algeria, Tunisia și un delegat al Mauritaniei, cu titlu de observator) s-a încheiat cu un acord de cooperare economică. Pe de altă parte, în ultimul an, Marocul a restabilit relațiile diplomatice cu Franța, întrerupte în 1965. Tot de-a lungul ultimului an, capitala marocană a fost centrul unor importante întruniri diplomatice ale lumii arabe și islamice.

În aceste împrejurări, a survenit în urmă cu o lună neașteptata hotărîre a suveranului Hassan al II-lea de a supune unui referendum proiectul unei noi constituții. O serie de organizații și partide, printre care partidul Istiqlal, Uniunea națională a forțelor populare (U.N.F.P.), Uniunea marocană a muncii (U.M.T.), Uniunea generală a muncitorilor din Maroc (U.G.T.M.), Uniunea națională a studenților din Maroc (U.N.E.M.), s-au opus proiectului de constituție, considerînd că unele din articolele sale ar fi de natură să îngreuneze activitatea parlamentului și luarea unor decizii de importanță pentru viața politică marocană. În acest sens, este citat faptul că, potrivit noii constituții, singura persoană care poate avea inițiativa revizuirii constituției este regele, iar pentru convocarea unei sesiuni extraordinare a parlamentului este necesar să fie întrunită o majoritate absolută.

La ora actuală, rezultatele referendumului desfășurat vineri sînt cunoscute: din cei 4 536 407 alegători care s-au prezentat în fața urnelor, 4 443 561 s-au pronunțat în favoarea proiectului unei noi constituții, și doar 55 101 împotrivă — ceea ce înseamnă aproximativ 1,3 la sută. Adoptarea cu o însemnată majoritate a proiectului unei noi constituții este comentată ca un succes al autorităților, în primul rînd, pentru faptul că noua constituție marocană (care va intra în vigoare după promulgarea de către șeful statului) pune capăt stării excepționale decretată la 7 iunie 1965. În urma tulburărilor izbucnite în țară, regele Hassan al II-lea a dizolvat în acea zi din iunie parlamentul și a condus statul prin decrete, timp de cinci ani. Înlăturarea stării excepționale și adoptarea noului proiect de constituție vor favoriza organizarea, între 21 și 28 august, de alegeri legislative și intrarea țării pe făgașul vieții politice parlamentare. Între noua constituție și cea din 1962 nu există deosebiri în ceea ce privește autoritatea regală: principiile fundamentale și mare parte din articolele relative la regalitate sînt păstrate. Noutatea constituției constă, se înțelege, în prevederile privind organizarea și funcționarea parlamentului — unicameral. Camera Reprezentanților va cuprinde două sute patruzeci de membri din care jumătate vor fi aleși prin vot universal, în timp ce jumătatea cealaltă va fi desemnată de consiliile comunale, provinciale și profesionale.

Revenirea la un sistem parlamentar este apreciată de unii observatori ca fiind purtătoarea unor germeni de evoluție a vieții politice. Noul parlament va fi confruntat, desigur, cu multiple și complexe probleme, în primul rînd pe planul dezvoltării țării. Al patrulea plan cincinal (1968—1972) a deschis perspective care se concretizează sau așteaptă o concretizare imediată cu repercusiuni pozitive asupra nivelului de trai. Între prioritățile autorităților, agricultura (se înțelege „prioritate între priorități"), bucurîndu-se de credite sporite, poate atinge o dezvoltare pe care nu a întîlnit-o în anii anteriori, mai cu seamă datorită zonelor de irigație ce vor cunoaște o extindere continuă. (Marocul dispune de aproximativ un milion de hectare de pămînturi irigabile. Pînă în prezent, ca urmare a construcției unor baraje — care furnizează și energie electrică zonelor respective — numărul terenurilor irigate prin mijloace moderne se ridică la 150 000 ha). La rîndul său, industria este chemată să contribuie într-o măsură importantă la dezvoltarea țării.

Înlăturarea stării excepționale, adoptarea unei constituții, care alătură conducerii monarhului un parlament răspunzător de evoluția și dezvoltarea țării sînt apreciate de observatorii politici din Rabat ca un însemn al intrării într-o fază nouă a vieții marocane.

Stelian ȚURLEA

Vedere din Rabat

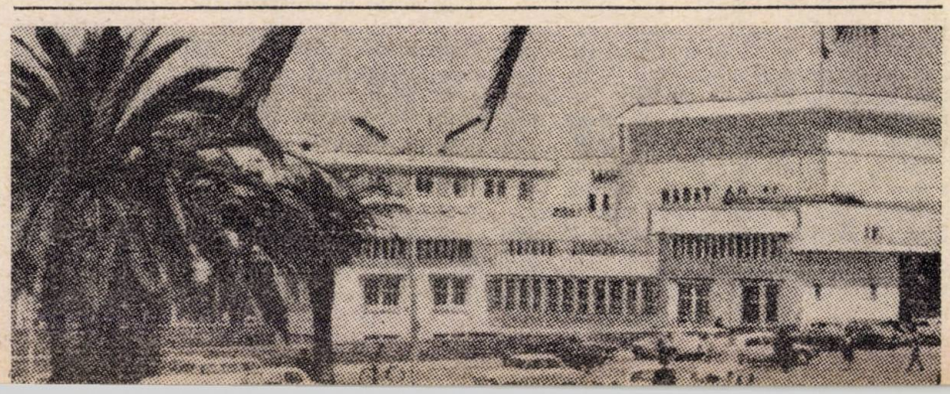

În lumea științei și tehnicii

IULIE 1970

CIFRE PREZENTE ȘI VIITOARE

În două documente recente ale Organizației Națiunilor Unite ni se dau cifre interesante, dintre care unele oglindesc anumite trăsături vii, expresive ale lumii contemporane, iar altele cochetează cu „futurologia", știință încă enigmistică, ce încearcă a prefigura viitorul.

Nu ne referim la anticiparea neo-malthusianistă a omului politic italian Amintore Fanfani, care cu prilejul celei de a 25-a aniversări a O.N.U. a prezis că Pămîntul va număra, în anul 2120, exact **o sută de miliarde de oameni** — sau, mai bine zis, de locuitori — deoarece nu se poate ști, de pe acum, în ce fel vor funcționa migrațiile interplanetare, în tripleta Luna — Terra — Marte, la data aceea. Simțitor mai aproape de realitate ni se par cifrele cuprinse în cuvîntarea cu care U Thant a prefațat sesiunea Consiliului economic și social, de la Geneva. „Omenirea, a spus U Thant, a făcut un mare pas înainte și a intrat într-o epocă întru totul nouă din istoria planetei noastre, epoca fenomenelor de masă, datorită înmulțirii speciei umane". Pentru a ne convinge, secretarul general al O.N.U. ne-a dat cîteva cifre : în 1950, an în care Organizația Națiunilor Unite a putut obține primele statistici riguroase de după cel de-al doilea război mondial, Pămîntul era locuit de două miliarde 485 de milioane de oameni. Azi, numărul de locuitori este de trei miliarde 632 de milioane. În același interval, cota de mortalitate a scăzut de la 17 decese la mia de locuitori, în 1950, la 14 la mie, în 1969—1970.

Dintr-o sută de locuitori ai Terrei, numai 28 locuiau în orașe, în 1950. Astăzi, au devenit orășeni 37 la sută din oameni.

Cifrele dezvoltării, „cifrele de masă", cum le spune U Thant, sînt elocvente și în domeniul producției și al schimburilor. În douăzeci de ani, 1950—70, producția industrială mondială a crescut de trei ori. Schimburile comerciale interstate sînt de 4 ori mai mari, la finele aceluiași interval. Mai încet, numai de 1,7 ori, a sporit cantitatea de produse agricole recoltate în lume, în timp ce extracția de produse petroliere s-a mărit de 5 ori în ultimele două decenii. Un produs nou, de mare consum și cu nenumărate utilizări industriale, a devenit specific anilor noștri : masele plastice, a căror producție mondială este de 15 ori mai mare astăzi decît în 1950. Un rol important în industriile moderne l-a cucerit aluminiul, de cinci ori mai folosit astăzi decît era în 1950.

Pe măsura creșterii numărului de oameni a crescut și numărul de locuințe paralel cu construcțiile utilitare, sanitare, culturale și industriale. Numai pentru construcții a fost utilizat, în semestrele 1969/II și 1970/I, de patru ori mai mult ciment decît în 1950. În anii 1950—1970, producția oțelului brut a crescut de aproape 3 ori, iar a automobilelor de 2,7 ori.

Fără a profetiza, mărginindu-se la simple socoteli aritmetice — într-un domeniu în care trebuie să-și mai spună cuvîntul genetica, biologia, sociologia, economia și psihologia maselor — U Thant a ținut să semnaleze opiniei publice că la încheierea celui de-al doilea mileniu al erei noastre (cifră arbitrară ce nu are nici o legătură cu antropologia) — planeta va fi locuită de 6 miliarde de oameni, iar în 2009 de 7 miliarde, adică de două ori mai mulți decît azi. Aceste numere „antecalculate" s-ar putea să nu se verifice, în fapt, dată fiind marea cantitate de factori imprevizibili care constituie viitorul. Oricum, din socotelile evocate de secretarul general al O.N.U. rezultă că majoritatea totalurilor statistice privitoare la viața și activitatea oamenilor **s-au dublat** și **s-au întreit** în ultimele două decenii, ceea ce ne obligă să privim cu mult mai multă atenție în jurul nostru și înaintea noastră.

Vom încheia cifrele citate de U Thant cu o perspectivă „auto". Dacă dezvoltarea omenirii se va desfășura conform unui coeficient constant, se poate crede că în anul 2000 se va generaliza, pe glob, raportul actualmente existent în Statele Unite între numărul de locuitori și numărul de automobile. În acest caz, la finele celui de-al doilea mileniu vor circula pe glob două miliarde și jumătate de autovehicule — pentru care va fi nevoie de o structură logistică (drumuri, garaje, alimentări, întrețineri) mai vastă și mai complicată decît pentru toți cei șase miliarde de pămînteni, ce vor deveni, aproape în unanimitate, posesori ai carnetului de șofer.

A doua sursă de cifre ne vine tot de la Organizația Națiunilor Unite, din „almanahul O.N.U.". Documentul conține 770 de pagini de date statistice, formate, exclusiv, din numere înșirate unul după altul și unul peste altul. Elocvența lor este, de multe ori, mai clară decît a frazelor. Dacă ne orientăm după cota din 1968 — ultimul an cu statistici complete — omenirea sporește cu 68 de milioane de pămînteni pe an. Pusă într-un fel de ecuație, cu ritmurile de creștere, lumea s-ar putea prezenta astfel : în două decenii populația globului a crescut de 1,4 ori, în timp ce producția globală, industrială și agricolă a crescut de 3 ori.

Almanahul „Lumea în cifre" ne mai aduce la cunoștință că cei mai mari băutori de cafea din lume sînt suedezii, iar cei mai aprigi băutori de ceai, englezii. Americanii aveau, în 1968, 83,2 milioane de locuitori cu permis de conducere-auto, francezii 11,5 milioane, iar vest-germanii 11,3 milioane. Pe drumurile R.F. a Germaniei circulau, în 1968, de trei ori mai multe autovehicule decît în 1960.

Pe primele locuri în producția mondială de oțel brut s-au situat, în 1968, conform cifrelor comunicate la O.N.U., Statele Unite ale Americii (137,8 milioane de tone), Uniunea Sovietică (101,8 milioane de tone), Japonia (49,9 milioane de tone), R.F. a Germaniei (34,8 milioane de tone).

La sfîrșit — dar nu pe ultimul loc —, am lăsat un capitol din producția de cultură. În 1968 s-au înregistrat, în lume,

În porturile Mării Nordului și-a făcut apariția vaporul „Acadia Forest", lansat, de curînd, de șantierele navale japoneze. Este o navă-prototip, de 43 000 de tone, care depășește stadiul „navelor-containere", pentru a inaugura era „șlepurilor-îmbarcate".

Întreaga încărcătură a vasului este formată din șlepuri tip, care sînt ridicate la bord, transportate peste oceane, apoi debarcate direct pe apă. Conduse de remorchere, șlepurile-containere sînt duse, fără nici o dificultate, în estuarele fluviilor sau pe canale, pînă la cheiurile interioare. Noua formulă a dat rezultate economice atît de bune, încît se crede că va fi adoptată foarte repede, pe șantierele de construcții navale

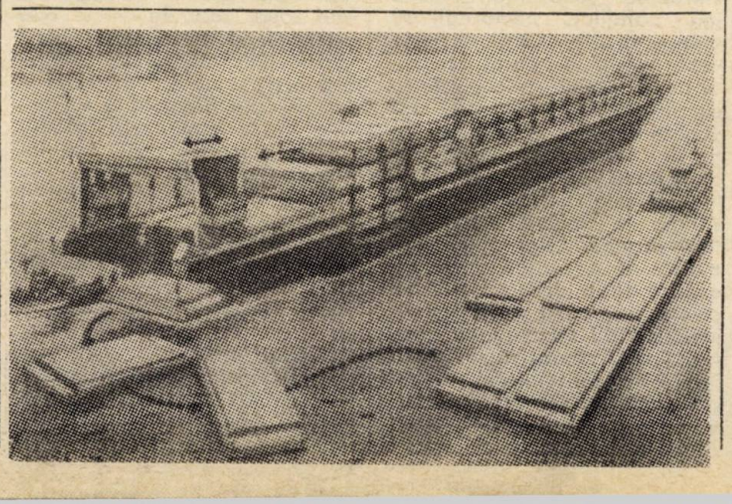

aproape 500 000 de titluri de cărți noi. Din acestea, 75 700 au fost editate în Uniunea Sovietică, 59 200 în Statele Unite, 31 372 în Anglia, 30 223 în R.F.G.

DACĂ VREI SĂ PORNEȘTI MOTORUL...

Numai trei la sută din prea numeroasele accidente de automobil — care constituie interminabilul și sîngerosul „război pe roți" al zilelor noastre, — deci o cotă foarte mică — s-au întîmplat din cauza defectelor mecanice ascunse în construcția vehiculelor. 97 la sută rămîn pe seama drumurilor și a oamenilor. Mai ales a acestora din urmă, a căror imprudență, nepricepere sau ambiție absurdă provoacă mai mult de 30 la sută din accidentele cu consecințe grave. Nici o cauză nu întrece, însă, numărul de accidente ce izvorăsc „din sticlă și pahar". La aceste constatări au ajuns uzinele americane de automobile, cărora un foarte exigent ministru al turismului și circulației, John Volpe, din Administrația Nixon, le cere să construiască, pînă în 1975 — dacă nu pot de îndată — vehicule cu grad înalt de securitate la drum. Exigența lui Volpe nu este un deziderat platonic. El cere uzinelor ca viitoarele lor automobile să se poată lovi de un obstacol oarecare la viteza de 80 de kilometri pe oră sau să se poată da peste cap (să „capoteze") la 110 km pe oră, fără să-și omoare ocupanții și chiar fără să le provoace infirmități ireparabile.

Publicitatea făcută în jurul poziției luate de ministrul american al turismului a obligat pe fabricanți să anunțe punerea pe bandă a unor automobile construite după concepții fundamental noi ; 14 modele vor fi supuse „testării lui Volpe" chiar în anul curent, pe pistele de încercări ale uzinelor Chevrolet. Au și început să apară brevetele de invenții. Inginerul englez David Forster a propus construirea unui „automobil de vată", ceea ce înseamnă, de fapt, căptușirea vehiculelor cu trei straturi de vată plastică, mai groasă în locurile unde s-ar putea produce impactul șoferului și călătorilor, în cazul unei tamponări. Alt inventator propune ca toată caroseria să fie suplă, făcută din straturi de silicat de sodiu, substanță din categoria siliconilor, dură în stare de repaos și elastică în momentul unei lovituri.

Nu au fost, încă, eliminate nici măsurile de securitate experimentate pînă acum : „centurile" pentru conducător și pasageri sau „pernele de gumă" cu umflare instantanee. Aceste perne au fost perfecționate. Ele sînt ascunse în tabloul de bord, pentru a nu provoca reacții psihologice nedorite (panică sau, dimpotrivă, exces de încredere) celui ce ține volanul. În momentul unei ciocniri puternice, „pernele" se umflă în timpul incredibil de 0,03 dintr-o secundă ! Șocul suportat de șofer și de pasagerul de lîngă el este amortizat în foarte mare măsură. Acordată cu viteza întregului eveniment (ciocnire-protecție) perna se dezumflă imediat, într-o jumătate de secundă. Graba aceasta este justificată de faptul că, oricît ar fi de moale, perna pneumatică lucrează ca o mănușă de box, lovindu-și „partenerul" în plină față, cu puterea unui boxer de categorie grea. Pierderea cunoștinței, tumefierea obrajilor, hemoragii bucale și nazale, spargerea unor vase mici în ochi sînt accidente posibile, care nu echivalează cu distrugerile ireversibile provocate de lipsa protecției, dar nu sînt nici neglijabile. Mai rău ar fi dacă „perna" s-ar sparge în momentul șocului. Vibrațiile sonore ar fi atît de puternice, încît pasagerii s-ar afla în primejdie să surzească. Așa se și explică de ce „dezumflarea" mecanică a pernei se face într-o jumătate de secundă. În același timp, pentru a funcționa fără greș, inventatorul, obligat și de anumiți parametri tehnici, a prevăzut declanșarea dispozitivului pneumatic chiar la o tamponare a vehiculului aflat la viteze foarte mici, începînd de la 12 km pe oră.

Uzinele nu au optat, pînă acum, nici pentru automobilul-de-vată, nici pentru perna-boxer. Caută alte idei, pentru a căror creație vor să cheltuiască un miliard de dolari, în următorii cinci ani.

Deocamdată, invenția care face să se vorbească foarte multe despre ea este „cheia inteligentă". Pornind de la constatarea statistică a frecvenței cazurilor de „beție la volan", Trevor O. Jones (al cărui titlu, sonor, este : „automotive-safety products director for General Motors' AC Electronics Division") a inventat transpunerea mecanică a unui test intelectual foarte fin. Dispozitivul lui Trevor Jones se vede în fotografia alăturată. Cheia de contact a automobilului face parte dintr-un mic tablou pe care sînt cinci butoane cu primele cinci cifre din seria numerică, înscrise în ordine normală. În momentul cînd șoferul se instalează la volan și introduce cheia în lăcașul ei, apar pe ecranul din partea de sus a tabloului, luminate slab, în roșu, cifrele de la 1 pînă la 5, înșirate într-o ordine oarecare, niciodată cea firească. De pildă, 4—1—3—5—2. Șoferul are la dispoziție două secunde pentru a vedea cifrele de pe ecran și a le memoriza. Imediat trebuie să apese pe butoane **în ordinea indicată de cifrele fugitive.** Dacă, dintr-un motiv oarecare, ebrietate, oboseală, slăbirea reflexelor, nu-și amintește ordinea cifrelor luminoase, cheia refuză contactul. Dispozitivul este însă clement. Ecranul se mai luminează o dată, pentru alte două secunde — cu **altă** ordine a cifrelor. Din nou eșec ? Urmează a treia și ultima apariție a numerelor, după care — la nereușita repetată a conducătorului — cheia este blocată pentru o jumătate de oră. Instrucțiunile scrise, anexate invenției, recomandă conducătorului „corigent" să folosească acest răstimp pentru a găsi pe cineva — cu carnet de conducere și reflexe bune — care să-i ducă automobilul la garaj și pe el acasă.

„Cheia inteligentă" este considerată ca foarte eficace. Uzinele constructoare ar pune-o, imediat, în fabricație, dar pretind de la ministrul John Volpe să o facă „obligatorie" prin lege. Greu vor consimți oamenii să-și cumpere de bună voie și să-și instaleze pe tabloul de bord un „certificat de incapacitate". Agenții de circulație de pe șosele, care operează întîmplător, prin sondaj și de cele mai multe ori se mărginesc să constate că „autorul accidentului era beat" ar fi înlocuiți de electronii necruțători de la bordul fiecărui vehicul. „O nouă frînă, împotriva circulației" exclamă un anumit număr de șoferi. „O excelentă frînă pentru asigurarea circulației", exclamă ceilalți, cei mai mulți.

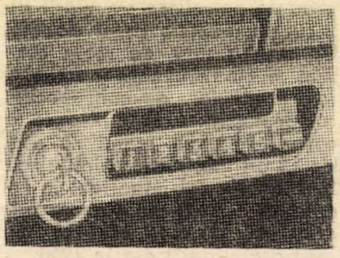

Cheia de contact „inteligentă" și butoanele cu cifre, deasupra cărora se află ecranul electronic. „După trei încercări, du-te acasă pe jos..."

Pînă acum, se vorbea de „video-magnetofonul" capabil să înregistreze pe bandă emisiunile televizate și să le repete, la nevoie. Iată un concurent : „discul-videofonic". O foiță din aliaj de aluminiu și titaniu înregistrează imaginile și sunetele. Apoi le repetă, oricînd, pe orice aparat de recepție TV, în condiții, se pare, mai bune decît banda magnetică. Un disc de 30 cm diametru, 15 minute de program TV la alegere

CIRCULAȚIA ÎN COSMOS

Nu numai pe sol, dar și în jurul planetei, în zona cu gravitație zero, circulația pune oamenilor probleme mari și grele. Din cauza lor, în aceste zile, cînd s-ar putea crede că sîntem într-o „vacanță cosmică", activitatea astrofizicienilor, astronauților și astrouzinelor pare mai febrilă ca oricînd. Este adevărat că viitorul zbor selenar, al navei Apollo-14, a fost amînat pînă la 31 ianuarie 1971 și că nu sînt semne pentru lansarea vreunei stațiuni orbitale circumterestre în următoarele luni. Dar această pauză prelungită privește numai **lansările** de nave — nu și **pregătirea** lor. Și nici concluziile de trasat, după ultimele călătorii astrale.

De pildă, de la Moscova ne vin știri despre Nikolaev și Sevastianov, cei doi care au evoluat pe Soiuz-9. Sînt sănătoși. Și-au restabilit fiziologia normală, după un interval de 10—15 zile. La început le venea greu să stea „la verticală". 18 zile de imponderabilitate îi deprinseseră cu o relaxare specifică a mușchilor, ca după o prelungă ședere la pat. Însăși circulația sîngelui, în membrele inferioare, se făcea mai greu, se relua încet, după ce 424 de ore fusese inutilă. Poate că efectele acestei stări de negravitație, cu toate implicațiile ei fiziologice — și chiar psihologice — ar fi fost mai grele, mai durabile, dacă astronauții nu erau supuși unui program de efort fizic și intelectual obligatoriu, timp de 16 ore din 24.

Acum se știe că, după primele 20 din cele 220 de învîrtituri în jurul Pămîntului, astronauții au suferit de tulburări ale vederii. Li se așternea un văl pe ochi, contururile imaginilor erau șterse, nu mai distingeau culorile. Rezistența **fizică** și **morală,** unită cu **„gimnastica astroigienică"** prescrisă de medicii zborului au contribuit la readucerea, treptată, a vederii la normal. Către sfîrșitul celor 18 zile de circulație circumterestră,

Sevastianov relata cum vede, cu ochii liberi, de la 250 de kilometri înălțime, sclipirile albastre ale lacului alpin Vidma, situat între culmile munților Anzi din sudul Argentinei.

Nici unul din fenomenele cardiovasculare (tahicardie) — înregistrate imediat după aterizarea simplă (a putut fi văzută la TV) a celor doi astronauți sovietici — nu s-a dovedit de lungă durată. Zburătorii au recîștigat greutatea pierdută. Comportarea lor psihică este riguros normală.

Medicii programului de zbor se întreabă, însă, cu legitimă îngrijorare, dacă nu cumva rămînerea îndelungată la gravitația zero (de pildă pentru călătoriile spre Marte) nu ar provoca fenomene patologice profunde și alterarea organismului. Ar fi amenințați rinichii, a căror alimentare cu sînge s-a dovedit a fi slabă, iar funcția lor redusă, denaturată, din cauza alimentației specifice și a aerului artificial, prea oxigenat, inspirat de astronauți. Însuși mecanismul fiziologic al producerii sîngelui în oase pare a fi diminuat în starea de imponderabilitate, paralel cu anumite procese metabolice la nivelul celulelor.

Pe viitoarele, nu prea îndepărtatele, stații orbitale, problemele acestea de medicină cosmică tind să devină acute. La bordul stațiilor vor fi, desigur, medici destui. Dar nimeni nu se gîndește să le transforme din locuințe ale viitorului, în clinici circumterestre.

Adînc preocupați de zborurile viitoare sînt și astronauții Alan Schepard și Edgard Mitchell, amîndoi din echipajul probabil al navei Apollo-14. La o conferință de presă, ținută în ziua de 12 iulie, Schepard, primul american lansat în spațiul cosmic (salt balistic, la 5 mai 1961), a declarat că „se teme de perspectiva zborului la care va lua parte". Motivul acestei depresiuni psihice — împărtășită și de colegul său Mitchell — este „greșita politică de economii bugetare, practicată față de programul spațial". „Un lucrător care știe că va fi concediat mîine nu mai strînge astăzi la fel de bine șurubul de care poate atîrna viața noastră", a spus Schepard. „De ce ne mai ducem pe Lună a doua oară, dacă prima expediție a fost atît de scumpă și de sterilă ?", a întrebat Edgard Mitchell.

Emoția produsă în opinia publică de aceste cuvinte este puternică. O reacție se va produce, fără îndoială. Pentru moment, atitudinea celor doi astronauți este pusă în legătură cu concluziile „penibile" la care s-a ajuns în ancheta exploziei de pe cosmonava Apollo-13. În acel caz a fost vorba de o neglijență a unor tehnicieni de la uzina de accesorii „Beech Aircraft". Au instalat în rezervorul de oxigen lichefiat două rezistențe electrice de 28 de volți în loc de 65 de volți, cît prevedeau proiectul și caietul de sarcini. După cea dintîi încercare — la sol — rezistențele acelea s-au deteriorat. A fost doar o întîmplare — legată de comportarea, cîteodată bizară, a materialelor — că rezervorul n-a făcut explozie la start, cînd accidentul ar fi fost ucigător. Pe viitor, nu vor mai fi puse rezistențe inferioare. Constructorii de accesorii vor fi mai atenți. Se va instala un rezervor suplimentar (al treilea) în cabina locuită de astronauți.

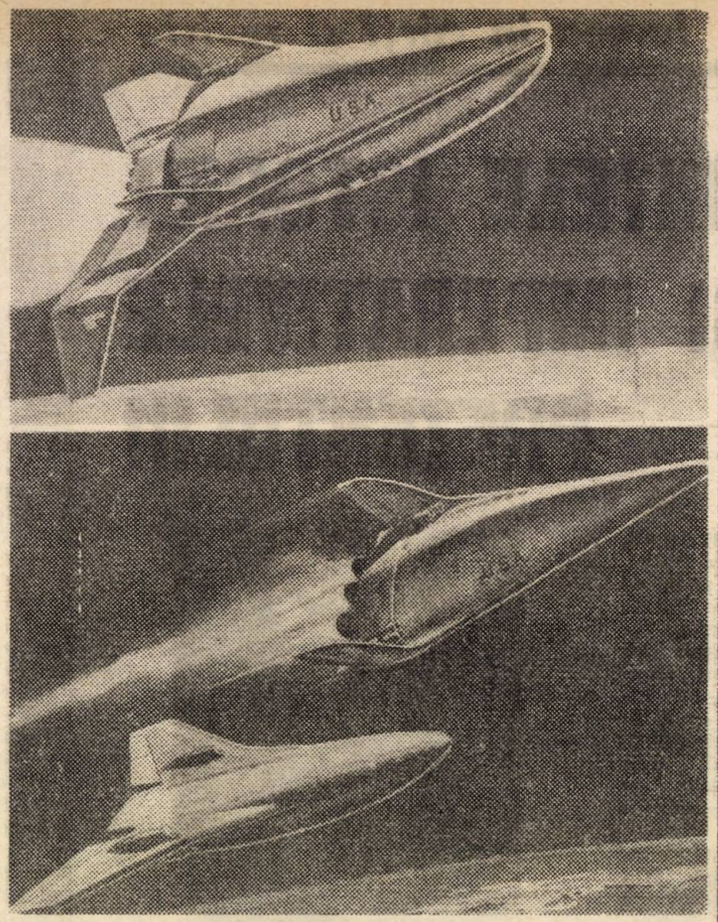

Machetele unor „navete" cosmice pentru transporturile sol-stații orbitale-sol. „Booster" și „Orbiter" au decolat împreună, lipiți unul de altul, de pe Pămînt. În straturile superioare ale atmosferei, „Orbiter" se desprinde de pe spatele lui „Booster" și se îndreaptă spre stația orbitală circumterestră

De aceea, Administrația se gîndește, mai mult decît la orice capitol al programului său, la stațiile orbitale și la vehiculele-navete, care vor face releul între sol și stații. Două proiecte se află în fabricație. Uzinele Boeing-Lockheed (au renunțat provizoriu la concurență) lucrează, împreună proiectul „Booster" — „Orbiter", derivat, în principiu, din avioanele „jet" supersonice. „Booster" pornește propulsat de rachetele sale (4 sau 5) de pe un aeroport pentru supersonice. El duce, în spate, un „Orbiter". La o anumită înălțime, acesta aprinde rachetele sale (3 sau 4), se desparte de „Booster", iese din atmosferă (este absolut etanș) și se îndreaptă spre stația orbitală care evoluează (sau stă la punct fix) la vreo 250 de kilometri deasupra Pămîntului. Acostează (după manevra, cunoscută, a cuplării în spațiul cosmic), pasagerii săi (zece astronauți — schimbul II) trec în stație, alți zece din primul schimb se instalează în „Orbiter" și revin pe planetă, ca la bordul oricărui avion-jet. Se admite că reintrarea în atmosfera densă se va face cu o viteză moderată (2—3000 km/oră) pe un anumit plan înclinat, cu rachete de frînare și că aterizarea nu va ridica probleme prea grele.

În tunelele de încercare, în fața curenților lansați de ventilatoare uriașe, machetele lui „Booster + Orbiter" au rezistat. Deopotrivă de rezistentă a fost și macheta încercată de alte uzine rivale, „North — American — Rockwell" și „General Dynamics — Convair". Un fel de „proiectile" gigantice, propulsate tot de rachete (3—5) ar duce, pînă lîngă stațiile circumterestre, niște cilindri detașabili, un fel de fragmente din înseși aceste stații.

În locul cilindrului cu echipajul nou, proiectiul-navetă ar reveni pe Pămînt cu alt cilindru, în care s-ar afla echipajul luat de la bordul stației.

Deocamdată, într-o reuniune ținută săptămîna trecută la Bonn, N.A.S.A. a cerut țărilor vest-europene, grupate în societatea de construcții astrospațiale „E.S.R.O." și societatea constructoare de rachete „E.L.D.O." (amîndouă nu prea bogate în succese), să contribuie la proiectul „navetelor" cosmice, fie „Booster", fie Rockwell, denumit, pentru această ocazie, „Space Shuttle". Costul, cinci miliarde de dolari. Participarea vest-europeană, 20 la sută.

„Primele contacte au fost fertile", declara delegatul american, optimistul doctor Homer E. Newell. „Cred că nu ne va fi ușor, de loc", a replicat, însă, ministrul vest-german al educației și științei, profesorul Hans Leussink, „să trecem acest proiect de la stadiul de idee, la stadiul de practică".

ULTIMUL DICȚIONAR POSIBIL

Pentru a ne mișca, a ne orienta și a progresa în lumea modernă, coloanele de cifre nu ne sînt de-ajuns. Avem nevoie de sinteza cuprinzătoare, suplă, mult mai ușor comunicabilă, a cuvintelor.

Numai că, prinși în torentul științei în desfășurare, savanții și tehnicienii inventează, o dată cu formulele, instrumentele și aparatele lor nou-nouțe, și un număr enorm de cuvinte noi. Un milion cinci sute de mii de termeni științifici și tehnici exprimă stadiul la care au ajuns cunoștințele oamenilor — și cifra crește, amețitor, în fiecare zi. Nici un dicționar, oricît de „enciclopedic" ar fi, nu mai are pretenția că ar cuprinde această minunată babilonie savantă. Totuși, o mare parte din cuvintele „limbajului tehnic" exprimă noțiuni curente în laboratoare și în uzine. Folosirea lor atrage un număr mare de referințe. Aproape un milion de termeni științifici și tehnici sînt implicați — fără să știm — în viața noastră de toate zilele, de la hrană pînă la transport, de la cititul ziarelor pînă la îngrijirea sănătății, în activitate și în recreație.

Unica posibilitate de a colecta toate cuvintele acestea, de a le îmbogăți cu un sistem de referințe, de a le avea juxtapuse în mai multe limbi și a le agrementa cu felurite exemplificări și situări istorice, a rămas „dicționarul-computer". Este un aparat nu mai mare decît un dulap de dosare — înăuntrul căruia ar încăpea vreo trei serii de enciclopedii britanice (fiecare numără 23 de volume). Cuvintele sînt memorizate de discuri magnetice cu o capacitate de 274 000 de litere (un disc cu 30 cm diametru). În ansamblu, dicționarul electronic poate cuprinde cinci milioane de litere — ceea ce echivalează cu totalitatea termenilor tehnici folosiți actualmente în lume — și poate fi extins pînă la 50 de milioane de litere, dacă generațiile viitoare vor fi mai lacvace decît noi și vor renunța la dicționarele de pînă acum, vechi unelte de hîrtie și cerneală...

Mircea GRIGORESCU

INVĂȚĂMINTELE ISTORIEI ȘI IMPERATIVELE PREZENTULUI

Prezentînd, în urmă cu peste 30 de ani, celebra sa conferință „Dinamica Păcii", Nicolae Titulescu spunea : *„Se poate ca omenirea să nu fi dobîndit pacea, dar ea se îndreaptă spre pace. Pacea este, într-adevăr, un fenomen de mișcare. Este un lucru viu care se înfăptuiește treptat. Pacea nu înseamnă odihnă, nu înseamnă delăsare. Pacea nu este decît un scop, nu e decît o direcție. Dar «în direcție zace îndeplinirea, iar drumul este străbătut din clipa în care ai pășit pe el». Totul este să asiguri ritmul înaintării"*.

Au trecut 25 de ani de la încheierea celui de-al doilea război mondial. Momentul politic, plin de semnificații, ne confruntă cu multiple întrebări, îndemnînd la reflecții. Au reprezentat tragicele experiențe ale trecutului un învățămînt în construirea lumii viitorului ? În ce măsură am avansat pe drumul păcii ? Răspunde ritmul înaintării pe acest drum aspirațiilor popoarelor, în ce măsură materializează el nobilele idealuri și exigențe ale acestora ? Sînt numai cîteva din întrebările la care răspunde — cu referiri exprese la istoria politică a continentului nostru — cartea „Europa, încotro ?" apărută recent în Editura Politică avînd ca autori pe Cristian Popișteanu și Mircea Bogdănescu.

De-a lungul istoriei, Europa a avut întotdeauna de jucat un rol de prim ordin. Loc de naștere și de afirmare a unor mari demiurgi, leagănul unor remarcabile curente de gîndire, ferment pozitiv al unor întregi epoci de istorie, continentul nostru a fost, în același timp, spațiul de declanșare a celor două războaie mondiale, care au îndoliat chipul întregii lumi în mai puțin de o jumătate de secol. Înțelegerea rolului pe care continentul nostru l-a avut în ansamblul civilizației mondiale a conferit în timp problemelor păcii și securității europene o pondere și o semnificație aparte, atît pentru europeni, cît și pentru extraeuropeni.

Realizînd o sugestivă retrospectivă a ideii de securitate europeană, Cristian Popișteanu și Mircea Bogdănescu trec în revistă, cu un remarcabil spirit sintetic, tot ceea ce s-a exprimat mai semnificativ pe planul gîndirii și acțiunii politice, complexe și nu de puține ori contradictorii, privind organizarea relațiilor intraeuropene, în scopul asigurării condițiilor de pace necesare dezvoltării popoarelor de pe continent. Sînt evocate și prezentate succint, dar definitoriu, ideile și conceptele lui Sully, ale lui Pierre Dubois, Emeric Crucé, abatelui Saint Pierre, ale lui Montesquieu, Montaigne, Voltaire, Rousseau, Kant, ale socialiștilor utopici. Analizînd fondul unor asemenea idei și concepte, deslușind ceea ce le este caracteristic și, evidențiind, în fine, obiectivele pe care, direct sau indirect, le serveau, autorii volumului conchid cu judiciozitate : *„În ciuda limitelor și viciilor de care sufereau, multe dintre aceste concepții și planuri conțin elemente rațional interesante, reflectînd, chiar dacă uneori deformat, aspirații de pace și securitate ale popoarelor europene, precum și o serie de procese obiective ale relațiilor interstatale"*.

Introducerea unor asemenea teze raționale în circulația ideilor nu a avut însă drept consecință o evoluție reală pe drumul asigurării păcii și securității continentului. Politica „echilibrului european", ca și cea a „concertului european" — ca expresii ale teoriei „echilibrului politico-militar" — nu au făcut ca viața politică a Europei să avanseze spre o securitate autentică. Fragil, măcinat de adînci contradicții, „echilibrul" s-a rupt în numeroase rînduri, trădîndu-și inconsistența ; experiențele secolului al XIX-lea și ale începutului secolului al XX-lea au pus în lumină, ca o concluzie pozitivă remarcabilă, faptul că securitatea Europei nu poate fi nicidecum dobîndită și asigurată pe această cale.

Perioada de după primul război mondial — în care crearea primului stat socialist din lume a adăugat elemente calitativ noi și situației internaționale pe continentul nostru — a marcat un început de abordare în termeni noi a problemelor păcii și războiului ; în acest sens, concurau — pe lîngă faptul esențial, invocat anterior — o multitudine de alți factori : dispariția imperiilor europene, promotoare ale politicii „echilibrului de forță" pe seama statelor mici și mijlocii, avîntul mișcării de eliberare națională, formarea a numeroase state independente, o resurecție fără precedent a spiritului pacific al popoarelor.

Realizînd o largă analiză a evantaiului ideilor și acțiunilor interbelice menite a sluji pacea și securitatea europeană, Cristian Popișteanu și Mircea Bogdănescu subliniază : *„Fără a reprezenta o concepție închegată și unitară, securitatea europeană a prezentat între cele două războaie mondiale o sumedenie de proiecte, acțiuni și momente de semnificații și însemnătăți diferite și exprimînd o multitudine de puncte de vedere ale statelor mari și mici de pe continent, în vederea unei dezvoltări pașnice a raporturilor internaționale. Evident, nu toate aceste planuri se înscriau în sprijinul eficient al păcii și securității popoarelor. Nu toate porneau de la considerente realiste și nu de puține ori prin intermediul unor asemenea tentative se profilau interesele marilor puteri de a-și adjudeca poziții dominante în viața europeană"*.

Dacă momentele cele mai importante ale dosarului securității colective dintre cele două războaie mondiale sînt binecunoscute în istoria și teoria relațiilor internaționale, nu este mai puțin adevărat că prezentarea lor, din perspectiva progresului pe care îl marchează în planul gîndirii politice și al acțiunii practice vizînd securitatea și pacea continentului, este de certă utilitate. Analiza „Sistemului de la Versailles" și a „Pactului Societății Națiunilor" permite, în acest sens, degajarea unor concluzii semnificative. Autorii volumului „Europa, încotro ?" discern, cu simț critic, tot ceea ce este pozitiv în acestea, ceea ce ele aduc nou pe planul doctrinei juridice, ca și pe planul realităților vieții politice a continentului nostru, fără a ignora gravele minusuri ce le însoțesc din momentul semnării certificatelor lor de naștere.

Prin Pactul Societății Națiunilor se statua, pentru prima dată, într-un document larg recunoscut pe plan internațional — momentul merită specificat — principiul securității colective, instituindu-se un mecanism de sancțiuni cu intenția de a-l garanta. Faptul nu împiedică însă constatarea deficiențelor Pactului, printre care neexcluderea războiului din rîndul instrumentelor legale ale vieții internaționale apare desigur ca cea mai importantă, ca și a gravelor contradicții și rivalități dintre marile puteri capitaliste, care au subminat, direct sau indirect, activitatea Societății Națiunilor, aducînd-o în pragul falimentului.

Insuficiențele evidente ale Pactului Societății Națiunilor au dus, în anii interbelici, la elaborarea unor noi instrumente internaționale, menite să confere mai multă vigoare și eficiență acțiunii pentru asigurarea păcii și securității pe continent : Protocolul de la Geneva pentru reglementarea pașnică a litigiilor (1924), Declarația cu privire la condamnarea războiului (1927), Actul general pentru reglementarea pașnică a diferendelor internaționale (1928), Convenția generală cu privire la dezvoltarea mijloacelor de prevenire a războiului (1931). Un rol aparte revenea în această suită de acorduri internaționale Pactului Briand Kellogg (1928), primul act internațional care punea războiul de agresiune în afara legii.

S-a discutat mult în acei ani asupra raportului dintre securitate și dezarma-

re. Niciodată nu s-a putut nega că acestea se află într-o strînsă corelaţie şi intercondiţionare. Şi totuşi aşa fiind, dezarmarea a trebuit să aştepte mai mult de un deceniu, după primul război mondial, pentru a fi inclusă pe agenda marilor reuniuni internaţionale. Nu au lipsit unele planuri realiste, dar dezbaterile Conferinţei generale de dezarmare, începute în 1932 la Geneva, au fost atît de ineficiente, încît edificarea securităţii colective pe continent nu poate identifica în ele puncte pozitive de referinţă. Multiple, cauzele sînt binecunoscute astăzi, eliberîndu-ne de obligaţia de a stărui asupra lor. Rămîne ca un fapt extrem de pozitiv, elaborarea, în aceste condiţii — de gravă incertitudine şi lipsă de decizie, ce însemnau, fie şi indirect, o primă de încurajare acordată forţelor agresive şi revanşarde, a căror acţiune devenea în mod continuu mai periculoasă — a convenţiilor de definire a agresorului, încheiate la 3-4 iulie 1933 la Londra, la a căror adoptare România a adus o contribuţie de preţ.

Pericolul pe care-l evidenţia la mijlocul deceniului al patrulea al secolului nostru politica statelor fasciste a determinat o intensificare a preocupărilor ţărilor europene pentru asigurarea securităţii continentului, concretizate în încheierea a numeroase înţelegeri regionale şi acorduri de asistenţă mutuală. Şi, totuşi, cel de-al doilea război mondial a izbucnit. Analiza nuanţată a tot ceea ce s-a încercat în direcţia organizării securităţii colective în perioada interbelică, a cauzelor care au dus la eşecul acestora dau lui Cristian Popişteanu şi Mircea Bogdănescu argumentele unei concluzii care ni se pare că sintetizează experienţa acestei perioade de istorie, formulînd, deopotrivă, din perspectiva ce interesează în acest cadru, învăţăminte de remarcabilă utilitate principială şi practică : „*Evenimentele grave dintre cele două războaie mondiale* — relevă autorii — *au demonstrat cu prisosinţă că înfăptuirea securităţii este imposibilă fără o colaborare reală între state cu orînduiri sociale diferite, fără o respectare a principiilor suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi şi respectului reciproc, neamestecului în treburile interne, respectării integrităţii teritoriale a statelor, fără o solidaritate eficientă în faţa oricărui agresor, fără o recunoaştere a necesităţii convieţuirii paşnice*".

Cel de-al doilea război mondial a însemnat o încercare fără precedent pentru întreaga umanitate. Victoria asupra fascismului — remarcabilă realizare a forţelor raţiunii, progresului şi păcii, a popoarelor lumii, care şi-au dat mîna într-un efort de cooperare plin de semnificaţii — a adus pe primul plan al vieţii internaţionale organizarea lumii postbelice, în aşa fel încît experienţele tragice ale trecutului să fie imposibil de repetat. Elaborarea Cartei O.N.U. — document de excepţională importanţă, sintetizînd o vastă experienţă istorică şi înmănunchind normele şi principiile esenţiale pentru asigurarea păcii şi securităţii internaţionale, ale cooperării şi progresului, spre beneficiul general — ca şi crearea O.N.U. prefigurau, în anul 1945, pe deplin justificat, o imagine optimistă a lumii viitorului. Existenţa premiselor unei evoluţii normale a raporturilor internaţionale nu a împiedicat, însă, ca perioada postbelică să debuteze prin apariţia fenomenului cunoscut sub numele de „războiul rece". „Războiul rece" — a cărui anatomie este studiată în lucrare cu competenţă, atît din punct de vedere al genezei, cît şi al factorilor promotori — a modificat, pînă la deformare, raporturile interstatale, a adus şi impus Europei divizarea în grupări politice, economice şi militare opuse.

Subscriind dintotdeauna cu generozitate nobilelor idealuri de pace, securitate şi cooperare, înţelegînd că acestea sînt comandamente de natură să asigure prosperitatea fiecăruia şi evoluţia generală, perpetuarea rolului pozitiv pe care continentul nostru n-a încetat efectiv niciodată să-l aibă în civilizaţia mondială, popoarele Europei au infirmat în timp politica „războiului rece". Procesul nu a fost nici lin, nici lipsit de asperităţi şi contradicţii. Dar deplasările continue pe plan mondial — ipso facto pe plan european — printre care la loc de frunte formarea sistemului mondial socialist — aveau să modifice în datele lor esenţiale abordarea şi rezolvarea problemelor păcii şi războiului.

În faţa alternativei pace-război, pe care revoluţia tehnico-ştiinţifică, prin dezvoltarea tehnicii militare o pune în termeni calitativi complet noi, popoarele şi-au exprimat cu fermitate opţiunea lor. „*Evenimentele demonstrează* — subliniază autorii volumului «Europa, încotro ?» — *că popoarele merg în mod hotărît către coexistenţă paşnică, creîndu-se progresiv condiţiile obiective ale eliminării din viaţa internaţională a războiului ca instrument de rezolvare a ambiţiilor politice şi economice ale unor state împotriva altora, de dominaţie a unor ţări mai slabe de către altele mai puternice*". Surprinzînd datele, resorturile şi mutaţiile unei epoci, capitolul sugestiv intitulat „Îngheţ şi dezgheţ în relaţiile intereuropene" reuşeşte astfel a izola, în ansamblul de tendinţe politice europene, ceea ce devine astăzi tot mai mult un sens general al evoluţiei, direcţia principală a dinamicii relaţiilor internaţionale pe continent, definită prin mai mult realism şi luciditate, prin afirmarea mereu mai puternică a forţelor democraţiei, socialismului, păcii şi progresului.

Ieşită din claustrarea „războiului rece", Europa a păşit încet, dar cu siguranţă, pe drumul transpunerii în practică a ideilor de pace, securitate şi cooperare, pe care popoarele sale nu le-au abandonat niciodată. În acest proces, adoptarea de către O.N.U., la 21 decembrie 1965, a rezoluţiei nr. 2129/XX : „Acţiuni pe plan regional în scopul îmbunătăţirii relaţiilor de bună vecinătate între statele europene aparţinînd unor sisteme sociale şi politice diferite" — iniţiativă a României socialiste — a dobîndit, într-un fel, valoarea unui simbol. Căci, aducînd în actualitate ideea constructivă a înţelegerilor europene, ca o componentă esenţială a procesului destinderii şi cooperării internaţionale, în interesul păcii şi securităţii, acest act reliefa actualitatea şi justeţea principiilor promovate, dorinţa şi posibilitatea de cooperare între toate statele europene. Spiritul nou pe care această rezoluţie îl evidenţia a primit în anii următori numeroase cristalizări politice în acte a căror importanţă nu poate nicidecum scăpa atenţiei, acestea fiind piese principale ale preţiosului dosar al cooperării pe care statele europene, completîndu-l permanent cu noi mărturii, înţeleg să-i conserve inalterate integritatea şi actualitatea.

Continent al coexistenţei paşnice, înţeleasă în sens activ, dinamic, Europa a devenit în ultimii ani scena unei intensificări fără precedent a legăturilor pe cele mai diverse planuri : economic, comercial, tehnico-ştiinţific şi cultural. Dezvoltarea acestor raporturi, pe baza normelor şi principiilor dreptului internaţional contemporan — ce se relevă drept condiţii obiectiv necesare unei evoluţii normale a situaţiei internaţionale — atestă că se maturizează posibilităţile abordării în termeni noi a problemelor securităţii şi cooperării pe continent.

Consecvente atitudinii lor principiale, ţările socialiste au manifestat o deosebită iniţiativă în direcţia promovării normelor şi principiilor moralei şi legalităţii internaţionale, în stimularea cursului pozitiv pe care relaţiile intereuropene îl certifică ca autentic în ultimii ani. Se înscriu în această acţiune, ca documente de importanţă esenţială, Declaraţia de la Bucureşti din 1966 şi Apelul de la Budapesta din 1969, programe concrete de abordare şi rezolvare, pe baze realiste, a problemei securităţii continentului nostru. Ele s-au bucurat de un larg ecou în rîndul opiniei publice, al cercurilor guvernamentale, parlamentare şi de altă natură din diverse ţări.

Autorii volumului „Europa, încotro ?" structurează logic şi prezintă nuanţat numeroasele idei pe care abordarea problemei securităţii continentului nostru le impune a fi luate în considerare în condiţiile actuale, ca întrunind un foarte larg consens : securitatea europeană — obligaţie şi necesitate a statelor europene, faţă de propriile popoare, dar şi faţă de cauza păcii şi securităţii în lume ; securitatea continentului european —operă comună, spre beneficiul comun al tuturor statelor sale ; securitatea europeană — sistem de angajamente clare, ferme şi de măsuri concrete care să pună la adăpost orice ţară de pericolul unei agresiuni sau al unei ameninţări cu forţa, asigurîndu-i, prin respectarea drepturilor şi atributelor sale inalienabile, condiţii propice de dezvoltare ; procesul edificării securităţii — proces complex, progresiv, de abordare şi rezolvare graduală a problemelor litigioase acumulate ; dezvoltarea relaţiilor de colaborare între state, a dialogului european — condiţie indispensabilă a destinderii, înţelegerii, a progresului ideilor cooperării, păcii şi securităţii ; conferinţa general-europeană pentru securitate şi cooperare pe continent — moment important al edificării securităţii europene, a cărei realizare nu trebuie nicidecum legată de împlinirea unor condiţii prealabile.

Lucrarea evidenţiază rolul pe care relaţiile bilaterale îl au în însănătoşirea atmosferei politice generale, în înlesnirea progreselor spre pace şi securitate. Relaţiile şi contactele bilaterale reprezintă o contribuţie de preţ la cauza apropierii şi înţelegerii între popoare, la intensificarea schimbului de valori materiale şi spirituale, la cauza păcii şi progresului. Ni se par, în acest sens, deosebit de interesante datele privind evoluţia valorică şi procentuală a schimburilor comerciale intereuropene în deceniul 7 al secolului nostru, precum şi a acordurilor de cooperare industrială şi tehnico-ştiinţifică încheiate în ultimii ani, evocare a formelor cele mai uzitate de colaborare practicate şi, în fine, ini-

ţiativele privind liberalizarea relaţiilor economice între o serie de ţări.

Prezentarea problemelor europene, în general, a problemei păcii şi securităţii continentului nostru, în special, prilejuieşte autorilor o largă analiză a contribuţiei pe care poporul român a adus-o la dezvoltarea civilizaţiei Europei, la afirmarea idealurilor de progres şi cooperare. Un loc aparte revine în acest context, analizei pe care Cristian Popişteanu şi Mircea Bogdănescu o consacră activităţii internaţionale a României socialiste.

Ataşată în mod ferm legalităţii internaţionale, normelor şi principiilor fundamentale ale dreptului internaţional contemporan, România aşază la baza întregii sale activităţi externe respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc — condiţie esenţială şi indispensabilă a unei evoluţii politice normale, a dezvoltării fiecărei naţiuni ca şi a comunităţii popoarelor în ansamblu. Înscrierea fermă a politicii noastre externe pe aceste coordonate, reprezentînd spiritul nou al epocii noastre, conferă întregii activităţi internaţionale a României socialiste un prestigiu deosebit.

Ca ţară socialistă europeană, România şi-a afirmat cu consecvenţă şi spirit de iniţiativă ataşamentul faţă de obiectivele păcii şi securităţii continentului, acţionînd pe cele mai diverse planuri în sensul instaurării în această regiune a unei atmosfere de încredere şi a unor relaţii de bună vecinătate, de conviețuire paşnică şi de largă cooperare între toate statele. Lucrarea relevă în acest sens numeroasele iniţiative politice de prestigiu ale ţării noastre, dezvoltarea continuă a legăturilor sale bilaterale, contribuţia sa la întreţinerea unui dialog amplu, a unui schimb permanent de valori materiale şi spirituale pe continent şi în lume — fapte care dau, în totalitatea lor, expresie convingătoare politicii de pace, securitate şi cooperare a partidului şi guvernului ţării noastre.

Remarcabilă realizare publicistică, volumul „Europa, încotro ?“ reprezintă rezultatul unei analize şi meditaţii profunde şi, în acelaşi timp, prin însuşi conţinutul său, o invitaţie la reflecţie. Deslusind sensul evenimentelor, într-o cercetare riguroasă care are în vedere atît trecutul cît şi prezentul Europei, autorii reuşesc să izoleze, din sinuozitatea faptelor de multe ori contradictorii, ceea ce este caracteristic dinamicii relaţiilor internaţionale pe continentul nostru. Răspunsurile se conturează cu claritate. Experienţa trecutului a reprezentat un învăţămînt în concepţia contemporană despre construirea lumii viitorului. Incontestabil, s-a avansat pe drumul păcii. Şi chiar dacă ritmul nu a corespuns întotdeauna aşteptărilor, înscrierea tot mai fermă pe drumul urmat în prezent, menit a asigura pacea şi securitatea popoarelor de pe continent, este un fapt de remarcabilă importanţă, avînd valoarea unei optimiste priviri spre viitor.

George G. POTRA

puncte de vedere

The New York Times Magazine

PENTRU UN PROGRAM PRECIS DE RETRAGERE DIN INDOCHINA

Edmund S. Muskie
membru al Senatului Statelor Unite

CÎND preşedintele Nixon şi-a început mandatul, majoritatea americanilor sperau că guvernul lui va găsi cheia problemei Vietnamului. Doream să punem capăt preocupării noastre faţă de război şi să trecem la problemele naţionale nerezolvate. Din nefericire, Administraţia nu a găsit această cheie şi viaţa noastră continuă să fie dominată de războiul din Indochina. Invadînd Cambodgia în încercarea de a obţine cîştiguri militare senzaţionale, ea s-a legat şi mai strîns decît oricînd de război şi de consecinţele lui. Nu putem să ne croim calea prin forţa armelor şi nici nu putem să dictăm condiţiile păcii.

Ceea ce putem, însă, este să acţionăm pentru a crea condiţii favorabile unei reglementări politice. Acesta ar trebui să fie obiectivul nostru. Dacă adoptăm acest obiectiv trebuie să ne angajăm în mod clar să retragem toate forţele americane din Indochina. Retragerea trebuie făcută cu spirit de răspundere şi într-un mod ordonat, dar în orice caz trebuie să se încheie înainte de sfîrşitul lui 1971. O asemenea retragere ar fi în contradicţie cu actuala politică a Administraţiei care preconizează o reducere a angajării suficient de amplă pentru a menţine speranţa într-o retragere completă — pentru a linişti astfel opoziţia internă împotriva războiului — dar, în acelaşi timp, presupune continuarea ostilităţilor...

Şi de ce toate astea? Oare sute de americani şi mii de sud-vietnamezi mor în fiecare săptămînă pentru a pune capăt unei ameninţări la adresa securităţii noastre naţionale sau luptăm doar pentru a menţine dictatura militară de la Saigon? Luptăm oare în Cambodgia pentru a salva Vietnamul? Va trebui să intensificăm luptele din Laos pentru a salva Cambodgia? Unde va trebui să luptăm ulterior pentru a salva Laosul?

Deşi strategia „vietnamizării“ riscă să lărgească mult războiul, ca condiţie prealabilă pentru instaurarea păcii, Administraţia a luptat pentru a prezenta operaţiunea din Cambodgia, drept un mijloc de a realiza dezangajarea noastră din Asia de sud-est. Lipsa oricărei legături logice între mijloace şi scop se oglindeşte în exagerările şi în explicaţiile schimbătoare care au însoţit fiecare pas al incursiunii cambodgiene.

Ce înseamnă vietnamizarea? Preşedintele afirmă că este „un plan în baza căruia Statele Unite îşi vor retrage toate forţele de luptă dacă forţele sud-vietnameze vor fi antrenate şi în stare să preia sarcina“. El a adăugat că momentul aplicării planului va depinde de „nivelul activităţii inamicului, de progresele de la convorbirile de pace de la Paris şi, firesc, de alte probleme — în special de problemele privitoare la ritmul de antrenare a forţelor sud-vietnameze“.

Toate acestea sugerează că acest plan urmăreşte reducerea forţelor americane, nu retragerea lor completă. Concluzia care trebuie trasă din declaraţiile cu privire la retragere este că la mijlocul anului viitor în Vietnam se vor mai afla 284 000 de soldaţi americani. Preşedintele nu a spus însă, nimic, despre reducerile de după iunie 1971.

După o examinare a situaţiei de la Paris este greu de crezut că tratativele constituie principala prioritate a Administraţiei. Timp de peste şapte luni, delegaţia noastră la Paris nu a fost condusă de un ambasador împuternicit cu autoritatea preşedintelui, şi a trecut şi mai mult timp de cînd nu s-au anunţat noi abordări sau propuneri. Dar chiar dacă s-ar acorda cea mai mare prioritate unei reglementări prin tratative, vietnamizarea nu pare susceptibilă să ne îndrepte spre acest obiectiv. Ea este în esenţă o strategie militară care nu face faţă, în mod efectiv naturii politice a luptei.

Să nu uităm forţele militare de la Saigon, de care depinde în fapt vietnamizarea. Deşi au progresat în decursul anilor, slăbiciunile lor de bază se menţin. Ele continuă să evite patrulele de noapte; corpul lor ofiţeresc, ai cărui membri continuă să fie aleşi în cea mai mare parte pe baza poziţiei lor sociale, este considerat incompetent, iar cifra globală a dezertărilor este de 10 000 lunar.

Firesc, în spatele militarilor sud-vietnamezi se află regimul Thieu-Ky, care nici nu merită şi nici nu capătă sprijin popular. În etapa actuală a războiului, guvernul de la Saigon nu controlează în mod real nici jumătate din ţară.

Oricine vorbeşte împotriva regimului este întemniţat şi hăituit, în timp ce noi asistăm pasivi. Dar în ciuda opoziţiei guvernului faţă de discuţiile de acest fel, mai multe grupuri sud-vietnameze continuă să sprijine o reglementare paşnică. În alegerile din 1967, care l-au adus la putere pe preşedintele Thieu, 60 la sută dintre alegători şi-au dat votul candidaţilor care s-au pronunţat pentru o formă oarecare de reglementare paşnică a păcii.

A formula asemenea îndoieli în ce priveşte înţelepciunea actualei poli-

tici nu înseamnă a nu manifesta preocupare pentru soarta trupelor noastre sau a pune sub semnul întrebării capacitatea lor. Înseamnă mai degrabă a adopta filozofia lordului Chatham, care a declarat în 1777, discutînd despre Revoluția americană: „Iubesc și cinstesc trupele engleze; cunosc virtuțile și valoarea lor; știu că ele pot realiza totul cu excepția imposibilului; și știu că cucerirea Americii engleze este o imposibilitate".

Dacă învingerea patrioților indochinezi este, de asemenea, o imposibilitate, ce alternativă avem ? Sînt de părere că răspunsul constă în ceea ce a făcut Congresul și încearcă să facă în cursul acestui an. În timp ce președintele s-a angajat tot mai mult față de vietnamizare, Congresul a căutat mijloace de a preîntîmpina continuarea escaladării. Printre principalele încercări de a preîntîmpina o nouă escaladare s-au numărat amendamentul adoptat anul trecut prevăzînd interzicerea cheltuielilor destinate operațiunilor de luptă ale Statelor Unite în Laos și în Tailanda și amendamentul Cooper-Church, menit să interzică folosirea fondurilor americane în sprijinul războiului din Cambodgia după 30 iunie.

Un al doilea grup de măsuri discutate se referă la interzicerea reluării bombardamentelor noastre asupra Vietnamului de nord și la limitarea autorității președintelui de a angaja forțele Statelor Unite în luptă după o anumită dată. Un alt efort este menit să asigure că toate forțele noastre vor fi retrase din Vietnam pînă la o dată specificată. În această campanie se încadrează amendamentul McGovern—Hatfield, care prevede reducerea fondurilor pentru operațiuni ofensive pînă la 31 decembrie 1970, și suprimarea totală a fondurilor militare pentru activități militare în Indochina pînă la 30 iunie 1971.

O altă măsură este rezoluția propusă de mine pentru a ne apropia de instaurarea păcii în Indochina. Ea ar angaja Senatul față de o politică urmărind încetarea focului, retragerea totală pînă la o dată specificată, o reglementare politică și reconstrucția regiunii. Rezoluția cere președintelui să prezinte Congresului un plan pentru retragerea totală a personalului Statelor Unite în cursul celor 18 luni urmînd adoptării rezoluției. Ea cere, de asemenea, comitetelor corespunzătoare ale Senatului să prezinte legislația necesară în acest scop.

Sînt încredințat că un program de retragere este util; ținînd seama de opțiunile pe care le avem, este singura cale de a instaura pacea. Propunerea mea este foarte simplă: Statele Unite trebuie să stabilească un program fix pentru retragerea tuturor forțelor lor din Indochina și apoi trebuie să respectăm acest program. Sînt de părere că toate forțele americane trebuie să fie retrase din Indochina în decurs de 18 luni.

Numai anunțînd dorința noastră de a ne retrage pe baza unui program fix putem spera să creăm un climat în care vor fi posibile tratative serioase. În problema care ne interesează cel mai mult — înapoierea prizonierilor noștri de război — există toate posibilitățile de a ajunge la o înțelegere cu Hanoiul o dată ce vom arăta că sîntem dispuși să stabilim o dată precisă pentru retragerea noastră.

Perspectivele unei reglementări politice mai largi în Vietnam se vor îmbunătăți, de asemenea, dacă ne angajăm față de un program fix de retragere. Fără un termen stabilit de americani, generalii care controlează guvernul sud-vietnamez nu vor accepta să împartă puterea nici măcar cu neutraliștii. Atîta timp cît nu află că slăbiciunea lor nu ne mai poate menține în Vietnam, generalii nu vor fi dispuși să lărgească guvernul. Orice guvern cu adevărat reprezentativ al Vietnamului de sud ar face un efort serios să negocieze cu Vietnamul de nord.

America este o națiune foarte puternică. Ea are acum posibilitatea să ia hotărîri care pot contribui la fundamentarea unei reglementări politice în Asia de sud-est și pot pregăti calea pentru reconstruirea acestei regiuni. Apoi, poate, ne vom putea consacra atenția satisfacerii angajamentelor noastre față de propriul nostru popor pentru „viață, libertate și urmărirea fericirii".

La Dar-es-Salaam a avut loc o întîlnire între președintele Tanzaniei, Julius Nyerere (stînga), președintele Ugandei, Milton Obote, și președintele Zambiei, Kenneth Kaunda, pentru a discuta situația creată de hotărîrea Marii Britanii de a livra arme Republicii Sud-Africane

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post
NEW YORK

DE CE ARME PENTRU REPUBLICA SUD-AFRICANĂ ?

ESTE deosebit de deprimant că prima inițiativă a noului guvern conservator britanic după venirea lui la putere în urmă cu o lună este anunțarea „intenției" (amănuntele nu au fost încă stabilite) de a relua vînzările de arme către Africa de Sud.

Istoria va avea ceva de spus despre un guvern care adoptă o asemenea atitudine ; despre lipsa de rațiune a unei asemenea hotărîri, despre injustețea ei, despre modul incorect în care a fost prezentată (guvernul susține că sud-africanii vor muniții pentru a ține sub control drumul maritim pe la Capul Bunei Speranțe și chiar că nu vor fi livrate arme de natură să fie folosite pentru a aplica politica rasistă în Africa de Sud), dar istoria nu va putea să-și ofere versiunea decît mai tîrziu — și există un lucru sau două care trebuie spuse mai devreme.

Primul este că inițiativa aparține ministrului afacerilor externe, Alec Douglas-Home. Firește, este neîndoielnic că aceasta este politica guvernului în ansamblu, și că Heath este pe deplin de acord cu hotărîrea adoptată, dar inițiatorul ei a fost Alec Douglas-Home. El nu a reușit nici măcar să se abțină de la a face observațiile rituale în legătură cu faptul că „regretă politica de apartheid". De fapt, nu există motive să se creadă că sir Alec regretă politica de apartheid. Vizita sa in Africa de Sud, pe cînd conservatorii se aflau în opoziție, a fost transformată, cu colaborarea lui (altfel nu s-ar fi putut) intr-o mare manifestare de propagandă în favoarea regimului abject al lui Vorster, iar la înapoierea sa el a făcut reclamă clișeelor celor mai răsuflate și celor mai des demascate ale lobby-ului Africii de Sud.

Acum sir Alec este ministrul afacerilor externe al lui Heath, și gazdele sale sud-africane își exprimă, probabil, satisfacția pentru faptul că au apreciat în mod corespunzător pe vizitatorul lor și atitudinea lui față de ele și față de rasismul lor brutal. (Vorster a dezvăluit adevărul anunțînd la Pretoria că s-a luat o hotărîre precisă cu privire la livrările de arme și că acest lucru i-a fost comunicat lui). Se dovedește astfel că Occidentul este dispus să înarmeze pe asupritorii negrilor.

În plus, livrarea de arme va slăbi mult poziția Marii Britanii, și poziția aliaților ei, la O.N.U. Și dacă Marea

Britanie va opune veto-ul ei, așa cum este clar că va proceda, oricărei rezoluții a Consiliului de Securitate urmărind ca interdicția livrării de arme să devină atotcuprinzătoare și obligatorie, influența și poziția Marii Britanii la O.N.U. vor fi slăbite și mai mult. De asemenea, nu trebuie subestimate daunele pe care această hotărîre le-a adus Commonwealthului. Canada, de pildă, s-a situat alături de țările de culoare din Commonwealth pronunțîndu-se împotriva livrărilor de arme.

Este foarte posibil ca hotărîrea cu privire la livrările de arme să semnaleze o schimbare fundamentală în atitudinea conservatorilor față de Africa. S-ar putea ca actualul guvern să considere că Africa nu prezintă importanță, să fi hotărît că regimurile de supremație a albilor din sud vor supraviețui multă vreme de acum înainte, și să fi ajuns la concluzia că interesele Marii Britanii cer să se ignore caracterul acestor regimuri în urmărirea unei politici menită să stabilească legături cu regimurile albe de la fluviul Zambezi pînă la Capul Bunei Speranțe.

Spre veșnica lui laudă, Harold Macmillan a respins o asemenea politică. Cuvîntarea lui cu privire la „vîntul de schimbare" care suflă în lume a arătat clar că Marea Britanie nu este dispusă să sprijine o redută sudistă împotriva africanilor. Dar de atunci, sub presiunea unor conservatori de extremă dreaptă ca lordul Salisbury și a numărului tot mai mare de adepți ai acestor păreri din rîndul membrilor mai tineri ai partidului conservator, împreună cu eforturile neobosite ale lobby-urilor sud-african și rhodesian, politica lui Macmillan a fost treptat modificată. S-ar putea ca conservatorii să fie dispuși acum să renunțe cu totul la rămășițele ei. În cazul acesta, hotărîrea cu privire la livrările de arme se încadrează în acest tipar, care prevede și reducerea deliberată a nivelului reprezentării Marii Britanii la O.N.U., iar elementul final concludent ar fi capitularea în fața regimului Smith din Rhodesia.

Bernard LEVIN

Le Monde diplomatique

PARIS

ECONOMIA VENEZUELEI ȘI POLITICA PETROLIERĂ

POLITICA petrolieră rămîne una din preocupările esențiale ale guvernului Caldera, care intenționează să menajeze debușeele americane și, în același timp, să înfăptuiască treptat visul unei „economii petroliere naționale". De fapt, petrolul asigură el singur mersul economiei venezuelane. Ca și în celelalte țări de monoproducție, această hipertrofiere a sectorului petrolier, în raport cu celelalte activități economice, comportă grave pericole pentru viitor. Astfel, economia venezueleană prezintă azi caracteristici speciale care exprimă dependența și vulnerabilitatea ei, deși anumite aspecte, ca stabilitatea monetară, îi garantează o securitate conjuncturală mai eficientă decît a altor țări din America Latină.

Dacă am lua în considerare doar venitul național pe locuitor, Venezuela nu pare să facă parte din grupul țărilor slab dezvoltate ; într-adevăr, cu aproximativ 800 de dolari anual în 1967, ea se situează în fruntea unui mare număr de țări considerate în prezent drept dezvoltate. Dar acest venit mediu crește doar în mică măsură în ultimii zece ani și se repartizează în mod foarte inegal.

Exploatarea și rafinarea produselor petroliere reprezintă peste 30 la sută din produsul intern brut, deși acest sector absoarbe doar aproximativ 1 la sută din populația activă. La rîndul său, sectorul diverselor servicii (care cuprinde un mare număr de activități vag definite) reprezintă aproximativ 26 la sută din produsul intern brut. Se poate aprecia că, în realitate, un procent de aproximativ 50 la sută este alimentat în mod direct sau indirect de petrol, dat fiind că dezvoltarea serviciilor este în mare măsură o consecință a injectării de putere de cumpărare provocată de fenomenul petrolier. Sectoarele de producție și de folosire a brațelor de muncă, agricultura și industria (nebazată pe petrol) nu reprezintă decît aproximativ 7 la sută și respectiv 10 la sută din produsul brut al țării.

Dependența de străinătate este o altă consecință inevitabilă : într-adevăr, exporturile reprezintă 30 la sută din produsul brut, în care hidrocarburile intră în proporție de 92 la sută și minereul de fier în proporție de 5 la sută. În felul acesta, țara își poate permite să mențină un mare volum de importuri. Dar situația nu este satisfăcătoare decît în măsura în care producția și exportul cresc neîncetat, permițînd astfel expansiunea economică. Or, de cîțiva ani, creșterea producției petroliere nu mai este suficientă pentru a permite expansiunea rapidă pe care o cunoscuse țara în cursul deceniului anterior. Din 1960, produsul brut a crescut cu 30 la sută, iar populația cu 27 la sută. În 1967, venitul pe locuitor a fost abia ceva mai mare decît în 1959, cînd s-a înregistrat un nivel record. Pe plan social, petrolul a avut consecințe foarte importante pentru viitorul țării : capitalurile și energiile au fost abătute de la activitățile economice pe termen lung, agricultura și industria orientîndu-se spre activități speculative.

Dezvoltarea considerabilă a sectorului terțiar ține de factori de același ordin : populația, atrasă la orașe, de cîștigul în aparență ușor, trăiește din expediente. Pretutindeni poți vedea negustori ambulanți, lustragii, spălători de automobile, șoferi de taxiuri etc. Dacă Venezuela nu cunoaște, în mod practic, o problemă rasială, majoritatea populației fiind alcătuită din metiși, deosebirile sociale sînt foarte marcate. Există o proporție relativ importantă de oameni „avuți". Luxul și importul, la prețuri ridicate, de mărfuri americane sau europene constituie mîndria „înaltei societăți" din Caracas. Prestigiul social depinde de veniturile personale ; cluburile din Capitală nu sînt deschise decît acelora care au posibilitatea să plătească taxe de intrare exorbitante, ceea ce permite să se stabilească o discriminare socială în funcție de bani.

La polul opus, mizeria clasei inferioare a populației : în „ranchitos" din orașele mari ca și la sate, oamenii trăiesc în condiții precare. Salariile personalului inferior sînt foarte mici. În aceste condiții, nu este de mirare că o bună parte a populației preferă să trăiască din expediente, mai bine remunerate și mai puțin obositoare decît o muncă fixă prestată timp de opt ore.

Totuși, din 1958 pînă în 1968, deviza guvernului alcătuit de partidul Acțiunea democratică a fost „Să semănăm petrol", iar organele publice s-au străduit să pună această bogăție în slujba dezvoltării economice. Într-adevăr, petrolul se află la baza tuturor acțiunilor guverna-

Sonde pe malul lacului Maracaibo (Venezuela)

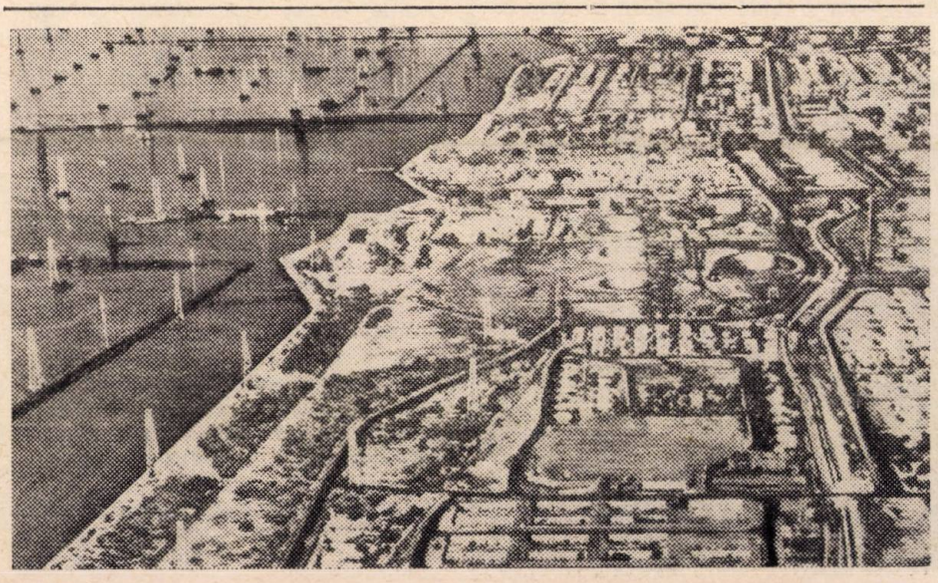

mentale şi influenţa lui asupra finanţelor publice nu este neglijabilă.

Industrializarea s-a făcut de multe ori cu ajutorul unor măsuri protecţioniste puternice faţă de mărfurile străine, al unor împrumuturi şi subvenţii din partea statului sau al unor investiţii publice disproporţionate cu exigenţele pe termen lung. Motivările politice sau de prestigiu au înlocuit deseori logica economică şi au accentuat caracterul artificial al economiei ţării, finanţarea din fondurile publice fără exercitatea unui control, rentabilitate foarte incertă, capacitate de concurenţă slabă, productivitate scăzută, amplasări antieconomice — toate acestea au făcut ca realizările să constituie deseori o ipotecă pentru viitor.

Pe de altă parte, în ciuda anumitor succese, reforma agrară aplicată de preşedintele Betancourt nu a reuşit să asigure o adevărată redresare a agriculturii venezuelane, care dispune de mari posibilităţi. Caracterul lent al proceselor şi lipsa de mijloace pe scară mare nu au permis înfăptuirea obiectivelor iniţiale. Structurile sociale nu au fost transformate în adîncime, iar „latifundios" şi „minifundios" continuă să se menţină alături de noile unităţi de populare şi exploatare rurală „asentamientos" — înfiinţate de Institutul agrar naţional.

Datorită bogăţiei subsolului ei, Venezuela părea să aibă totul de partea ei în cursa pentru dezvoltare. Şi totuşi ţara a rămas în urmă în unele domenii... În evoluţia politică venezuelană, alegerile din decembrie 1968 au părut totuşi să marcheze un progres important prin condiţiile în care s-au desfăşurat. Partidul „Acţiunea democratică" suferise o nouă sciziune, dar scrutinul s-a desfăşurat într-un calm uimitor, iar rezultatele au fost respectate şi admise de toate tendinţele politice, deşi candidatul partidului democrat-creştin, Rafael Caldera, nu a întrunit decît cu cîteva zeci de mii de voturi mai mult decît candidatul oficial al partidului Acţiunea democratică, Gonzalo Barrios. Acesta este un motiv de speranţă în ciuda dificultăţilor certe pe care le întîmpină Caldera pentru a guverna fără o majoritate în Parlament. Într-adevăr, sarcina actualului preşedinte este foarte grea, dar el va fi apreciat, în esenţă, în funcţie de capacitatea sa de a promova dezvoltarea ţării.

Jean-José ARROYO

Frankfurter Allgemeine

ŢĂRILE SCANDINAVE ŞI C.E.E.

DACĂ după iniţiativa întreprinsă la Luxemburg, în vederea unei lărgiri a C.E.E., vor urma tratative, ţările scandinave se vor afla în faţa unor probleme diferite. Cele două ţări membre ale N.A.T.O. — Danemarca şi Norvegia — care au cerut fără rezerve să fie admise în C.E.E., au intrat în prima repriză a negocierilor care vor începe la 22 septembrie. Lor le va urma, în octombrie, Suedia, al cărei aranjament cu C.E.E. nu este încă limpede ca formă; condiţiile complexe şi deosebite ale Finlandei nu au permis încă elaborarea unor planuri exacte. Pentru toate ţările scandinave trebuie luate multe elemente în consideraţie atît pe plan economic cît şi politic — în vederea admiterii în C.E.E. În aceste condiţii, A.E.L.S. va deveni, mai mult sau mai puţin, lipsită de sens, iar Islanda, care face parte din zona scandinavă, va fi pusă, astfel, în faţa unor dificultăţi speciale. Ea a intrat în A.E.L.S. abia în primăvara acestui an şi speră să obţină, prin aceasta, o îmbunătăţire a situaţiei sale economice, dar nu este în nici un caz dispusă să se alăture C.E.E.

Toate ţările scandinave consideră că cea mai mare dificultate o constituie posibilitatea de a se crea o barieră a tarifelor vamale de-a curmezişul Europei nordice. Dacă într-o bună zi, Danemarca şi Norvegia vor face parte din C.E.E., în timp ce Suedia şi Finlanda nu vor fi fost admise, s-ar putea crea complicaţii grave pentru comerţul dintre ţările scandinave, strîns legate între ele. Pentru Suedia, de pildă, ţările scandinave vecine au devenit cea mai importantă sursă de devize în cadrul balanţei comerciale. Pentru a nu se permite crearea unui zid al tarifelor vamale care să despartă în fişii ţările scandinave, există două posibilităţi: 1. cea dorită de Suedia, respectiv simultaneitatea tratativelor pentru admiterea acelor ţări hotărîte să intre fără îngrădiri în C.E.E., cu celelalte tratative pentru admiterea ţărilor neutre ale A.E.L.S.; 2. elaborarea din timp a unor planuri de liber schimb ale regiunii scandinave pentru cazul unei eşuări a negocierilor cu ţările neutre, sau pentru perioada pînă la intrarea în vigoare a diferitelor aranjamente din cadrul C.E.E. Deocamdată, toate guvernele sînt conştiente de primejdia pe care ar comporta-o o dezmembrare a regiunii scandinave, dar urmăresc, ca un prim obiectiv concret, poziţia lor proprie în cadrul C.E.E. Această afirmaţie este valabilă şi pentru Suedia.

Relativ fără probleme se prezintă situaţia pentru Danemarca şi Norvegia. În vara anului 1961, cînd s-a stabilit că Anglia va prezenta o cerere de admitere în C.E.E., aceste două ţări au cerut şi ele să devină membre cu drepturi egale. De altfel, schimburile lor economice cu Republica federală, unul din partenerii lor importanţi merg excelent, chiar fără ca ele să fie membre ale C.E.E. Dacă însă atît Republica federală cît şi Anglia ar aparţine unui alt bloc economic decît Danemarca şi Norvegia, consecinţele ar fi negative. De altfel, una din cauzele înfiinţării A.E.L.S., la Stockholm, în 1960, a constituit-o crearea unei baze comune mai bune, în tratativele cu C.E.E. În prezent, este în joc întreaga Asociaţie a liberului schimb. Ţările A.E.L.S., care nu-şi pot permite să se hazardeze în această acţiune, speră să practice schimburi libere cu ţările mai mari din C.E.E.

În 1961, Suedia a cerut să fie asociată la C.E.E. În 1967, cînd au fost reînnoite propunerile pentru cea de-a doua repriză de negocieri cu Piaţa comună, după veto-ul pronunţat de Franţa, în 1963, împotriva admiterii Angliei, Suedia nu a mai solicitat asocierea, ci, anume, ceva confuz în legătură cu nişte tratative care „să ofere Suediei posibilitatea de a participa la extinderea C.E.E., într-o formă care să atragă după sine continuarea politicii de neutralitate suedeză". Întrucît Suedia a stabilit ea însăşi definiţia propriei sale neutralităţi, numai rezultatele acestor tratative ar putea arăta dacă aceste condiţii pot fi sau nu îndeplinite. Această ţară concepe neutralitatea sa ca pe o politică activă ce îi dă dreptul la critici şi exprimări libere de opinii în legătură cu evenimentele de politică internaţională. De aici, şi ponderea ei în diferite organizaţii internaţionale. De pildă, acum cîteva săptămîni, premierul Palme a trebuit să dea explicaţii în Statele Unite, în legătură cu politica suedeză de neutralitate activă. Se pare că puternicile critici aduse de Suedia procedeelor Washingtonului în Asia de sud-est şi ajutorul financiar acordat, din motive umanitare, Vietnamului de nord au avut drept urmare puternice reacţii americane. Pe de altă parte, Palme a încercat să iniţieze anumite raporturi cu C.E.E. În cazul cînd, printr-o înţelegere cu C.E.E., Suedia ar

Ulster. Confruntare între militari britanici şi populaţia locală

obţine statutul de membru cu drepturi depline, Stockholmul a promis că glasul Suediei va avea şi în cadrul comunitar puternice accente neutre şi va promova în continuare o politică de destindere internaţională. Aceasta înseamnă că, dacă Suedia va fi admisă, integrarea politică, preconizată odinioară prin tratatele de la Roma, va fi îngreunată sau chiar va deveni imposibilă. Statutul de membru cu drepturi egale, acordat Suediei, va arăta limpede limitele politice ale C.E.E., întrucît Suedia doreşte, într-adevăr, să fie membră cu drepturi egale, dar, în acelaşi timp, precizează că statutul comunităţii trebuie să aibă o semnificaţie exclusiv economică. În cursul tratativelor se va vedea ce mai rămîne valabil din acordurile de la Roma. Aşadar, Suedia concepe o formă intermediară permiţînd o deplină participare economică, dar care să asigure reţinerea de la orice participare politică.

Mai există şi alte obstacole care se ridică, în Suedia, împotriva aderării la C.E.E. Este vorba despre obstacole de politică internă. Chiar în ţară, şi chiar în cercurile guvernamentale ale social-democraţiei, sînt unii care văd în C.E.E. o întruchipare a N.A.T.O. care, din această cauză, trebuie evitată. În acelaşi timp, există temerea unei presiuni economice internaţionale care să îngusteze posibilitatea de control a statului suedez asupra vieţii economice naţionale, îngreuind, astfel, transpunerea în fapt a principiilor de politică suedeză.

O ostilitate internă faţă de viitorul C.E.E. se poate observa, cu motive similare, şi în Norvegia, dar, în special, în Danemarca.

Klaus GENNRICH

L'ESSOR

BAMAKO

FORME DE COOPERARE INTERAFRICANĂ

CREAREA, acum şapte ani, a Organizaţiei Unităţii Africane a fost considerată drept consacrarea unei unităţi africane efective. Dar a fost nevoie de o anumită perioadă de timp pentru a se descoperi faptul că această organizaţie, ca instrument al unităţii, prezenta slăbiciuni şi insuficienţe datorate în esenţă diversităţii intereselor politice şi economice ale statelor membre.

Inegala repartizare a bogăţiilor continentale provoacă apariţia unor zone favorizate şi a altora defavorizate. De exemplu, sudul şi nordul continentului au resurse miniere din belşug şi se bucură de condiţii climaterice favorabile. Ţările de pe litoral cu ieşire la mare obţin, datorită poziţiei lor geografice, avantaje apreciabile şi contrastează adeseori cu ţările din interiorul continentului. La toate acestea se adaugă diversităţile lingvistice.

În faţa unei astfel de situaţii, nu există nici o îndoială că numai voinţa politică nu putea şi nu va putea să mobilizeze într-o singură direcţie actele statale supuse cerinţelor naţionale. Dar în acea perioadă, a fost confundată cu uşurinţă independenţa politică cu independenţa economică. Economia, adevăratul instrument al promovării umane, se înscrie, în sfîrşit, în centrul preocupărilor africane şi supune politica cerinţelor ei.

Înainte de a se ajunge la o astfel de mutaţie la nivelul conştiinţelor, chiar al actelor, s-a trecut printr-un număr foarte mare de greşeli, de decepţii şi de înfruntări. Atît pe plan intern cît şi pe plan extern, statele africane s-au aflat în faţa unor mari dificultăţi. Îngustimea pieţelor naţionale, puţine capitaluri disponibile pentru investiţii, insuficienţa resurselor şi, mai ales, deziluziile provocate de ajutorul extern au contribuit din plin la instaurarea acestui nou spirit de cooperare.

În aceste condiţii să se renunţe oare la Organizaţia Unităţii Africane? Răspunsurile la această întrebare date de numeroşi şefi de state, îndeosebi de cei ai noii organizaţii — Comunitatea Economică a Africii de Vest —, sînt explicite. Apariţia grupărilor regionale şi subregionale ca forme de cooperare interafricane nu poate fi interpretată ca o ruptură ci ca o acţiune raţională tinzînd să creeze condiţii favorabile unei unităţi mai eficiente a întregului continent. Ţinînd cont de faptul că forţa sau slăbiciunea părţilor componente hotărăşte forţa sau slăbiciunea ansamblului, se dovedeşte deci just să considerăm astfel de declaraţii ca logice, creînd între ele legături economice puternice, statele africane nu pot să obţină decît avantaje. Prin intermediul unei cooperări fructuoase ele vor ajunge să se întărească individual şi colectiv, să prezinte un front solid, să devină stăpîne pe acţiunile lor politice.

Lucrul este cu atît mai adevărat cu cît foarte puţine cercuri occidentale apreciază aceste forme noi de cooperare interafricană. Considerînd Organizaţia Unităţii Africane ca o faţadă politică mascînd realităţile economice dure, aceste cercuri vor combate „New-Deal"-ul african, deoarece presiunile economice de care ele s-au folosit nu vor mai avea nici un efect.

Viitorul grupărilor regionale şi subregionale nu este deloc presărat cu flori. Obstacolele pe care vor trebui să le depăşească pentru a se afirma operante se pun la toate nivelurile: oameni, structuri, obiective, alianţe. Dar aceste grupări nu vor putea decît să servească marii Organizaţii a Unităţii Africane, simbolul şi speranţa unei Africi majore.

Louis Pierre DEMBELE

Sir Alec DOUGLAS-HOME

ministrul de externe al Marii Britanii

Numit recent ministru de externe, Sir Alexander Frederick Douglas-Home este un veteran al partidului conservator şi al vieţii politice engleze, fiind ales membru al parlamentului pentru prima dată în 1931.

S-a născut în 1903, la Londra, fiu al celui de la 13-lea lord Home. A studiat la Eton şi Oxford. A ocupat funcţia de „secretar parlamentar" pe lîngă ministrii pentru problemele Scoţiei şi al finanţelor, apoi pe lîngă primul ministru Chamberlain (în 1938—1939). Şi-a pierdut mandatul parlamentar în 1945 (anul unei serioase înfringeri a conservatorilor) revenind în parlament în 1950. În 1951, însă, moştenind titlul nobiliar al familiei, trece în Camera Lorzilor. Este ministru de stat la ministerul pentru problemele Scoţiei (1951—1955), apoi secretar de stat pentru relaţiile cu Commonwealthul (1955—1960).

Numirea sa ca ministru de externe în 1960 a apărut întrucîtva surprinzătoare: existau numeroşi alţi candidaţi şi se obişnuia ca deţinătorul acestui portofoliu să fie membru al Camerei Comunelor. Dar marea surpriză s-a produs în toamna lui 1963, cînd lordul Home a fost preferat altor personalităţi conservatoare pentru a-i urma lui Harold Macmillan în fruntea guvernului. Noul premier, care renunţase în prealabil la titlul nobiliar, a reuşit să amelioreze şansele partidului său, care părea, în octombrie 1963, ameninţat de un dezastru electoral; în 1964, conservatorii au fost înfrînţi la o diferenţă minimă, de cîteva mandate.

Sir Alec Douglas-Home a renunţat de bună voie la conducerea partidului conservator, care a revenit lui Edward Heath. A fost invitat să rămînă în guvernul fantomă, fiind principalul purtător de cuvînt în problemele politicii externe.

Este căsătorit; are un fiu şi trei fiice. I-au acordat titluri onorifce universităţile din Edinburgh, Aberdeen, Liverpool, precum şi universitatea americană Harvard.

M. M.

poșta redacției

ASOCIAȚIA JAPONIA — MAGHREB

Vasile Constantinescu, București. 1) În cursul incidentelor care au avut loc la El Aiún, în Sahara spaniolă (Rio de Oro), la 17 iunie și despre care presa noastră a relatat pe larg, au fost ucise de către forțele armate spaniole 30 de persoane (potrivit afirmațiilor ziarului marocan „L'Opinion"). 2) Asociația Japonia — Maghreb a fost creată în anul 1961, în scopul deschiderii unor perspective în colaborare dintre Japonia și țările din nord-vestul continentului african. Ca urmare a dezvoltării relațiilor dintre aceste țări, în anul 1965 Marocul a trimis primul ambasador în Japonia, iar în acest an Algeria a participat la Expoziția universală de la Osaka. Asociația Japonia — Maghreb are anual o adunare a membrilor săi (anul acesta întrunirea s-a desfășurat la Tokio începînd de la 9 iulie).

Ion Ulmeanu, Bacău. Forțele armate britanice staționate în Singapore se vor retrage anul viitor. Primul ministru al statului, Lee Kwan Yew, a precizat în cadrul unei cuvîntări ținute la 22 iunie că, după termenul retragerii forțelor britanice, vor fi menținute, totuși, cîteva unități aero și navale. Primul ministru a adăugat că nu vor fi menținute, însă, nici baze, nici depozite.

V. Ionescu, Constanța. Este perfect adevărat că imensul teritoriu amazonian (peste 4 milioane kmp) nu este aproape de loc exploatat. Cauzele sînt multiple : condițiile extrem de grele ale junglei, lipsa comunicațiilor etc. Autoritățile braziliene au inițiat în mai multe rînduri acțiuni care să ducă la pătrunderea civilizației în aceste imense ținuturi și la exploatarea imenselor bogății care există și se bănuiesc a exista în zonă. Printre ele, desigur, se numără și hotărîrea de la sfîrșitul lunii iunie de a începe construirea unui drum (care va fi dat în folosință peste optsprezece luni) ce va lega coasta Atlanticului de frontiera peruviană. De-a lungul drumului de trei mii de kilometri vor fi întemeiate noi așezări și create zone de exploatare a bogățiilor solului și subsolului. Acțiunea de mare anvergură a fost numită de președintele țării, Garrastazu Medici, „cea mai mare epopee a poporului brazilian".

Marian Potenteu, Otopeni-București. Vă sugerăm să vă adresați Agenției Române de Presă.

E. Grigorescu, Brăila 1) Sultanatul Mascat și Oman a fost condus, pînă la sfîrșitul săptămînii trecute, de Said ben Taimur, în vîrstă de 60 de ani. Anterior, sultanul hotărîse să abdice în favoarea fiului său Kabous ben Said (29 de ani). 2) Producția de petrol a sultanatului Mascat și Oman în anul trecut a fost de 16 milioane tone. Rezervele existente aici sînt, într-adevăr, foarte mari. Pentru alte amănunte în legătură cu regiunea Coasta Piraților, care include și acest sultanat, vom publica în curînd un articol special.

PARLAMENTUL BELGIAN

G. Sasu, Oravița. Repartiția celor 212 locuri din Camera Reprezentanților belgiană este următoarea : Partidul Social-Creștin (P.S.C.) — 69 locuri : Partidul Socialist Belgian (P.S.B.) — 59 locuri ; Partidul Libertății și Progresului (P.L.P.) — 47 locuri ; Volksunie (Partidul naționalist flamand) — 20 ; Adunarea valonă — 7 ; Partidul Comunist — 5 ; Frontul Democratic al Francofonilor — 5. Cele 178 locuri ale Senatului sînt împărțite astfel : P.S.C. — 64 ; P.S.B. — 53 ; P.L.P. — 37 ; P.N.F. — 14 ; A.V. — 4 ; P.C. — 2 ; F.D.F. — 4. **Fotografia reprezintă o ședință a Senatului.**

TRANSPORTUL PETROLULUI ALASKIAN

Gh. Bădescu, Craiova. Pînă în prezent nici o hotărîre în legătură cu transportul petrolului descoperit în Alaska nu a fost luată. Datorită faptului că rezervele uriașe existente aici (revista noastră a publicat în nr. 14—17 din 1970 un serial despre această problemă), transportate prin conducte sau cu petroliere prin pasajul nord-vest ar costa cu mult mai puțin decît petrolul adus din Orientul Mijlociu (evident, cercurile interesate au în vedere și o posibilă sistare a exploatării acestor zone) se fac eforturi deosebite pentru urgentarea rezolvării problemei. Există, însă, în ambele cazuri, importante pericole care nu pot fi trecute cu vederea. În cazul transportului cu petroliere, pe drumul urmat anul trecut de spărgătorul de gheață „Manhattan", supravegherea înaintării navelor cu avioanele și măsurarea grosimii banchizei cu lasere ar putea fi oricînd inutile : forța ghețurilor ar distruge destul de ușor giganții petrolieri. În aceste împrejurări, revărsarea sutelor de mii de tone de petrol ar duce la distrugerea vieții marine pe o suprafață uriașă ; e suficient să amintim că un litru de petrol poate „sufoca" marea pe o rază de 100 de metri. Pentru evitarea unui astfel de accident autoritățile canadiene au hotărît prelungirea dreptului de control asupra navigației petrolierelor pînă la 100 de mile depărtare de coastă, în așa fel încît să fie supravegheat și pasajul nord-vest. Nici cealaltă soluție nu exclude posibilele accidente. Fluxul petrolului prin conducta care ar traversa Alaska ar încălzi și topi gheața (pămîntul este în tot cursul anului înghețat în această regiune) ; alunecările de teren care s-ar putea produce ar provoca spărturi în conducte și poluarea întregii zone nordice a continentului. După cum se vede, marile firme cărora le sînt concesionate zăcămintele din Alaska se găsesc în fața unor probleme greu de rezolvat pentru moment.

OBSERVATORUL „BUENAVENTURA SUAREZ"

Radu Grigore, Tg. Neamț. În 1718, Buenaventura Suarez (1679-1750) instala primul observator astronomic din Argentina ; tot el a construit primele telescoape și a întocmit un „Lunario" cunoscut și apreciat în America și Europa. Jose Quiroga (1707-1784) a predat, pentru întîia oară, astronomia la Universitatea din Cordoba și la Colegiul San Ignacio. Mai tîrziu, Benito Vines a studiat ciclonii din Antile și a inventat unele aparate printre care barometrul aneroid și ciclonoscopul ; Jose Maria Algue studiază cicloanele și taifunurile, inventează nefoscopul și barociclonometrul (adoptat imediat de navigatori) ; Edmundo de la Ville-Marquee, conducător al unui observator din China, la începutul acestui secol a descoperit peste 15 000 de stele. Iată numai cîteva date care ne îndeamnă să credem că astronomia și meteorologia argentiniană au oarecare tradiție, deși nu se situează la nivelul unora din țările europene. Cercetările în acest domeniu ale specialiștilor argentinieni vor fi încununate curînd prin construirea observatorului destinat studiului fenomenelor solare. Observatorul este instalat de către Comisia Națională pentru studiile geo-heliofizice al cărui conducător este un strălucit biolog — Mariano N. Castex (în vîrstă de 38 de ani, Castex este profesor de biologie și filozofie biologică la facultatea San Miguel și profesor de fizică la Liceo Nocturno Acevedo din Montevideo ; în 1966 a reprezentat Argentina la

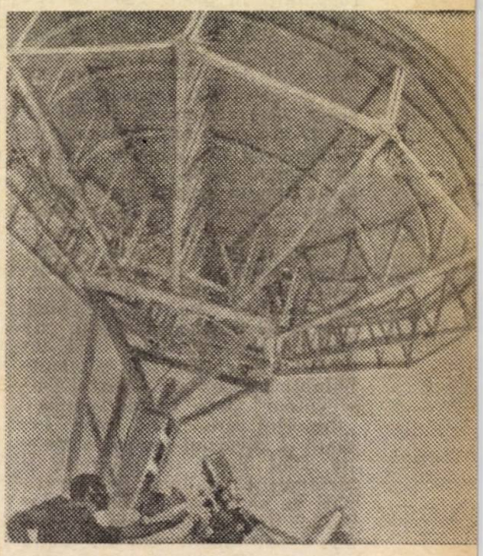

primul Simpozion asupra toxinelor animale desfășurat la Atlantic City ; un an mai tîrziu este numit președinte al Comisiei științifice de evaluare a resurselor florei și faunei din sudul argentinian ; anul trecut a fost ales președinte al Comisiei de studii geo-heliofizice). Observatorul astronomic, realizat în cadrul unei cooperări argentiniano—vest-germane, va fi instalat pe vîrful Cerro de la Cruz, la 2 100 m, la aproximativ 30 de km de localitatea La Rioja și va fi dotat cu un radioheliograf, un telescop mobil, instalații care studiază radiațiile și diverse fenomene solare ; va exista și un observator meteorologic anexă. Observatorul de la La Rioja va începe să funcționeze în 1971 și va purta numele primului astronom argentinian. **În fotografie :** radioheliograful instalat pe vîrful Cerro de la Cruz.

Jean Bensimon, București. Într-adevăr, într-un răspuns adresat unuia dintre cititorii noștri s-a strecurat o eroare : portul Akaba (aflat pe teritoriul iordanian) nu este ocupat de forțele armate israeliene. Vă mulțumim pentru sesizare.

poșta redacției

INDIENII ȘI JANE FONDA

Ștefan Bădescu, com. Șiria, jud. Arad. „Valorile noastre tradiționale meritau să fie cunoscute și acelea care continuau o armonie milenară meritau să fie adoptate de voi". Aceste cîteva rînduri puteau fi citite în pavilionul indienilor din Canada la expoziția universală de la Montreal din 1967. Afirmațiile citatului sînt foarte adevărate. Mărturiile abundă : exploratorii, călătorii, misionarii, tăietorii de lemne etc. au fost cu toții impresionați de generozitatea, ospitalitatea, bunul simț și inteligența indienilor care-i întîmpinau. (Despre triburile de indieni din America vă recomandăm și consultarea răspunsului apărut la această rubrică în nr. 42 din 1969). În Canada trăiesc aproximativ 200—250 mii de indieni răspîndiți în peste 2 200 de rezervații. În Statele Unite numărul lor e de aproximativ 650 000 (trei sute de triburi) din care mai mult de jumătate trăiesc în 284 de rezervații (consultați în acest sens răspunsul apărut în nr. 27 din acest an). Acțiunea de la Alcatraz și apelurile diferiților oameni politici americani au atras atenția asupra condiției umane indiene și au determinat hotărîrea președintelui Nixon de a trece la măsuri pentru ameliorarea vieții lor. Între personalitățile care s-au pronunțat pentru drepturi acordate indienilor se află și cunoscuta actriță de cinema Jane Fonda. Într-un recent interviu acordat săptămînalului francez „Le Nouvel Observateur", Jane Fonda spunea : „Raportul care există între indieni și guvernul federal e identic celui dintre un prizonier și gardienii săi. Indienii sînt guvernați de un birou — Biroul Afacerilor Indiene — care este un mic departament, fără nici o autonomie, în cadrul ministerului de interne. Întreaga lor existență— munca lor, dreptul de a-și păstra sau nu copiii alături, locul unde îi trimit la școală, în care trăiesc, și multe altele — depinde de acest Birou al Afacerilor Indiene. Nu au nici o autodeterminare, niciuna !... Într-o zi am făcut o vizită, în statul Nevada, tribului paiuților a cărui rezervație e așezată pe malul lacului Pyramid. Supraviețuirea tribului depinde în mod esențial de acest lac. Or, autoritățile sînt pe cale să seace lacul, prin baraje și diguri pentru a uda fermele învecinate. În douăzeci de ani lacul va dispare și indienii o dată cu el".

Mihali Toader-Titieni, Borșa. Iată culorile unor drapeluri africane mai puțin cunoscute : **Camerun** — verde (cu două stele galbene), roșu, galben — așezate vertical. **Republica Africa Centrală :** albastru (cu o stea galbenă), alb, verde, galben — orizontal ; o dungă roșie verticală. **Coasta de Fildeș :** portocaliu, alb, verde — vertical. **Dahomey :** verde vertical ; galben, roșu — orizontal. **Gabon :** roșu, alb (cu stea neagră), verde — orizontal. **Volta Superioară :** negru, alb, roșu — orizontal. **Mali :** verde, galben, roșu, — vertical. **Siera Leone :** verde, alb, albastru — orizontal. **Ciad :** albastru, galben, roșu — vertical.

ALEXANDRU ODOBESCU ȘI PRIMA PARTICIPARE A ROMÂNIEI LA UN TÎRG INTERNAȚIONAL

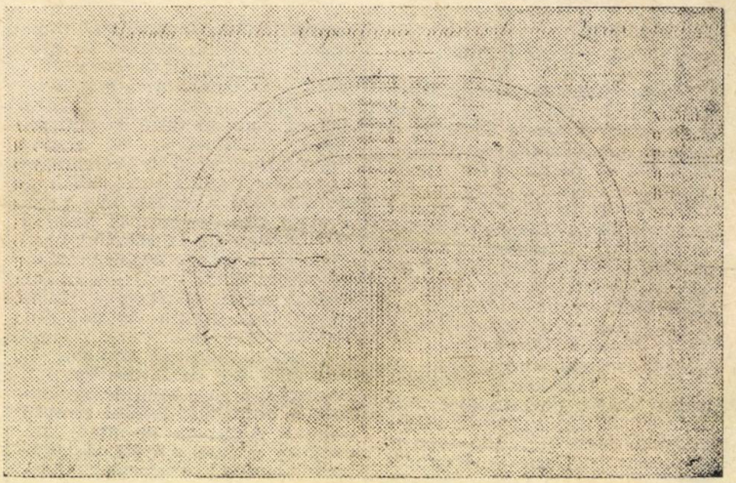

Unirea Principatelor, măsurile de modernizare a statului întreprinse sub domnia lui Al. I Cuza și impulsionarea dezvoltării economiei în urma acestor măsuri au determinat creșterea prestigiului economic și politic al României pe plan internațional. Recunoașterea acestui prestigiu este ilustrată și de faptul că în anul 1866 — la numai cîțiva ani de la organizarea primului tîrg internațional — România este invitată să participe la expoziția universală ce urma să se deschidă la Paris în 1867. În vederea stringerii produselor și obiectelor reprezentative din fiecare parte a țării s-a instituit un „Comitet al Espoziției Universale Internaționale". De asemenea, pentru dirijarea tuturor lucrărilor pregătitoare, guvernul a numit un Comisar special al Expoziției : scriitorul Alexandru Odobescu. Din apelurile, instrucțiunile și circularele pe care le-a întocmit Odobescu în această calitate sînt demne de reținut cîteva idei care conturează și mai pregnant patriotismul său. Referitor la scopul urmărit prin participarea la acest tîrg internațional, în Apelul către toți producătorii României, artiști, industriași, comercianți și cultivatori se arăta : „Viitoarea mare espoziție universală și internațională se va face la Paris în anul 1867 și se va deschide la 1 aprilie. Guvernului i s-a propus la această espoziție un loc destinat exclusiv pentru producțiunile Principatelor Dunărene ce se vor expune. Această espoziție este cea d-întîiu la care România va lua parte, sub firma sa proprie, în rîndul celorlalte națiuni. Oricare Român înțelege de cîtă importanță pentru demnitatea națiunii române și pentru interesele naționale ale comerciului nostru este d-a ocupa acest loc rezervat nouă în mijlocul celorlalte națiuni, astfel încît să atragă privirile popoarelor din toate părțile lumei ce se vor aduna la acest mare concurs internațional și să ne cîștige simpatiile lor... Dacă nu vom putea rivaliza prin produsele noastre industriale, cel puțin ne vom putea distinge prin originalitatea noastră și prin resursele Țării noastre, înfățișînd un imagiu fidel al stării noastre sociale". Împotriva acelora care se îndoiau de necesitatea participării României la expozițiile și tîrgurile internaționale, Al. Odobescu arăta importanța pe care acestea le au în cunoașterea reciprocă a bogățiilor fiecărei țări participante și, implicit, la dezvoltarea comerțului între ele. De asemenea, el critică tendințele cosmopolite ale burgheziei române care, în loc să dezvolte propria noastră industrie, prefera importul mărfurilor străine : „Sînt abia cîțiva ani de cînd țările cele mai civilizate ale lumii, Anglia, Francia, Germania, Statele Unite din America au introdus la dînsele obiceiul de a aduna din vreme în vreme, la un loc, toate produsele artelor, industriei sau ale naturii, ca să le pună în comparație (...) Natura ne-a înzestrat cu destule comori, pe care străinii vor fi fericiți a le deschide spre folosul lor și al nostru, cînd le vor cunoasce : grînele, lemnăriile, metalurile, vitele și felurite alte producte ale României, pe care noi pămîntenii abia le cunoaștem, vor face ca țara noastră să nu fie trecută cu vederea la o Espoziție Universală. Trebuie să mai adăugăm însă că noi înșine nu știm destul a prețui ceea ce avem în țară : de cîțiva ani un fel de vîrtej ne-a coprins mințile și ne face a disprețui tot ce este la noi. Poate că arătînd lumii străine mult-puținul cît țara și națiia noastră produc, acea lume ne va deschide ochii asupra lucrurilor de preț ce posedăm... „Însă ideea cea mai de preț a lui Al. Odobescu privind importanța tîrgurilor și expozițiilor internaționale este aceea că ele constituie un mijloc de destindere în viața internațională prin cunoașterea reciprocă și apropierea popoarelor : „...Negreșit, că Espoziținnile spre a fi dobîndit în așa scurt timp o întindere atît de mare trebuie să fi înfățișat mărt foloase pentru dezvoltarea țărilor, pentru lărgirea comerciului, pentru îmbunătățirea culturii și industriei lor, pentru înfrățirea și apropierea națiilor una de alta. Cu adevăr, prin Espoziții s-au pus popoarele mai de aproape în față unul cu altul...". Nu cunoaștem ce premii a obținut țara noastră la această primă expoziție internațională. Este însă sigur că produsele sale au fost destul de mult apreciate deoarece în anii imediat următori România a fost invitată să participe și la expozițiile de la Viena, Berlin, Londra etc., figurînd de acum înainte permanent la astfel de manifestări internaționale.

În fotografie : *planul expoziției universale de la Paris. Litera P și zona hașurată indică pavilioanele românești.*

Prof. Ștefan CERVATIUC
arhivist, Botoșani

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

UZINA DE PRODUSE SODICE

OCNA MUREȘ

livrează:

- Sodă calcinată ușoară 99% Na_2CO_3 ;
- Sodă calcinată grea 99% Na_2CO_3 ;
- Sodă caustică 98% NaOH ;
- Bicarbonat de sodiu industrial ;
- Bicarbonat de sodiu alimentar ;
- Bicarbonat de sodiu farmaceutic ;
- Silicat de sodiu solid 1/2 și 1/3 ;
- Silicat de sodiu lichid 38/40° Be și 58/60° Be;
- Silicat de sodiu lichid tip C, D și E ;

- Clorură de calciu tehnică hidratată ;
- Clorură de calciu cristalizată pentru scopuri alimentare ;
- Ionosil ;
- Sodil ;
- Carbonat bazic de magneziu tehnic și farmaceutic ;
- Oxid de magneziu tehnic și farmaceutic.

NTREPRINDEREA DE MATERIALE
ZOLATOARE ŞI DE FINISAJ

TURDA

livrează
fără repartiţie :

Tapete semilavabile
în diverse
culori şi desene,
care înlocuiesc
zugrăvitul.

Bandă de izolaţii
pentru conducte
magistrale
pe bază de P.C.V.

Comenzile
se vor adresa
la sediul
întreprinderii
Oraşul Turda

Lei 2

LUMEA

Nr 32 *6 august 1970*

CABINETUL DE PARTID

SPRE RELUAREA MISIUNII JARRING

Limitele comerţului interamerican

Coasta de Fildeş
DECENIUL TRANSFORMĂRILOR

reportaj pe glob

BARCELONA

Martorii acuzării în procesul Manson

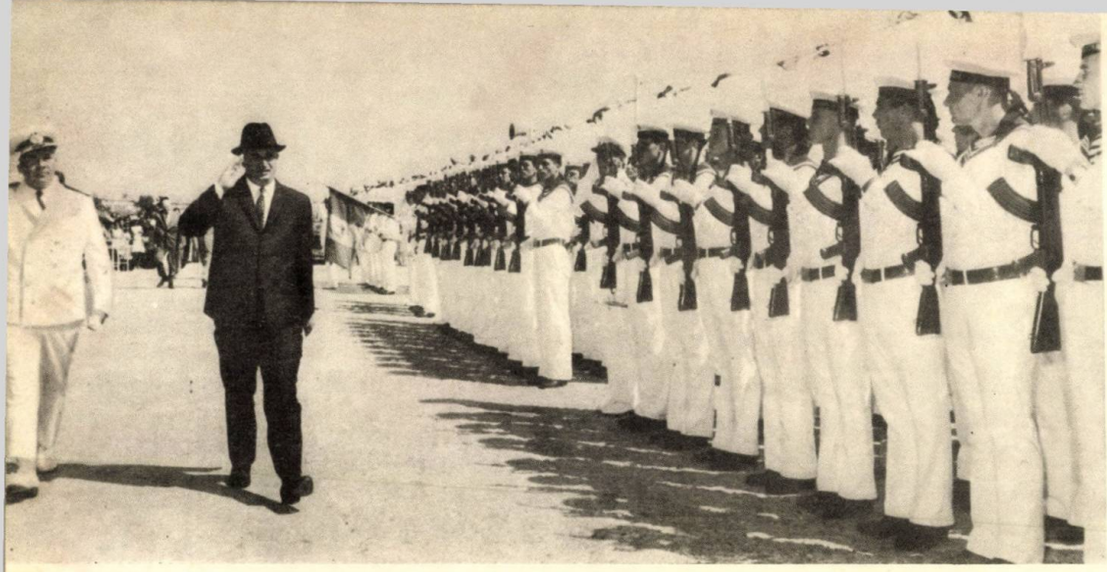

Comandantul suprem al Forțelor Armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trece în revistă compania de onoare

ZIUA MARINEI

Aspect de la serbarea marinărească

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a tovarășului Dmitri Stepanovici Poleanski, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C.U.S., prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al Uniunii Sovietice

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a președintelui Vecei Executive Federale a R. S. F. Iugoslavia, Mitia Ribicici

Primirea de către tovarașul Nicolae Ceaușescu a tovarășului Zăng Zun Thek, membru supleant al Comitetului Politic al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, vicepreședinte al Cabinetului de Miniștri al R. P. D. Coreene

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 32 (354) — 6 august 1970

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Rodica Dumitrescu*

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

4 Dialogul intereuropean marchează progrese. *Radu Pascal*
5 Un moment de seamă în istoria relațiilor dintre România și Uniunea Sovietică.
6 BONN. Poșta aeriană de noapte. *Mircea Moarcăș*
7 MONTREUX. Oamenii de știință și cooperarea internațională. *N. Iordache*
8 Partidul laburist după alegeri. *Frank Allaun*
9 Drum nou pentru Singapore. *Radu Budeanu*
12 Coasta de Fildeș. Deceniul transformărilor. *Dumitru Constantin*
18 50 de ani de stabilirea relațiilor diplomatice dintre România și Cehoslovacia. *N. Hanganu*
19 „Formula" comerțului latino-american cu S.U.A. *Eugen Pop*
20 Notații despre monștri. *Mihai Matei*
23 Procesul Manson. *Felicia Antip*

CONVORBIRE CU

10 TRAN DUY HUNG, primarul Hanoiului

SINTEZE

13 Clasa muncitoare — forță motrice fundamentală a lumii contemporane. *Dr. Carol Niri și Dr. Traian Caraciuc*

REPORTAJ PE GLOB

16 Barcelona. *Valentin Silvestru*

PE URMELE ISTORIEI

21 Hiroșima, 6 august 1945. *Sergiu Verona*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Medunarodna Politika, Le Monde, The New York Times, International Herald Tribune, Le Nouvel Observateur

PROFIL

30 Dr. RUDOLF KIRCHSCHLÄGER, ministrul de externe al Austriei

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

CLASA MUNCITOARE — FORȚĂ MOTRICE FUNDAMENTALĂ A LUMII CONTEMPORANE

Convorbire cu Tran Duy Hung primarul Hanoiului

Activitatea diplomatică din Orientul Apropiat

„Formula" comerțului latino-american cu S. U. A.

Partidul laburist după alegeri

Hiroşima 6 august 1945

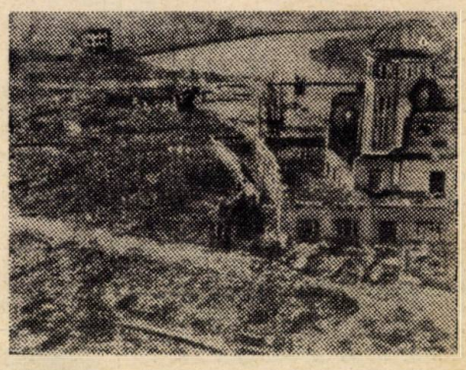

Procesul Manson

Martora acuzării

săptămîna
în telegrame

Orientul Apropiat

FEBRILITATE DIPLOMATICĂ

Dacă în urmă cu o săptămînă coloanele presei din întreaga lume rezervate politicii internaționale erau dedicate, aproape în întregime, acceptării, de către Republica Arabă Unită, a așa-numitului „plan Rogers" privind o reglementare politică a situației din Orientul Apropiat pe baza rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, săptămîna aceasta a înregistrat reacțiile manifestate în aproape toate capitalele lumii ca urmare a acceptării acestui plan de către guvernul de la Tel Aviv.

Acceptarea de către guvernul israelian a „planului Rogers" a antrenat luări de contact între conducătorii diferitelor state arabe ; Cairo a fost „locul geometric" (cum îl numește France Presse) al acestor contacte. Convorbiri telefonice au avut loc între președintele Nasser și președinții El Gedafi (Libia), Noureddin El Atassi (Siria), Gaafar El Numeiry (Sudan). De asemenea, primul ministru al Libanului, Rashid Karamé, sosit la Cairo, a înmînat președintelui Gamal Abdel Nasser un mesaj din partea șefului statului libanez, Charles Helou, conținînd reafirmarea sprijinului autorităților de la Beirut față de acceptarea de către Republica Arabă Unită a „planului Rogers" de soluționare a crizei din Orientul Apropiat. Ultimele aspecte ale evoluției situației din zonă au fost examinate la Cairo și în cadrul sesiunii extraordinare a Comitetului Executiv Suprem al Partidului Uniunea Socialistă Arabă.

La Damasc, o delegație oficială sudaneză a purtat convorbiri cu șeful statului sirian Noureddin El Atassi, în timp ce un alt emisar sudanez, Maamun Abu Zeid, membru al Comandamentului Revoluției și ministru de stat pentru problemele prezidențiale, a revenit la Cairo, după o scurtă vizită întreprinsă la Tripoli, unde îi remisese președintelui Consiliului Comandamentului Revoluției din Libia, Moamer El Gedafi, un mesaj din partea șefului statului sudanez, Gaafar El Numeiry, în legătură cu propunerea americană de soluționare a crizei (Sudanul — se știe — a acceptat „planul Rogers"). După întîlnirea cu reprezentantul libian, Moamer El Gedafi a conferit, la Cairo, cu președintele R.A.U., Gamal Abdel Nasser. În urma convorbirii cu președintele Nasser, Moamer El Gedafi a făcut o vizită la Bagdad unde a încercat o apropiere între punctele de vedere arabe după acceptarea de către R.A.U. a inițiativei americane de pace. Reîntors la Cairo, l-a informat pe președintele R.A.U. de rezultatele întrevederilor sale din capitala Irakului. La Alger, președintele Houari Boumedienne (Algeria a respins planul de pace american) l-a primit pe vicepreședintele Irakului, generalul Hardan al Takriti, care i-a înmînat un mesaj din partea șefului statului irakian, Ahmed Hassan Al Bakr. Vizita în capitala algeriană a generalului Al Takriti a fost una dintre etapele turneului întreprins de acesta într-o serie de capitale arabe cu scopul de a expune oficialităților țărilor respective refuzul Irakului de a accepta reglementarea conflictului din Orientul Apropiat prin intermediul „planului Rogers".

Acceptarea propunerilor americane de către R.A.U. a fost întîmpinată, după cum se știe, favorabil de Iordania, Liban, Sudan, care și-au exprimat sprijinul față de poziția R.A.U. Alte țări arabe, de pildă Kuweitul, au avut o atitudine pozitivă față de inițiativa președintelui Nasser. Respingînd rezoluția Consiliului de Securitate și „planul Rogers", o serie de organizații palestiniene au arătat că nu vor ține seama de încetarea focului. Întruniți, în seara zilei de 2 august la Bagdad, reprezentanții acestora au adoptat o rezoluție în care afirmă că vor recurge „la forță pentru a sorti eșecului orice tentativă de aducere la îndeplinire a planului de pace american" (Al Fatah, principala organizație de rezistență și Organizația pentru Eliberarea Palestinei nu au trimis delegații la acest congres). În același timp — se anunță — trei organizații palestiniene (Partidul comunist iordanian din Cisiordania, Frontul național de rezistență din Cisiordania și Frontul național al teritoriului Gaza) au distribuit manifeste care aprobă atitudinea adoptată de președintele Nasser față de propunerile americane, menționînd că «planul Rogers» prevede aplicarea rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967". Referindu-se la atitudinea ostilă a unor țări arabe față de reglementarea politică a crizei din Orientul Apropiat „era nevoie de un mare curaj politic — arăta ziarul «Pravda» — pentru a critica aceste stări de spirit extremiste, așa cum a făcut-o președintele Nasser". De altfel, prin atitudinea lor, unele țări ca Irakul, Siria sau Algeria sprijină acțiunile acelor conducători ai organizațiilor palestiniene ostili oricărei soluționări politico-diplomatice a crizei din Orientul Apropiat.

Marți seara, termenii concreți ai acceptării „planului Rogers" de către Israel au fost cunoscuți la Tel Aviv, în cadrul unei informări susținută de Golda Meir în fața Parlamentului pe baza hotăririi unui comitet ministerial, format din opt miniștri aparținînd tuturor partidelor coaliției guvernamentale, exceptînd partidul Gahal, care, invitat să delege doi miniștri, a refuzat. Deocamdată, acceptarea de către guvernul israelian a „planului Rogers" de soluționare a crizei a declanșat demisionarea din cabinetul de coaliție al Goldei Meir, a celor șase miniștri ai blocului Gahal. (În urma trecerii în opoziție a blocului Gahal, guvernul israelian nu pierde însă majoritatea de care dispune în parlament).

Deși motive de optimism față de evoluția viitoare a evenimentelor există, acestea nu-i împiedică pe comentatori să sublinieze numeroasele dificultăți ce vor trebui învinse în următoarele luni. Într-o conferință de presă, președintele Nixon sublinia că, în timp ce cu un an în urmă, situația din zonă părea fără ieșire, există astăzi cel puțin speranța unei soluționări pașnice. Numai că — adăuga el — cele două părți în conflict vor trebui să dea dovadă de moderație pentru înregistrarea unui progres pe calea unei păci juste și durabile. Un rol deosebit — arăta președintele — îi va reveni în acest sens lui Gunnar Jarring, reprezentantul special al secretarului general al O.N.U., U Thant, în Orientul Mijlociu.

De altfel, sosirea, duminică seara, la New York, a lui Gunnar Jarring — aflat în Suedia în concediu — deschide o nouă fază în tentativa de restabilire a păcii în Orientul Apropiat. Convorbirile din această săptămînă de la New York, care vor pregăti noua misiune a lui Jarring vor avea loc în trei etape. La etajul 38 al uriașei clădiri newyorkeze rezervată secretariatului O.N.U., protejat de inoportunitatea ziariștilor prea curioși, Gunnar Jarring s-a întrețiinut cu U Thant, cu reprezentanții celor trei țări direct interesate (Israel, Iordania, R.A.U.) ca și cu cei ai celor patru mari puteri asupra ultimelor pregătiri ale noii sale misiuni. Cei patru, luînd notă de acceptarea încetării focului de către părțile în conflict, o vor transmite Consiliului de Securitate.

Întrevederea dintre secretarul general al O.N.U., U Thant, și reprezentantul său special în Orientul Apropiat, ambasadorul Gunnar Jarring, a inaugurat seria de consultări ale diplomatului suedez. Gunnar Jarring a conferit apoi cu reprezentanții permanenți la O.N.U. ai R.A.U., Iordaniei și Israelului. În urma unei convorbiri pe care U Thant a avut-o cu William Rogers, acesta din urmă a declarat că R.A.U., Iordania și Israelul merită felicitate pentru că au acceptat recenta inițiativă de reglementare politică. În prezent — a arătat U Thant — există „șanse reale de realizare a unor progrese importante pe calea soluționării politice a crizei din Orientul Apropiat".

Deocamdată, se așteaptă reîntoarcerea lui Jarring în zona conflictului ca și periplul acestuia prin Amman, Ierusalim și Cairo, pe baza mandatului definit în rezoluția Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967. Șansele misiunii sale, deși nu lipsite de incertitudini, par în orice caz mai mari decît în urmă cu trei ani.

Zilele care vor veni, vor fi cruciale în evoluția situației din zonă, în condițiile în care, pentru prima oară de la

Secretarul general al O.N.U., U Thant, împreună cu Gunnar Jarring, reprezentantul său special în Orientul Apropiat

începerea ostilităților, în acest primejdios focar de război care este Orientul Apropiat, încep să se facă pași pe calea soluționării pașnice a situației, în conformitate cu interesele și drepturile legitime ale popoarelor și statelor din această regiune.

Moscova

CONVORBIRILE SOVIETO-VEST-GERMANE

Începute la 27 iulie, în capitala Uniunii Sovietice, tratativele sovieto—vest-germane în problema acordului privind renunțarea la folosirea forței între cele două state au intrat în cea de a doua săptămînă. Aceste tratative prezintă o mare importanță pentru cauza păcii și securității în Europa, reflectînd creșterea tendințelor realiste în politica actualului guvern al R.F.G., rezultat al unor evoluții pozitive în opinia publică vest-germană. Într-unul din numerele sale din iulie, ziarul „Neues Deutschland" sublinia că în R.F.G. „se lărgește tot mai mult cercul acelor vest-germani care înțeleg că în interesul păcii și securității europene trebuie recunoscute realitățile existente în Europa". La rîndul său, ziarul „Pravda" sublinia că „în cercurile cele mai largi ale populației din R.F.G. se intensifică atracția spre aprecierea lucidă a realității, spre dezvoltare de relații pașnice, reciproc utile cu țările socialiste. Este semnificativ că în prezent, cînd la Moscova se desfășoară tratative între ministrii afacerilor externe ai U.R.S.S. și R.F.G., în Germania occidentală are loc o vastă campanie de masă pentru crearea unei atmosfere favorabile care să faciliteze rezultate constructive în cadrul întîlnirii".

Sfîrșitul primei săptămîni a tratativelor a fost marcat — arăta Rudiger von Wechmar, purtătorul de cuvînt al delegației vest-germane — printr-un „week-end activ" ; ministrul de externe vest-german, Walter Scheel, anulîndu-și vizita la Leningrad, și-a petrecut după-amiaza zilei de duminică la vila din apropierea Moscovei a ministrului de externe al U.R.S.S., Andrei Gromîko. Întrevederea — aprecia același purtător de cuvînt — poate fi considerată ca „foarte importantă". „Faza decisivă a negocierilor se apropie" — declara el la sfîrșitul săptămînii trecute zecilor de gazetari străini aflați la Moscova. Unii corespondenți, printre care cel al ziarului iugoslav „Politika", relevau că apropierea punctelor de vedere, după prima săptămînă de tratative, apreciate în cercurile competente de la Bonn ca importante, cere însă studii foarte precise din partea forurilor mai competente. De aceea, nu este înlăturată posibilitatea ca ministrul Scheel să-și întrerupă, în cursul celei de-a doua săptămîni de negocieri, pentru puțin timp, dialogul cu Moscova și să se întoarcă la Bonn, pentru a raporta cancelarului Brandt și guvernului despre rezultatele de pînă acum ale convorbirilor.

Convorbirile Andrei Gromiko—Walter Scheel

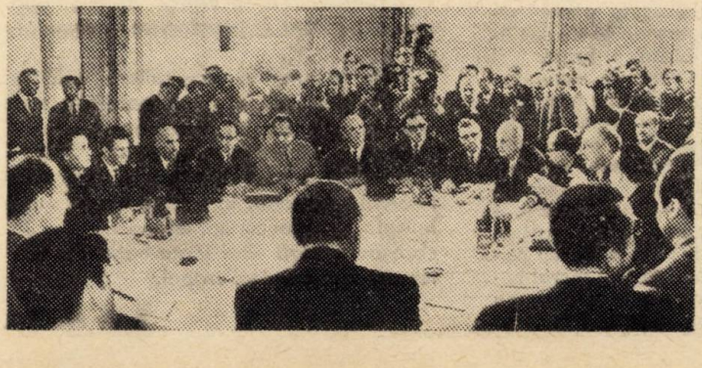

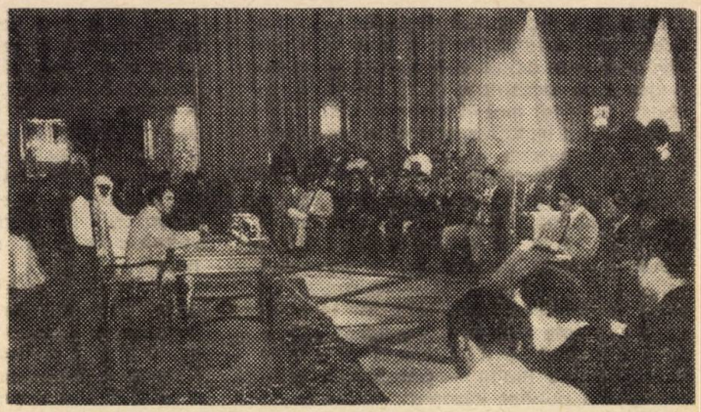

În cadrul unei recente conferințe de presă, regele Hassan al II-lea al Marocului a comentat rezultatele referendumului privind noua constituție și a făcut precizări în legătură cu apropiatele alegeri legislative

Roma

S-A GĂSIT UN „MODUS VIVENDI"

Zilele acestea, Italia va avea un nou guvern de centru-stînga care-l va înlocui — în urma acordului intervenit între P.D.C., P.S.I., P.S.U. și P.R.I. — pe cel al lui Mariano Rumor demisionat, în mod cu totul neașteptat, la 6 iulie.

„Optimism moderat" — astfel era apreciată la Roma atmosfera în care, timp de opt zile, Emilio Colombo, însărcinat la 25 iulie de președintele Saragat cu formarea unui nou guvern, a avut întrevederi cu reprezentanții celor patru partide de coaliție. Sarcina lui Colombo se anunța de la început dificilă. Noul premier desemnat, înlocuindu-l pe Andreotti în tentativa de formare a unui nou cabinet, avea avantajele dar și dezavantajele celui care intră al doilea în scenă. Găsea, în parte, terenul deșelenit de predecesorul său, dar moștenea tensiunile și contradicțiile acumulate în ultimele săptămîni. Primul său obiectiv declarat a fost acela de a crea un climat nou : atenuarea polemicilor pentru a se realiza condițiile unui dialog neumbrit de divergențe.

Și, într-adevăr, se pare că noul premier a reușit să înfrîngă ceea ce nu a reușit Giulio Andreotti : rezistența socialiștilor unitari. Astfel, în cursul întrevederilor, principalii protagoniști ai crizei nu s-au mai manifestat ostili dialogului cu socialiștii italieni, intransigența slăbindu-se vizibil în ultimele zile. În timp ce în cadrul „tentativei Andreotti" social-democrații cereau o „clarificare" politică privind alianțele la nivel regional ale partidului socialist cu comuniștii, de această dată au evitat să abordeze, cel puțin deschis, un asemenea subiect, preferînd să evoce stabilitatea viitorului guvern de coaliție. „Este — scria corespondentul agenției France Presse — o chestiune de nuanțe, dar nuanțele au aici o mare importanță". De altfel, socialiștii italieni și-au pus partenerii de coaliție în fața faptului împlinit : alianțele cu partidul comunist și cu P.S.I.U.P., la nivel municipal și regional, au fost realizate. Ceea ce va trebui să găsească, în cadrul unui viitor guvern de coaliție, noul premier va fi un „modus vivendi" politic acceptat atît de socialiști cît și de social-democrați. Mederea — se consideră la Roma — nu va fi de loc ușoară atîta vreme cît socialiștii se arată deschiși unui dialog cu reprezentanții clasei muncitoare — comuniștii — iar socialist-unitarii reclamă, la nivel guvernamental, o închidere a porților forțelor de stînga. În acest sens, social-democrații preconizează crearea unui așa-numit „directorat" însărcinat cu examinarea diferendum-urilor ce ar surveni între membrii coaliției guvernamentale.

Rezultatul celor opt zile de negocieri și consultări ale lui Emilio Colombo a fost sistematizat într-un document-program de zece pagini remis în seara zilei de luni celor patru secretari-generali ai partidelor de centru-stînga. „Acest document — a declarat premierul desemnat — nu este fruct al unei meditații și nici al unei tranzacții : el exprimă linia comună și coerentă degajată din opiniile manifestate în cursul lungilor discuții la care am participat".

Documentul, care expune liniile esențiale ale programului politic al viitorului guvern de centru-stînga, cuprinde patru capitole : 1) rațiunile reconstituirii centrului-stînga și cadrul politic actual, definindu-se raportul dintre majoritatea parlamentară și opoziție ; 2) stabilitatea guvernului, subliniindu-se necesitatea unei angajări comune a partidelor în viitoarea coaliție ; 3) problema organelor de conducere la nivel regional, menționîndu-se că se preferă centrul-stînga acolo unde există posibilitatea constituirii lui, dar că se acceptă, în același timp, prezența conducerilor de stînga, acolo unde partidul socialist a încheiat alianțe cu P.C.I. ; 4) probleme economice, insistîndu-se asupra necesității unei colaborări între guverne și sindicate în ceea ce privește dezvoltarea și politica economică în general.

Rodica DUMITRESCU

Dialogul inter-european marchează progrese

Dacă am încerca să degajăm una din acele date definitorii ale momentului politic european actual care să se bucure de o generală acceptare, fără îndoială, aceasta ar fi tot mai accentuata disponibilitate pentru tratative, negocieri, contacte. Dar nu e vorba numai de disponibilitate, înțeleasă ca o favorabilă, dar poate difuză atmosferă politică, ci de o practică diplomatică, de o realitate concretă a spațiului politic al continentului, care a ridicat metoda tratativelor, a diverselor întîlniri bi sau multilaterale la rangul de firească virtute și necesitate. Iar în acest context, poate niciodată ca acum, interesul pentru Europa și viitorul ei nu a atins valori atît de înalte — pregnantă, atenția opiniei publice internaționale față de soarta continentului reflectîndu-se în preocupările diplomatice ale diferitelor cancelarii europene. Am putea vorbi — și fenomenul este evident, mai ales, în ultima vreme — despre o adevărată proliferare a inițiativelor, declarațiilor, opiniilor despre Europa, izvorîte dintr-o reală și nouă conștiință politică la nivel continental care conferă — independent de diferențele sau varietatea de concepții — o dimensiune unică ideii de pace și securitate europeană.

Într-adevăr, problemă acută a păcii, securitatea europeană marchează profund gîndirea contemporană și practica politică internațională, ea a depășit cu mult sfera de preocupări strict diplomatice tocmai prin conținutul ei de extremă vitalitate, prin însăși bogăția noțiunii de Europă politică, astăzi. Sînt simptomatic de frecvente declarațiile în sprijinul ideii de securitate europeană, ele au devenit — putem spune — o permanență a vieții politice a continentului. Și, nu e exagerat să afirmăm că, în acest sens, fiecare săptămînă aduce ceva nou, cu alte cuvinte contribuie la precizarea contururilor unui răspuns la firească întrebare : cum trebuie să fie Europa de mîine ?

Chiar și o succintă schiță a diplomației europene din ultima vreme este elocventă.

Într-un moment în care vacanța ar fi putut pune stăpînire și pe domeniul diplomatic, credem că, în comparație cu alți ani, este ieșită din comun frecvența unor schimburi de vizite la nivel înalt, a contactelor între factorii de răspundere ai țărilor europene, fără deosebire de orînduire socială, în cursul cărora au avut loc convorbiri utile și fructuoase pentru o mai bună cunoaștere a punctelor de vedere, un dialog intens și viu, bazat pe dorința de a se găsi căile propice îmbunătățirii continue a atmosferei politice și instaurării securității continentului.

Ca unul din recentele evenimente ale acestei veri politice, ilustrative pentru progresul realizat de ideea negocierilor și contactelor, trebuie remarcate actualele tratative sovieto—vest-germane și polono—vest-germane, considerate de majoritatea oamenilor politici responsabili și a comentatorilor de presă, ca una din acele multiple expresii ale cursului favorabil al destinderii și securității înregistrat în relațiile intereuropene.

Iar exemplele, desigur, nu se opresc aici. Președintele Pompidou vorbea la Bonn, exprimînd un real acord cu „politica răsăriteană" a guvernului Brandt, despre necesitatea „de a stabili între Est și Vest, între toate țările din vestul și toate țările din estul Europei maximum de relații, maximum de cooperare, maximum de înțelegere în toate domeniile". Acest „maximum" dorit de președintele Franței se bucură, desigur, de sufragii unanime în lumea diverselor opinii politice. Recent, secretarul de stat pentru afacerile externe ale R.S.F. Iugoslave, Marko Tepavaț, spunea : „evoluția politică din Europa capătă trăsături noi și semnificative, care ar putea crea perspective largi pentru dezvoltarea pozitivă a relațiilor internaționale".

Subliniind necesitatea respectării acelor principii fără de care este de neconceput realizarea securității europene, ministrul de externe austriac, Rudolf Kirchschläger, afirma : „Credem că asigurarea păcii și securității internaționale cere demersuri pozitive. Toate statele trebuie să respecte principiile Cartei Națiunilor Unite și ale declarației generale a drepturilor omului — suveranitatea, integritatea și independența tuturor popoarelor". „Este de o importanță vitală — declara, de asemenea, șeful statului finlandez, Urho Kekkonen — de a se lua noi inițiative de natură a elibera popoarele Europei de teama unui război și de a le oferi încredere într-un viitor pașnic".

Trecerea în revistă a diverselor afirmații (și ne referim doar la cele din ultimele săptămîni) ar putea continua. Interesant de relevat este însă nu numai consensul sau convergența acestor declarații de intenții dar, în același timp, caracterul concret, bunăvoința manifestată în fapte pentru realizarea unor progrese în opera de edificare a securității europene. Astfel, ideea unei conferințe general-europene — propunere de obîrșie socialistă, concretizată în Consfătuirea de la București din 1966, reluată în Apelul de la Budapesta din martie 1969 și Declarația de la Praga din octombrie 1969 — a cîștigat, permanent, teren în aprecierea pozitivă a opiniei publice și oamenilor politici europeni. Recenta consfătuire de la Budapesta a miniștrilor de externe ai țărilor participante la Tratatul de la Varșovia a adus, pe această linie, o nouă contribuție la accelerarea procesului de pregătire a conferinței. Aceste inițiative socialiste, precum și ecoul lor internațional, diversele propuneri constructive privind probleme ce ar trebui înscrise pe ordinea de zi a întrunirii, toate acestea învederează faptul că, actualmente, s-a trecut practic, la stadiul pregătirii propriuzise a conferinței. Finlanda a oferit găzduire participanților ; marea majoritate a statelor au dat nu numai răspunsuri pozitive dar au făcut și o serie de noi precizări ; Austria, prin textul unui memorandum guvernamental înmînat tuturor țărilor europene interesate, a ținut, astfel, să consemneze în scris acordul său asupra celor două cunoscute puncte de pe ordinea de zi, propuse de țările socialiste (renunțarea la folosirea forței și lărgirea legăturilor comerciale, economice, tehnico-științifice și culturale între statele europene) la care a adăugat o nouă propunere privind „reducerea potențialului militar în Europa" ; la rîndul său — după cum declara ministrul de externe suedez, Torsten Nilsson — „guvernul suedez consideră propunerea țărilor participante la Tratatul de la Varșovia cu privire la ținerea unei conferințe general-europene pentru problemele securității ca un aport constructiv la dialogul care se desfășoară în prezent, privitor la viitorul Europei". E, fără îndoială, un fapt că necesitatea conferinței a fost subliniată, cu diverse prilejuri, de o serie de oameni de stat occidentali : astfel, în convorbirile dintre miniștrii de externe vest-german și englez, W. Scheel și Alec Douglas Home, s-a căzut de acord, în principiu, asupra acestei chestiuni, iar ministrul de externe belgian, Pierre Harmel, cu ocazia vizitei sale la Varșovia, își exprima speranța că „pînă la sfîrșitul acestui an, se va înregistra un progres în direcția pregătirii multilaterale a respectivei întîlniri europene". În fine, pentru a încheia succinta enunțare a unor precizări semnificative amintim o recentă declarație a parlamentarilor întruniți să discute această temă, la Rostock, în R.D.G. : „Toate statele interesate, inclusiv R.D.G. și R.F.G., trebuie să aibă posibilitatea — se afirma într-un document final — de a participa nemijlocit, pe baza egalității în drepturi și cu același statut, la toate fazele pregătirii și desfășurării conferinței de securitate europeană".

În acest cadru al diverselor luări de poziție s-au cristalizat idei, s-au observat convergențe și identități de vedere. O problemă fundamentală, profilată cu pregnanță, este necesitatea ca securitatea europeană să fie înfăptuită prin colaborarea multilaterală a tuturor statelor europene independente și suverane, printr-un sistem de angajamente și de măsuri concrete care să ofere fiecărui stat garanția deplină că se află la adăpost de orice primejdie, de orice agresiune sau de orice alte acte de folosire a forței sau amenințare cu forța și să asigure dezvoltarea lor pașnică într-un climat de destindere, înțelegere și colaborare. A căpătat valoare axiomatică convingerea că securitatea europeană nu poate fi decît opera tuturor țărilor europene interesate ; de aceea, este evident că la toate fazele de pregătire și de înfăptuire a securității pe continent — inclusiv conferința sau conferințele general-europene propuse — trebuie să participe, direct și în deplină egalitate de drepturi, fără nici un fel de condiții, restricții sau discriminări, toate statele europene. Asemenea negocieri ar contribui la depășirea actualei divizări artificiale a Europei, ar facilita deci traducerea în viață tocmai a unuia din obiectivele primordiale ale securității europene.

Apreciind stadiul actual și premisele existente pentru realizarea securității europene, România socialistă s-a afirmat și se afirmă ca un factor activ în promovarea acestui nobil deziderat politic. *„În activitatea noastră internațională* — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 8-9 iulie — *am acordat și acordăm o atenție deosebită problemelor securității pe continentul european. Întîlnirile și discuțiile pe care le-am avut cu conducătorii de partide și de state, cu oameni politici și reprezentanți ai opiniei publice ne-au întărit și mai mult convingerea că sînt create condiții pentru a se trece la pregătirea și organizarea unei conferințe a țărilor europene, care să netezească drumul spre înfăptuirea securității, spre soluționarea treptată a problemelor acumulate pe continent".*

Atașată autentic principiilor eticii și legalității în relațiile interstatale, țara noastră se pronunță, și acționează în mod concret, pentru cultivarea unor relații normale, destinse, de cooperare pe continentul european, în spiritul operei de înfăptuire a securității europene — țel care angajează vital toate națiunile iubitoare de pace ale Europei.

Radu PASCAL

6 august 1945

Un moment de seamă în istoria relaţiilor româno-sovietice

Dr. M. George

Între Republica Socialistă România şi Uniunea Sovietică — unite între ele prin comunitatea de orînduire, ideologie şi ţeluri fundamentale — se dezvoltă o largă colaborare pe tărîm politic, economic, ştiinţific, tehnic, cultural, în domeniul schimbului de experienţă în diferite sectoare ale construcţiei economice şi sociale, ceea ce corespunde pe deplin intereselor celor două popoare, ale unităţii ţărilor socialiste, ale mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, intereselor tuturor forţelor antiimperialiste.

În istoria relaţiilor dintre cele două ţări, data de 6 august 1945 reprezintă un moment de deosebită semnificaţie şi rezonanţă. Într-adevăr, la aproape un an de la victoria în România a insurecţiei armate din august 1944, de la răsturnarea dictaturii militaro-fasciste de către forţele patriotice conduse de Partidul Comunist Român şi de la alăturarea ţării la coaliţia antifascistă, deci, exact acum un sfert de veac, în relaţiile dintre România şi Uniunea Sovietică, au intervenit evenimente însemnate. Prin schimbul de scrisori din 6 august 1945, între guvernul U.R.S.S. şi primul guvern de largă concentrare democratică al României, guvern condus de dr. Petru Groza, s-a convenit să fie restabilite relaţiile diplomatice dintre cele două ţări la rang de misiuni. La iniţiativa guvernului român, din 22 august 1945, şi în urma acordului guvernului sovietic, din 24 august 1945, nivelul de reprezentare diplomatică a fost ridicat la rang de ambasade.

Legăturile tradiţionale de prietenie dintre poporul român şi poporul sovietic, legături cu vechi şi adînci rădăcini în trecutul de luptă pentru libertate şi progres social al popoarelor din cele două ţări vecine, sentimentele de stimă şi preţuire manifestate reciproc de-a lungul istoriei şi-au primit în felul acesta expresia lor firească. Marea Revoluţie din Octombrie — eveniment de o uriaşă importanţă în istoria omenirii — apariţia primului stat socialist au avut un profund ecou în mişcarea muncitorească şi revoluţionară din România, în masele largi ale oamenilor muncii, care şi-au manifestat activ solidaritatea cu revoluţionarii ruşi, inclusiv prin lupta cu arma în mînă pentru apărarea Puterii Sovietice. În anii ce au urmat, normalizarea şi dezvoltarea relaţiilor cu U.R.S.S. au devenit un deziderat al forţelor progresiste, democratice din România, unul din obiectivele principale ale programului Partidului Comunist Român. Reprezentanţi de seamă ai vieţii publice, culturale şi ştiinţifice, inclusiv o serie de personalităţi politice marcante româneşti, cum a fost Nicolae Titulescu, au înţeles importanţa deosebită a stabilirii şi menţinerii unor raporturi prieteneşti şi de colaborare cu vecina noastră — Uniunea Sovietică. Toate acestea au favorizat desfăşurarea tratativelor, care au dus, în 1934, la stabilirea relaţiilor diplomatice dintre România şi Uniunea Sovietică.

În ciuda represiunilor dictaturii fasciste, Partidul Comunist Român a desfăşurat o luptă hotărîtă împotriva războiului anti-sovietic — străin intereselor şi voinţei poporului român — pentru participarea României la bătălia împotriva fascismului. Realizînd cu succes, sub conducerea P.C.R., insurecţia armată din august 1944, în condiţiile favorabile ale înaintării victorioase a glorioaselor armate sovietice, poporul român a întors armele împotriva cotropitorilor hitlerişti şi a participat cu armatele sale, cu toate forţele sale materiale şi umane la lupta pentru înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste. În focul luptelor purtate umăr la umăr de ostaşii sovietici şi români împotriva fascismului, s-au pus bazele de nezdruncinat ale prieteniei dintre popoarele noastre, care în anii socialismului, s-a ridicat pe o treaptă superioară, a căpătat un conţinut nou, cunoscînd o puternică dezvoltare. Alianţa trainică şi colaborarea multilaterală cu Uniunea Sovietică, pe baza principiilor marxism-leninismului, ale internaţionalismului socialist, în spiritul stimei şi respectului reciproc, au devenit astfel o trăsătură esenţială, de o deosebită importanţă, a politicii de stat a României.

Vasta arie a colaborării româno-sovietice este reliefată, printre altele, astăzi, de numărul mare de contacte, vizite reciproce, întîlniri la diferite niveluri, de amploarea instrumentelor de colaborare încheiate, de creşterea continuă a schimburilor comerciale, de extinderea colaborării şi cooperării economice şi tehnice, a colaborării culturale, ştiinţifice, în domeniul turismului etc.

În dezvoltarea relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-sovietice, un rol de mare însemnătate îl au întîlnirile dintre conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări — în cadrul unor reuniuni bi şi multilaterale. Acestea evidenţiază utilitatea practicii contactelor şi convorbirilor directe între factorii de răspundere pentru discutarea şi soluţionarea problemelor de interes reciproc. Astfel, întîlnirea din luna mai a.c. de la Moscova dintre delegaţia Partidului Comunist Român, condusă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al P.C.R., şi delegaţia Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, condusă de secretarul general al C.C. al P.C.U.S., tovarăşul L. I. Brejnev, a prilejuit o informare reciprocă asupra mersului construcţiei socialismului şi comunismului în cele două ţări, examinarea problemelor relaţiilor bilaterale dintre cele două partide şi state ca şi a unor probleme internaţionale actuale. Convorbirile purtate cu acest prilej au evidenţiat concluzia comună de a acţiona pentru dezvoltarea continuă a relaţiilor dintre partidele şi ţările noastre.

În primăvara aceasta, în mai, a avut loc vizita la Moscova a tovarăşului Ion Gheorghe Maurer, cu care prilej au fost examinate probleme ale dezvoltării şi adîncirii în continuare a colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre România şi Uniunea Sovietică. Desfăşurîndu-se într-o atmosferă tovărăşească, prietenească, tratativele au evidenţiat perspectivele intensificării în continuare a colaborării reciproc avantajoase, în folosul progresului operei de construcţie socialistă şi comunistă din cele două ţări, al cauzei generale a socialismului şi păcii.

Vizita la Bucureşti a delegaţiei de partid şi guvernamentale a Uniunii Sovietice, condusă de tovarăşul A. N. Kosîghin, convorbirile desfăşurate cu acest prilej au contribuit la mai buna cunoaştere, la adîncirea înţelegerii reciproce, la întărirea relaţiilor de prietenie româno-sovietice. Noul tratat de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală dintre România şi Uniunea Sovietică deschide noi perspective pentru dezvoltarea în continuare a colaborării şi alianţei frăţeşti dintre partidele şi ţările noastre. Promovînd principiile raporturilor de tip nou dintre ţările so-

cialiste, bazate pe marxism-leninism, pe internaționalim proletar, pe egalitate în drepturi și neamestec în treburile interne, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe întrajutorare și avantaj reciproc, noul tratat aduce o contribuție de preț la cauza colaborării și unității țărilor socialiste, a progresului și păcii în lume. **„Partidul și poporul nostru** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din 8—9 iulie a.c. — **vor face totul pentru dezvoltarea continuă a relațiilor cu Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, cu popoarele Uniunii Sovietice, considerînd că aceasta corespunde atît intereselor țărilor și partidelor noastre cît și intereselor generale ale socialismului și păcii".**

Agenda relațiilor româno-sovietice înregistrează în perioada ianuarie 1969—mai 1970 peste 130 de vizite reciproce, iar la cele peste 300 instrumente de colaborare — acorduri, convenții, protocoale, înțelegeri — încheiate între cele două țări în perioada postbelică, s-au adăugat în acest interval de timp, alte 20. Schimburile comerciale româno-sovietice au crescut în ultimii 20 de ani de aproximativ patru ori. Uniunea Sovietică — principalul partener comercial al țării noastre — deține în prezent peste jumătate din volumul comerțului României cu țările socialiste și aproape o treime din volumul total al schimburilor noastre comerciale. Conform protocolului privind livrările reciproce de mărfuri pe anul 1970, valoarea acestora se ridică la circa 840 milioane ruble, ceea ce reprezintă o creștere sensibilă față de nivelul anului trecut. În cadrul colaborării și cooperării economice și tehnice sau al colaborării tehnico-științifice au fost finalizate numeroase acțiuni care interesează cele două părți. În prezent, specialiști români și sovietici sînt preocupați să găsească noi căi de adîncire a colaborării, de perfecționare a formelor și metodelor folosite.

O dezvoltare continuă cunoaște colaborarea culturală și științifică, prin îndeplinirea planurilor stabilite de departamentele guvernamentale, precum și a planurilor de colaborare între academiile de știință din cele două țări. Schimburile în domeniul învățămîntului, culturii și artei au devenit an de an mai bogate, mai variate, contribuind la popularizarea și mai buna cunoaștere reciprocă a valorilor materiale și spirituale create de popoarele român și sovietic.

Pe măsura dezvoltării multilaterale a celor două țări, se amplifică posibilitățile de intensificare a colaborării reciproce, de lărgire și întărire a prieteniei și colaborării româno-sovietice. Dînd o înaltă prețuire relațiilor frățești cu P.C.U.S. și guvernul Uniunii Sovietice, cu popoarele U.R.S.S., Partidul Comunist Român și guvernul țării noastre și-au exprimat în repetate rînduri hotărîrea de a acționa și în viitor cu toată fermitatea pentru întărirea și dezvoltarea lor continuă, pe baza principiilor marxist-leniniste, pentru cimentarea trainică a prieteniei româno-sovietice — ceea ce corespunde intereselor ambelor noastre popoare, cauzei generale a păcii și socialismului în lume.

Corespondență din Bonn, de la Mircea Moarcăș

Poșta aeriană de noapte

Cu mai mult timp în urmă, un cunoscut om politic francez și pasionat călător îmi afirma că un indiciu foarte elocvent al gradului de civilizație al unei țări îl constituie pentru el modul de deservire a cetățeanului de către serviciile publice. De pildă, serviciul poștal. De cum ajung într-un oraș — îmi declara interlocutorul — am obiceiul să-mi scriu o ilustrată pe care mi-o autoexpediez chiar de la cutia de scrisori a hotelului care mă găzduiește. Și aștept... În unele țări, ilustrata îmi revine în cursul aceleiași zile, în altele, în două, trei sau poate după atîtea zile încît am tot timpul să uit și ceea ce, de fapt, reprezenta imaginea ei.

Această apreciere a interlocutorului de odinioară mi-a revenit în minte recent, cînd o scrisoare expediată simplu, „par avion", seara de la Hamburg, am primit-o la Bonn în dimineața zilei următoare.

Este un lucru cert că în R.F.G., serviciile publice, inclusiv poșta, sînt unele dintre cele mai bine organizate de pe continent. O contribuție importantă la transportul corespondenței revine poștei aeriene. Și, întrucît, în cursul zilei, majoritatea aeroporturilor sînt suprasolicitate de transportul de călători și mărfuri, poșta aeriană își are rezervate orele de noapte.

...Ne aflăm pe aeroportul de la Frankfurt pe Main — cel mai mare aeroport din R.F.G., principal nod al traficului aerian intern și start pentru transporturile intercontinentale ale companiilor aeriene vest-germane. Ultimele nave au decolat aducînd, o dată cu liniștea lăsată în urma lor, sfîrșitul unei zile de intens trafic aerian. Sălile de așteptare își închid porțile lor de sticlă și aluminiu, iar în incinta aerogării locul pasagerilor este luat de personalul de serviciu care asigură curățenia clădirii.

Pe pistele de beton ale aeroportului domnește liniștea, o liniște ce contrastează puternic cu zgomotul asurzitor de mai înainte. Au rămas încă puține minute care ne despart de miezul nopții și, o dată cu el, de începerea unei noi zile.

Un prim reflector sparge însă întunericul așternut pentru puțin timp, apoi altul și altul. Sistemul de lumini ce străjuiesc pistele intră în funcțiune. Întregul aeroport îmbracă din nou haina feerică. Din depărtări se aud zgomote de motoare. Și lin, unele după altele, avioane după avioane rulează ușor și se așază cuminți, într-o ordine exemplară, pe suprafețele încercuite în alb. Aeroportul care părea să fi dormit, prinde viață. Poșta aeriană de noapte este în plină funcțiune. În timp ce mecanicii, în halatele lor albe, verifică minuțios turbopropulsoarele, mașini galbene aleargă în viteză pe pistele aeroportului ridicînd sacii poștali și ducîndu-i spre sălile de triere a corespondenței.

Aici sosește întreaga corespondență aeriană expediată în cursul unei zile din R.F.G. „37 de tone, adică aproape două milioane de scrisori trec în fiecare noapte prin aeroportul de la Frankfurt pe Main, — ne declară dispecerul de serviciu al oficiului poștal. Sau, dacă vreți, mai plastic, una peste alta, corespondențele depășesc cam de 12 ori înălțimea Domului din Köln" — completează el.

Un sistem automat de triere și cartare face ca operațiile respective să țină doar puține minute. Corespondența reintră în saci iar sacii reintră, pe benzi rulante, direct în avioane care așteaptă lumina verde a decolării.

Avioanele poștei aeriene de noapte parcurg zilnic în spațiul aerian al R.F.G. 4 600 de kilometri. Marile orașe sînt deservite de avioane cu reacție, cele mici de avionete. Pentru așezările alpine sînt folosite elicoptere sau se practică parașutarea sacilor de corespondență.

La 3 noaptea, aeroportul marelui oraș de pe Main se cufundă din nou în liniște. Pe pistele sale de beton, alunecă acum încet, greoaie, doar mașinile de stropit și curățat. Înainte de a pleca la serviciu, la ceașca de cafea de dimineață, abonatul își va răsfoi în grabă ziarul sau revista ce poartă data zilei respective, destinatarul scrisorii ce i-a fost adresată în ajun. Poșta și-a făcut datoria !

...Care sînt preocupările de viitor în domeniul traficului poștal — a fost întrebarea adresată ministrului federal al comunicațiilor, poștei și telecomunicațiilor, Georg Leber. Iată răspunsul lapidar al ministrului vest-german : Rapiditate și corectitudine maximă ; în acest scop, automatizare continuă și introducerea treptată a computerelor electronice. Într-un cuvînt, strădanii pentru o deservire ireproșabilă a publicului.

Trierea corespondenței

Corespondență din Montreux de la N. Iordache

Oamenii de știință și cooperarea internațională

Evoluția relațiilor intereuropene din ultimii ani evidențiază opțiunea popoarelor continentului pentru stabilirea unor raporturi mutuale între state care să promoveze cooperarea, să garanteze și să asigure pacea. Țările europene sînt angajate într-un dialog activ la diferite nivele și în domenii multiple.

Vizitele la nivel înalt, schimburile de delegații parlamentare, guvernamentale și altele, conferințele și reuniunile internaționale la care sînt abordate diferite aspecte ale colaborării și menținerii păcii, a înfăptuirii securității în Europa, suscită și mențin interesul opiniei publice europene pentru problemele majore ale continentului nostru, întărind convingerea în posibilitatea soluționării lor constructive. Dezbateri teoretice, întîlniri între cercetători și practicieni din domeniul relațiilor internaționale, colocvii, mese rotunde și alte manifestări de acest gen reușesc să reunească un potențial de energie, cunoștințe și experiență științifică cu o reală valoare practică, care își pot aduce o contribuție importantă la promovarea climatului de cooperare și securitate. Rezultatul unor astfel de reuniuni constă în punerea la dispoziția opiniei publice europene, a guvernelor, a factorilor de decizie în general, a unor idei, soluții, sugestii asupra reglementării problemelor în suspensie și promovării unor forme concrete de cooperare care să ducă la destindere și înțelegere.

În acest context general se înscrie și cea de-a 37-a Conferință internațională organizată de „Quaker Conferences and Seminars", la Clarens (Elveția) între 28 iulie și 5 august a.c. Avînd ca temă generală „Ideea Națiunilor Unite și cooperarea Est-Vest", această conferință a reunit aproximativ 50 de participanți, profesori, diplomați, ziariști, cercetători în domeniul relațiilor internaționale, provenind din majoritatea țărilor europene și din alte regiuni ale lumii. Atît comunicările prezentate, cît și dezbaterile s-au concentrat asupra problemelor cooperării și securității în Europa, a normelor și principiilor care trebuie să guverneze raporturile dintre statele continentului.

Europa este una din puținele regiuni ale lumii care, după cel de-al doilea război mondial, n-a cunoscut confruntări militare deschise, ceea ce constituie, desigur, un factor pozitiv pentru pacea și securitatea popoarelor continentului, ca și pentru pacea generală. Totuși, istoria postbelică a relațiilor internaționale din Europa a cunoscut perioade de confruntări neconflictuale — epoca războiului rece — și, deși au trecut 25 de ani de la sfîrșitul războiului, pe continent există încă numeroase probleme care nu și-au găsit o rezolvare adecvată și care pot genera conflicte ale căror urmări sînt greu de prevăzut. Absența războiului în Europa nu înseamnă că pacea este garantată. Pentru a fi efectivă, pacea trebuie construită, organizată, asigurată. Ea nu este de conceput înafara securității. Așa după cum remarca **prof. Max Cohnstamm** (Olanda), pacea între națiuni trebuie garantată prin acorduri guvernate de norme ale dreptului internațional și organizată prin eforturile comune ale tuturor statelor continentului, indiferent de sistemul lor social, economic și militar. Existența organizațiilor internaționale din care fac parte state cu sisteme social-politice diferite, și care își propun să promoveze scopuri și idealuri de pace, constituie un exemplu elocvent al interesului națiunilor pentru pace, a necesității acesteia. Construirea păcii viitoare pe continentul european este un proces dinamic care reclamă nu numai adeziunea sinceră, dar și acțiuni practice concrete ale fiecărui stat. Numai prin conjugarea eforturilor și rezultatelor efective în relațiile dintre țările europene pe plan bilateral și multilateral se poate ajunge la crearea bazei materiale a păcii în Europa.

În condițiile actuale, o contribuție importantă la realizarea unor pași concreți în această direcție ar putea să o aibă organizarea Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa. Propunerea țărilor socialiste a fost în principiu acceptată de majoritatea statelor interesate, ceea ce reprezintă în mod evident un progres important. Etapa următoare ar urma să fie consacrată inițierii unor acțiuni concrete, multilaterale, în vederea pregătirii, convocării și desfășurării conferinței. Înfăptuirea securității europene este un proces evolutiv. Conferința pentru securitate și cooperare în Europa nu poate și nu trebuie confundată cu securitatea europeană. Ea nu este decît o parte a acestui proces, una din acțiunile care ar urma să contribuie la realizarea acelui sistem complex și pozitiv numit securitatea europeană.

Prof. John Sannes, directorul Institutului norvegian de relații internaționale, sublinia că, avînd în vedere experiența trecutului, sistemul de securitate europeană care urmează să fie creat nu mai poate fi conceput ca un sistem rigid, între blocuri. El trebuie să fie elastic, să dea posibilitatea tuturor țărilor europene să participe la realizarea lui, indiferent de sistemul social-politic al acestora sau de mărimea lor. În același timp, noul sistem de securitate în Europa trebuie să asigure un viitor pașnic Europei, pe baze de cooperare și nu de echilibru al forțelor.

Abordînd problematica securității europene, toți delegații la Conferința de la Clarens au relevat faptul că în calea organizării conferinței europene nu trebuie create greutăți artificiale prin formularea de rezerve nejustificate sau de condiții prealabile. Dimpotrivă, organizarea conferinței europene, reușita ei, ar putea contribui la crearea acelor condiții în care greutățile care mai există astăzi în soluționarea unor probleme ar putea fi depășite în mod treptat.

Pentru a asigura pacea, Europa are nevoie de securitate. Securitatea europeană nu este un ideal abstract al unei societăți viitoare, ci interesele reale convergente și imediate ale tuturor țărilor europene. Se impun, prin urmare, acțiuni pozitive prin care, prin realizări practice, deși modeste la început, să fie creată încrederea, să fie îmbunătățit climatul politic, creîndu-se astfel condiții pentru înfăptuiri concrete în viitor.

Țările europene sînt deja angajate într-un proces de cooperare. Dar între țările cu sisteme social-politice diferite, deși există posibilități foarte largi, cooperarea n-a cunoscut încă o dezvoltare pe măsura acestor posibilități. De aceea, pe calea cooperării trebuie perseverat în vederea ajungerii la deziderat-ul major al securității. Cooperarea, prin ea însăși, creează securitate, eliminînd neîncrederea, suspiciunile, contribuind la o mai bună cunoaștere reciprocă între parteneri. La rîndu-i, climatul politic determină în mare măsură parametrii cooperării.

Prof. Zbigniew Kamecki, de la Școala centrală de planificare și statistică din Varșovia, releva în intervenția sa importanța pe care ar avea-o în acest sens organizarea Conferinței pentru cooperare și securitate în Europa, la care, așa cum au propus țările socialiste, să fie discutate problemele principale privind cooperarea tehnică, științifică, culturală, în domeniul turismului, al mediului înconjurător și în alte domenii. Cooperarea poate să ducă nu numai la un plus de securitate, dar prin eforturi conjugate se poate ajunge la o înțelegere între statele europene în domeniile cele mai diverse, procesul fiind realizat evolutiv, de la simplu la complex.

Numeroși delegați la Conferința de la Clarens au evocat rolul și contribuția României la opera de înfăptuire a unui climat de pace și securitate în Europa. Ca țară europeană, România a militat și militează perseverent pentru dezvoltarea multilaterală a relațiilor dintre țările europene, pentru eliminarea focarelor de încordare, pentru respectarea strictă a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, a dreptului inalienabil al popoarelor de a dispune de soarta lor. Țara noastră socialistă se pronunță consecvent pentru dezbaterea largă a căilor și mijloacelor de natură să ducă la statornicirea păcii și securității în Europa, aducîndu-și, pentru realizarea acestui nobil țel, contribuția sa constantă și concretă.

La Clarens, printre delegați au fost și participanți la acțiuni similare organizate de România, cum a fost recentul colocviu european de la București. S-a dovedit încă o dată că asemenea acțiuni, schimburile dese de opinii și păreri între oameni de știință organizate pe diferite planuri pot aduce o contribuție importantă la promovarea și afirmarea cursului pozitiv, spre destindere, cooperare și pace în Europa.

Montreux, 4 august

Comitetul parlamentar laburist pe banca opoziției

PARTIDUL LABURIST DUPĂ ALEGERI

Frank ALLAUN

membru al Camerei Comunelor

În mare măsură, recenta înfrîngere a laburiștilor în alegerile generale se explică prin modificările de preferințe ale alegătorilor, o trăsătură nouă a actualei politici britanice. Nu este vorba numai de importanta deplasare a corpului electoral în dezavantajul laburiștilor de pînă acum cîteva luni, ci și, ulterior, de rapiditatea schimbării care s-a produs în favoarea lor. Cred că și cu o săptămînă înainte de alegeri s-au produs asemenea schimbări rapide de poziție.

Care poate fi explicația ? Mi se pare că ea nu poate consta decît în diferențele reduse dintre cele două mari partide. Între cele două manifeste electorale, din care angajamentele clare fuseseră în cea mai mare parte înlăturate, existau doar diferențe neesențiale. Alegătorul laburist „potențial" nu avea o cauză pentru care să lupte ; el vedea puține motive de loialitate, cîtă vreme nu exista o opțiune reală. De aceea, era suficient ca într-o singură lună cifrele comerțului exterior să nu consemneze un succes sau să se înregistreze o majorare relativ mică a costului vieții, pentru ca votul lui să fie afectat.

Fără îndoială, situația va fi grea pentru conservatori, căci ei sînt profund divizați. În organizațiile locale ale partidului lor există funcționari care năzuiesc să „pună la locul lor" pe oamenii de culoare, fie irlandezi și pe alți imigranți, pe sindicaliști, pe chiriașii din imobilele aparținînd consiliilor municipale și pe acei care depind de asigurările sociale. Unii din noii membri ai Parlamentului practică un conservatorism de acest tip. Despre unul dintre ei s-a spus : „Dacă ar fi mai de dreapta ar intra în Marea Nordului"... Pe de altă parte, există deputați conservatori care consideră că, pentru a-și menține controlul asupra alegătorilor de centru, trebuie să acționeze mai moderat. Conflictul dintre Enoch Powell și noul prim-ministru, Edward Heath, nu este doar un conflict între personalități : el simbolizează lupta de bază pentru preponderență între aceste orientări.

Există o problemă în care guvernul conservator întîmpină dificultăți deosebit de serioase, și anume Piața comună ; asupra acestei probleme sînt divizați și deputații conservatori. Englezii se opun, în proporție de trei la unu intrării în C.E.E.

Mulți membri ai partidului laburist se pronunță împotriva intrării Marii Britanii în Comunitatea Economică Europeană, indiferent de condiții. Conducătorii laburiști, dacă o doresc, se pot menține în mod ferm și principial la condițiile stabilite în rezoluția adoptată cu o majoritate zdrobitoare de voturi la conferința de anul trecut a partidului laburist. Este aproape cert că aceste condiții nu ar fi acordate de cele șase țări din C.E.E.

Opoziția majorității laburiștilor față de intrarea în C.E.E. se bazează pe mai multe fapte. 1) Ea ar ridica cu aproape 25 la sută costul alimentelor în Marea Britanie ; 2) Ar adăuga o sumă colosală la deficitul balanței noastre de plăți (și în ultimii ani Marea Britanie a luptat mult prea mult pentru a lichida acest deficit ca să mai treacă din nou prin aceleași dificultăți) ; 3) Ar însemna ruperea acordurilor cu țările Commonwealthului ; și 4) Lucru vital pentru mulți dintre noi, ne temem că, departe de a uni Europa, intrarea în C.E.E. ar dezbina-o și mai mult, accentuînd divizarea dintre Est și Vest și furnizînd o bază economică pactului militar N.A.T.O.

Înafara intrării în C.E.E. în lunile care vin, problemele controversate nu vor lipsi — deoarece guvernul conservator le va crea. Avem deja cîteva indicii asupra intențiilor conservatorilor : livrarea de arme britanice pentru Africa de Sud ; reluarea negocierilor cu regimul rhodesian alb condus de Ian Smith ; menținerea bazelor militare britanice din Golful Persic și din Singapore și Malayezia.

În ce privește Vietnamul, partidul laburist britanic este angajat să ceară în mod oficial guvernului britanic să se disocieze de politica de război dusă de Statele Unite în această țară. Guvernul laburist nu a aplicat politica stabilită la Conferința partidului, dar deosebiri există, totuși, conservatorii fiind cu totul devotați războiului american. Unii dintre ei ar dori chiar să trimită tineri englezi să lupte și să moară acolo, deși opoziția opiniei publice ar fi atît de mare încît nu cred că ei ar îndrăzni să încerce.

Cît despre laburiști, prevăd că, așa cum s-a întîmplat după înfrîngerea lor electorală din 1951, vor efectua o deplasare spre stînga. Deputații laburiști de stînga vor dezlănțui probabil atacurile cele mai eficiente și consecvente împotriva politicii conservatoare. La urma urmelor, ei nu pot fi reduși la tăcere cu argumentul că exprimă asemenea păreri numai după venirea la putere a unui guvern conservator.

În ansamblul mișcării laburiste circulă, de altfel, opinia că înfrîngerea din alegeri s-a datorat faptului că partidul laburist, ignorînd-și propriul program, nu a oferit o alternativă destul de clară. Faptul este reflectat în pregătirea conferinței anuale a partidului — care va avea loc la toamnă la Blackpool ; operația de prezentare a rezoluțiilor care urmează să fie discutate acolo s-a încheiat, iar rezoluțiile depuse ilustrează această orientare. De exemplu, organizația laburistă din circumscripția electorală Salford East a hotărît recent să trimită la conferința anuală din toamna aceasta a partidului laburist următoarea rezoluție : *„Conferința este de părere că dacă guvernul laburist ar fi aplicat hotărîrile conferințelor partidului, alegătorii ar fi văzut mai clar deosebirea dintre partide, și cere ca pe viitor, conducătorii parlamentari laburiști să respecte hotărîrile conferinței partidului"*.

Unele organizații laburiste au hotărît să elaboreze un amendament la o rezoluție corespunzătoare, cu următorul text : *„Conferința cere desființarea bazelor noastre militare la est de Suez, reducerea efectivelor armate britanice din R.F.G. și reducerea drastică a cheltuielilor de înarmare, fondurile urmînd a fi alocate construcției de locuințe, asistenței medicale, învățămîntului, pensiilor și ajutorului pentru străinătate"*.

În rezoluția înaintată de organizația din Lewisham West se arată : *„Con-*

ferința, recunoscînd că politica aplicată în cei șase ani precedenți a jucat un rol de prim ordin în înfrîngerea electorală de la 18 iunie, cere opoziției laburiste să adopte o orientare dîrză, incisivă, bazată pe opțiuni socialiste, incluzînd naționalizarea principalelor bănci, companii financiare și monopoluri". Menționez aceste rezoluții deoarece ele reflectă, după părerea mea, starea de spirit a membrilor de rînd ai partidului laburist.

Partidul laburist a suferit o înfrîngere — dar nu a fost pus în derută. În ciuda recentului eșec, sînt optimist în ce privește viitorul lui, în primul rînd, din următorul motiv : în Marea Britanie partidul laburist se bazează pe sindicate, care îi aduc majoritatea zdrobitoare a membrilor, fondurilor și principiilor lui politice.

Un efect pozitiv îl are faptul că în ultimii doi ani la conducerea celor mai mari sindicate din țară au venit oameni care nu sînt numai conducători militanți pe frontul industrial, dar și laburiști de stînga cu un orizont larg și o orientare progresistă în problemele interne și externe. Mă refer în special la Jack Jones, secretarul general al Sindicatului muncitorilor din transporturi și necalificați (cel mai mare sindicat din țară), Hugh Scanlon, președintele Sindicatului muncitorilor din industria constructoare de mașini (al doilea mare sindicat din Marea Britanie) și Lawrence Daly, conducătorul Sindicatului minerilor. Recent, Jones și Scanlon au fost fiecare realeși pînă în 1978.

Anumite semne de reorientare a dat și grupul parlamentar în alegerea Comitetului parlamentar laburist (care nu coincide perfect cu guvernul-fantomă, numit de lider, dar reprezintă totuși un grup de conducere al membrilor laburiști ai parlamentului). Semnificativă a fost, pe de o parte, alegerea — între cei 12 membri ai grupului parlamentar — a lui Michael Foot, directorul săptămînalului „Tribune", cunoscut pentru orientarea sa consecvent de stînga (Michael Foot obținuse și cu o săptămînă înainte un rezultat bun și semnificativ, afirmîndu-se ca principal contracandidat la funcția de vice-lider laburist, obținută de Roy Jenkins). În guvernul fantomă, Michael Foot a primit portofoliul energiei și combustibilului, liderii considerînd că în acest domeniu nu există controverse prea mari cu stînga partidului. Pe de altă parte, Barbara Castle a reușit să fie aleasă cu un număr minim de voturi, evident, ca urmare a faptului că a sprijinit, anul trecut, legislația anti-sindicală, la care guvernul laburist a fost, în cele din urmă, nevoit să renunțe. Tot revelator mi se pare și faptul că Michael Stewart, care s-a „remarcat" ca ministru de externe îndeosebi prin atitudinea favorabilă războiului dus de americani în Indochina, nu a fost ales în Comitetul parlamentar. (Ministru de externe în guvernul fantomă a devenit Denis Healey, fostul ministru al apărării).

Există, deci, destule semne că partidul laburist va elovua spre reafirmarea unei fizionomii proprii, strîngîndu-și rîndurile pe poziții mai de stînga. Cît de mult se va merge în această direcție, vom ști cu precizie după conferința anuală din această toamnă.

Londra

DRUM NOU PENTRU SINGAPORE

Al cincilea port din lume, Singapore („singa pura" — „cetatea leului") este centrul administrativ și economic, populat de două milioane de oameni, al unui teritoriu „de poche" de nu mai mult de 580 kilometri pătrați. O îndelungată perioadă, acest promontoriu al peninsulei Malacca a fost colonie britanică după care a intrat în cadrul Federației Malayezia. La 9 august 1965 Singapore își obține independența iar apoi, la 21 septembrie, în același an, devine cel de-al 117-lea stat membru, cu drepturi depline, al Organizației Națiunilor Unite.

În circuitul schimburilor mondiale de mărfuri Singapore a fost supranumit „antrepozitul Asiei", formulă concisă, care reflectă viața economică intensă a acestui port traversat anual de 32 de mii de vase și al căror tonaj total însumează 130 milioane de tone. Traficul naval extrem de activ, la care participă peste 200 de linii internaționale maritime este completat de operațiile de sortare, prelucrare și reexportare a cauciucului și cositorului malayezian, a bumbacului, lemnului și fructelor din Birmania, Indonezia, Tailanda etc.

Cîștigarea independenței de stat a Singaporelui a contribuit, într-o măsură hotărîtoare, la angrenarea țării într-un larg program de dezvoltare în care industrializarea a ocupat primul loc. În condițiile în care activitatea portuară oricît ar fi fost de intensă, nu mai putea asigura singură folosirea deplină a mîinii de lucru, apariția unor sectoare industriale noi a fost de natură să reducă, simțitor, tendința de șomaj care începuse să se manifeste în țară.

Marele complex de la Jurong, aflat la aproximativ zece kilometri de port, și în care s-au dat în funcțiune primele 205 fabrici dintr-un ansamblu de 500 prevăzute a fi gata pînă în 1980, reprezintă cea mai importantă „treaptă industrială" pe drumul nou, spre o viață economică proprie, a Singaporelui. De altfel complexul de la Jurong cuprinde deja sectoare industriale diverse, printre care metalurgie, industrie chimică, asamblare de automobile (3 500 pe an), industrie ușoară etc. În afara ponderii tehnice a complexului, autoritățile au acordat importanța cuvenită ponderii social-culturale a acestei aglomerări muncitorești. Aici s-au construit locuințe, case de recreere, un ansamblu sanitar, școli etc.

Din zona „tehnică" a Singaporelui pornesc utilaje de oțel, nave, cabluri electrice, frigidere, anvelope în ritmul riguros al producției industriale, realitate cu totul inedită în contextul vieții și obiceiurilor atît de colorate ale acestui pămînt, copleșit de orhidee și tăiat de sutele de panglici ale canalelor, de-a lungul cărora își duc împreună viața o multitudine de rase și naționalități.

Dincolo de „babilonul" lingvistic și etnografic al populației, dincolo de cosmopolitismul occidental al arhitecturii și modului de viață din centrul Singaporelui, dincolo de trepidația gigantică a portului, orașul-stat cunoaște, într-un ritm susținut, intervenția administrației în ordonarea și promovarea unei politici economice pe baze moderne. În această ordine de idei statul exercită un sever control asupra investițiilor de capital, măsură de natură să confere premisele necesare pentru consolidarea și dezvoltarea sectorului industrial. Legat direct de aceasta, autoritățile desfășoară o vastă campanie pentru pregătirea specialiștilor, a cadrelor necesare solicitate de economia națională, în continuă diversificare.

Desigur, la puțini ani de la obținerea independenței, în fața Singaporelui rămîn o serie de probleme de rezolvat. Rezervele de aur negru și bauxită oferă, în perspectivă, mari posibilități pentru industrializarea țării, dar aceste posibilități administrația le înțelege într-un sens nou : Singapore va înceta să se mențină un teritoriu al prelucrării bogatelor sale materii prime de către firmele străine și va deveni, în mod hotărît, o cetate industrială națională în continuă dezvoltare și diversificare.

Acesta este drumul vizibil de la producția de cauciuc și bumbac la cea a cablurilor electrice și a coloșilor de oțel...

Radu BUDEANU

Portul Singapore „antrepozitul Asiei"

Corespondență din Hanoi, de la Corneliu Vlad

VÎRSTELE HANOIULUI

Acceptînd cu multă amabilitate să-și consacre o dimineață întreagă unei convorbiri privind dezvoltarea Hanoiului, convorbire solicitată special pentru revista „Lumea", TRAN DUY HUNG, de peste un sferi de veac președinte al Comitetului Administrativ al capitalei R. D. Vietnam, avea să ne întîmpine cu un surprinzător „Bună dimineața" în românește. („Cu vreo zece ani în urmă am vizitat Bucureștiul" — ne explică interlocutorul nostru).

Tran Duy Hung, primarul Hanoiului

Convorbire cu primarul capitalei R. D. Vietnam

— Ce reprezintă Hanoiul pentru vietnamezul de azi ?

— Hanoiul este capitală a țării de aproape un mileniu. Vatra orașului de azi a fost sute și sute de ani centrul politic al țării. În decursul istoriei, numele capitalei s-a schimbat în mai multe rînduri și fiecare din denumirile sale a reflectat o pagină din cronica luptelor noastre pentru independență. Cel dintîi nume cunoscut al capitalei — Co Loa — s-a făcut renumit prin rezistența dîrză opusă armatelor feudalilor din nord. Din 1010 datează denumirea poetică de Thang Long („dragonul care se înalță") ; regele Ly Tai To a statornicit aici capitala după ce realizase unificarea întregii țări. Din această vreme datează și două din vestigiile cele mai vechi ale orașului : Pagoda pe un singur pilon, care închipuie prin construcția sa forma unui lotus — floarea preferată a lui Buda — și Templul literaturii, unde se întruneau cărturarii și artiștii din întreaga țară. Vă spun acestea — precizează Tran Duy Hung — pentru a sublinia că Hanoiul a fost întotdeauna și centrul social-cultural al țării. În trecut, orașul era și un important port maritim, nu numai fluvial. Și aceasta deoarece marea se afla pe atunci doar la 50 km depărtare, nu la 100 ca astăzi.

De-a lungul istoriei, Hanoiul s-a consacrat, de asemenea, drept centru al bătăliilor pentru apărarea independenței și adesea chiar a existenței naționale vietnameze. Ultima dinastie domnitoare, care, pentru a-și menține tronul s-a închinat puterii coloniale, a mutat capitala la Hue, tocmai pentru a fi mai departe de străvechea noastră așezare aflată întotdeauna în fruntea luptei pentru libertate și independență. O dată cu schimbarea capitalei, Thang Long a primit un nou nume prozaic : Hanoi înseamnă „așezarea dintre ape".

— Nume pe care, continuînd o tradiție eroică, locuitorii săi aveau să-l înnobileze în deceniile următoare...

— Într-adevăr, continuă interlocutorul nostru, și trebuie spus că și după mutarea capitalei Hanoiul a rămas în continuare principalul centru al activității politice, al mișcărilor revoluționare și de emancipare națională a țării. Prima celulă a Partidului Comunist din Indochina a fost întemeiată la Hanoi, primul secretar general al partidului, Tran Phu, a activat la Hanoi. În anii luptei anticolonialiste, orașul a fost un puternic centru de formare și de regrupare a tuturor forțelor democratice și progresiste ale țării. După triumful insurecției populare din 17—19 august 1945, la Hanoi puterea revoluționară avea să se instaureze în lanț în diferite localități ale țării — Hue : 23 august, Saigon : 25 august etc.

Sintetizînd răspunsul la întrebare, se poate spune, deci, că pentru poporul nostru Hanoiul a fost capitala întregii țări și aceasta dintotdeauna, chiar și în momentele cînd o dinastie uzurpatoare mutase reședința la Hue. Hanoiul constituie, de aceea, un simbol pentru întregul Vietnam, precum și un exemplu de luptă și de tradiții înalte și pentru orașele Hue și Saigon cu care avem legături de sînge. După victoria revoluției din august, Hanoiul a devenit capitala Republicii Democrate Vietnam.

— Ați fost desemnat atunci primar al orașului ; care sînt amintirile dv., cele mai puternice, despre acea perioadă ?

— În lungul răstimp al luptelor anticolonialiste Hanoiul a beneficiat de un an de libertate, din septembrie 1945 pînă în septembrie 1946. Ne-am propus atunci să transformăm Hanoiul dintr-un oraș colonial într-un oraș al nostru ; cu alte cuvinte să-l redăm locuitorilor săi. Aveam de rezolvat greutăți imense, aveam de înfruntat amenințarea trupelor coloniale și a armatelor gomindaniste. Și dispuneam de mijloace financiare cu totul insuficiente. Orașul era brăzdat ca și astăzi de tranșee și adăposturi antiaeriene.

Întreaga populație a orașului a fost mobilizată în vederea reconstrucției capitalei. Am lansat campanii pentru alfabetizarea oamenilor, pentru aplicarea măsurilor de igienă ; tranșeele au fost transformate în grădini de legume și parcuri. Iar cînd armatele coloniale au declanșat ostilitățile împotriva Hanoiului, fiecare cetățean al orașului și-a dorit o armă pentru a se angaja în luptă. În cei opt ani de rezistență împotriva ocupantului, locuitorii Hanoiului au administrat acestuia lovituri deosebit de puternice. Aș spune că au avut și hanoienii contribuția lor la victoria de la Dien Bien Fu ; aceasta pentru că în zilele cele mai crîncene ale bătăliei, din aprilie 1954, am atacat și distrus la sol 29 de avioane ale inamicului. În același an, prin recucerirea independenței naționale, Hanoiul a redevenit liber.

— O dată eliberat, de la ce premise pornea orașul în vederea noii sale dezvoltări ?

— Înainte de eliberare, Hanoiul era un oraș neproductiv ; viața sa fusese concepută doar pentru a servi intereselor coloniale. Orașul trăia doar din comerț ; din cei 240 000 de locuitori, în acea perioadă, aproximativ 80 000 erau comercianți, mai mari sau mai mici. Nu se producea aproape nimic — totul se aducea din alte părți : orezul din sud, carnea din Cambodgia, din sud, sau de la Hongkong, țesăturile din Franța. Patrimoniul nostru industrial era aproape nul — opt fabrici și manufacturi aflate într-o stare dezastruoasă, două ateliere mecanice ale căilor ferate, o fabrică de gheață, două uzine de apă și una de electricitate. Producția artizanală era sufocată de importurile străine ; cei 5 000 de meșteșugari ai orașului nu puteau produce din cauza concurenței aproape nimic. În urma eforturilor depuse timp de patru ani, în toate domeniile vieții sociale și economice am reușit să transformăm Hanoiul într-un oraș productiv ; urma să facem din el unul industrial.

— Pentru ce perioadă a fost fixat acest obiectiv ?

— Pentru 1956—1959 — ani de dezvoltare economică a orașului. La sfîrșitul lui 1959 realitatea social-economică a Hanoiului era cu totul schimbată. Analfabetismul a fost lichidat în 1957, cooperativizarea în comunele subordonate capitalei a fost înfăptuită în 1958, iar transformările socialiste în industrie și comerț în 1959. Ca urmare, orașul a devenit un mare centru al activității economice. Pînă la începutul bombardamentelor americane, capitala realiza aproape o treime din producția țării ; avem astăzi peste 300 de unități industriale. Înainte nu produceam aproape nimic, astăzi aproape din toate cîte puțin. Rîndurile clasei muncitoare din Hanoi au sporit de la cîteva mii în trecut la peste 70 000 de muncitori. Populația orașului a crescut aproape de două ori însumînd circa 1,2 milioane locuitori.

— Cum s-a desfășurat viața Hanoiului în anii atacurilor aeriene inamice ?

— În acești ani ne-am consacrat apărării orașului și protejării vieții cetățenilor săi ; am făcut totul pentru a ne aduce o contribuție mereu crescîndă la apărarea întregii țări și la continuarea construcției socialiste. Am acordat o atenție deosebită menținerii moralului înalt în rîndurile populației și a nive-

lului său de viață. Într-un cuvînt, ne-am adaptat condițiilor de luptă.

Am avut trei ani de lupte efective; doi dintre ei — 1966 și 1967 — au fost anii unor bătălii deosebit de grele. Riposta noastră a fost concepută ca o apărare activă; practica ne-a arătat că pentru a lupta bine se impune a apăra și a proteja bine orașul.

La apărarea Hanoiului și-au adus contribuția mari unități de luptă, formații înarmate de muncitori și cooperatori, grupe și unități de autoapărare capabile să mînuiască nu numai armele de infanterie, ci și piesele de apărare antiaeriană. Fiecare hanoian care a rămas în oraș a luat parte, într-un fel sau altul, la apărarea sa — în cadrul unei formații de luptă sau al diferitelor grupe — sanitare, genistice, de aprovizionare sau de pompieri. Am acordat o atenție particulară — conform directivelor primite — protejării copiilor și bătrînilor. Peste 200 000 de copii, adesea școli întregi, au fost evacuate în diferite regiuni ale țării. Am transferat în provincie și numeroase unități economice — cooperative artizanale, manufacturi, ateliere ale marilor uzine. Și toată această operațiune, deosebit de grea, am îndeplinit-o, în mare, înainte de perioada marilor bombardamente. Hanoiul a trăit în acești ani aproximativ 80 de zile de război efectiv, de lupte înverșunate; mai ales în 1967 și la începutul lui 1968. Am doborît de pe cerul capitalei 250 de avioane dușmane. Erau zile cînd doboram cîte 10—12 avioane, săptămîni cînd doboram aproape 40 de avioane.

— Care a fost rezultatul bombardamentelor inamice?

— Atacurile aviației americane ne-au produs pierderi materiale; circa 1 000 de puncte ale capitalei noastre au fost atinse de bombe. Nici unul din cartierele Hanoiului n-a fost cruțat; asupra tuturor zonelor capitalei dens populate au fost lansate bombe cu bile. Au fost distruse aproape 7 000 de locuințe, o serie de întreprinderi industriale, un spital etc. Esențial este că nu am avut mari pierderi umane. Și aceasta, datorită măsurilor operative pe care le-am luat. S-a calculat că fiecărui cetățean al capitalei îi reveneau în medie două locuri în adăpost. În fiecare moment, chiar în orele cele mai aglomerate ale zilei — la ieșirea din fabrică sau de la birou, de pildă — fiecare om, la semnalul alarmei aeriene avea posibilitatea de a-și găsi un loc sigur, într-un adăpost antiaerian. Aceasta sporea încrederea, întărea moralul. Nu putem spune că lupta a fost ușoară; victoria pe care am obținut-o a fost, însă, cu atît mai mare.

— Presa anunța, la timpul respectiv, că activitățile economice și social-culturale ale orașului au continuat în ciuda escaladei aeriene inamice.

— Investițiile privind construcțiile capitalei au fost, în trei ani de luptă, de două ori mai mari față de cele pentru întreaga perioadă a planului cincinal. Dacă industria centrală a capitalei și economia artizanală au întîmpinat dificultăți datorită faptului că mare parte din întreprinderile lor au fost dispersate, industria regională a continuat să se dezvolte, producția pe capitală a întreprinderilor acestui sector crescînd în fiecare an. Important este că am continuat să producem; cu investițiile statului și cu mijloace locale am reușit să îndeplinim sarcinile ce ne-au revenit. Nevoile armatei au fost satisfăcute în întregime; cele ale populației orașului, de asemenea. În agricultură — ramură economică destul de importantă a capitalei noastre (avem 330 de cooperative care dispun de circa 40 000 de hectare) — am urmărit îndeosebi extinderea micii mecanizări și electrificarea cooperativelor. Hanoiul este astăzi cea dintîi unitate administrativă a R.D. Vietnam complet electrificată. Tot în acești ani, ne-am situat, împreună cu provincia Thai Binh, primii pe întreaga țară în ce privește obiectivul realizării unei medii de cinci tone de orez la hectar pe întreaga suprafață agricolă.

Nici activitățile cultural-artistice n-au fost neglijate; poate că niciodată n-a trebuit să facem față unei sete de cultură mai mari ca în acești ani de luptă. Formațiile noastre artistice au dat spectacole nu numai în capitală ci și în fața unităților combatante din alte provincii. Sfidînd amenințarea atacurilor aeriene, învățămîntul a continuat chiar în capitală; în 1967 am avut 195 000 de elevi, în 1968 — 240 000, în 1969 — 280 000. În prezent, școlile evacuate încep să revină în oraș. Pentru anul școlar care vine ne așteptăm la aproximativ 320 000 de elevi.

— Ziarul „Hanoi Moi" a publicat de curînd un amplu material privind modul de realizare a sarcinilor de plan ale capitalei în 1969; se poate constata că în majoritatea sectoarelor s-au înregistrat noi progrese față de anii trecuți. Cum apreciați rezultatele obținute?

— Bilanțul pe care l-am făcut cu acest prilej a trecut în revistă eforturile, dificultățile și realizările noastre. Sîntem satisfăcuți de succesele obținute. Totuși, producția industrială și agricolă a capitalei, în progres constant de la an la an, nu acoperă încă în întregime cererile populației noastre, mai ales în ce privește bunurile de consum.

În 1969 nu am avut lupte; întreprinderile, cooperativele, oamenii revin la locurile lor. Hanoiul are acum cu aproximație 100 000 de locuitori mai mult decît înainte de război. Întîmpinăm în actuala situație o serie de greutăți în aprovizionare, în organizarea producției, în planificare. Avem, însă, pentru rezolvarea dificultăților, directive de partid și sarcini administrative clare și precise; sîntem mobilizați în îndeplinirea lor.

— Vă rog să detaliați cîteva din aceste obiective menite a fi atinse în viitorul apropiat.

— Actuale sînt problemele privind mîna de lucru și organizarea muncii. În sectorul agricol al capitalei, circa 80 la sută din totalul forței de muncă îl reprezintă femeile; tineretul formează o mare parte a lucrătorilor din industrie. Urmărim o politică susținută de formare a cadrelor specializate; ne preocupăm de repartizarea mai judicioasă a cadrelor în producție. Industria centrală, de pildă, dispune de prea multă mînă de lucru, în timp ce în întreprinderile industriei regionale și artizanale lipsesc cadrele necesare. Măsurile pentru remedierea acestei situații sînt în curs.

Asigurarea populației capitalei cu bunuri este, de asemenea, o problemă foarte importantă. Ea depinde în fond de creșterea producției industriale și agricole. Ne preocupă o repartiție mai echilibrată a bunurilor de consum, precum și dezvoltarea rețelei comerțului interior — astăzi încă nesatisfăcătoare.

În domeniul asigurării sănătății, lucrăm la reorganizarea serviciului medical și la sporirea capacităților de tratament și spitalizare. În domeniul învățămîntului urmărim instalarea școlilor în localuri cît mai corespunzătoare, formarea de noi cadre de institutori, lărgirea bazelor materiale ale studiului — material didactic etc.

Ne preocupă în cel mai înalt grad problema locuințelor. Hanoiul a fost un oraș colonial cu o suprafață locativă insuficientă. Cartierele noi pe care le-am construit însumează o suprafață aproape egală cu întreaga întindere a vechiului oraș. Și, totuși, nu este destul; noi am construit nu atît suprafață locativă, cît mai ales fabrici, școli, spitale. În timpul bombardamentelor — căci am continuat chiar și atunci construcția — am ridicat mai ales edificii de utilitate publică, adăposturi, depozite. Atacurile aviației inamice ne-au pus în fața unor sarcini noi — un cartier pe care tocmai îl construisem a fost distrus de bombe; probabil că americanii au crezut că bombardează cazărmi. Nevoile de locuințe sînt mari, preocupîndu-ne de satisfacerea lor treptată, ne gîndim și la transformarea vechilor cartiere ale orașului, care nu sînt la înălțimea noului mod de viață, în așezări demne de societatea socialistă.

— Poate fi găsită o formulă concentrată care să rezume, pentru Hanoi, sarcinile esențiale ale momentului?

— Da — „a produce bine și a apăra bine". Pentru a realiza aceasta, dispunem de o temelie politică de neclintit. În același timp, se impune dezvoltarea serioasă a bazei tehnico-materiale. Îndeplinirea obiectivelor construcției socialiste trebuie asigurată prin intensificarea eforturilor în muncă în rîndurile întregii noastre populații. Gata în orice moment să-și îndeplinească datoria sacră de apărători ai patriei, tinerii noștri trebuie, totodată, să se consacre cu aceeași abnegație activităților productive — în fabrică sau în cooperativa agricolă, pe șantier sau în serviciile administrative.

Preocupați să satisfacem imperativele actuale ale prezentului, urmărim și crearea unei atmosfere noi, socialiste în viața orașului. Cînd țara noastră va fi reunificată, oamenii din Sud care vor veni la Hanoi îl vor compara cu Saigonul. Noi trebuie să demonstrăm că superioritatea orașului socialist nu se rezumă la înălțimea buildingurilor; ea se manifestă în toate domeniile de activitate ale așezării, în modul de viață al locuitorilor.

În încheiere, președintele Comitetului Administrativ al capitalei R.D. Vietnam s-a referit la legăturile Hanoiului cu capitalele țărilor prietene.

— Acordăm o mare atenție schimburilor de experiență cu capitalele țărilor socialiste. În acest scop, încă în 1959, am vizitat Bucureștiul; vrem să facem o nouă călătorie în România și dorim să-l invităm aici pe primarul general al capitalei dv. Ne propunem să învățăm din experiența dv. în ce privește organizarea muncii, administrarea orașului, formularea sarcinilor imediate și a obiectivelor de perspectivă. Manifestînd această atenție și preocupare pentru dezvoltarea unei capitale prietene nu facem decît să avem în vedere pregătirea viitorului propriului nostru oraș.

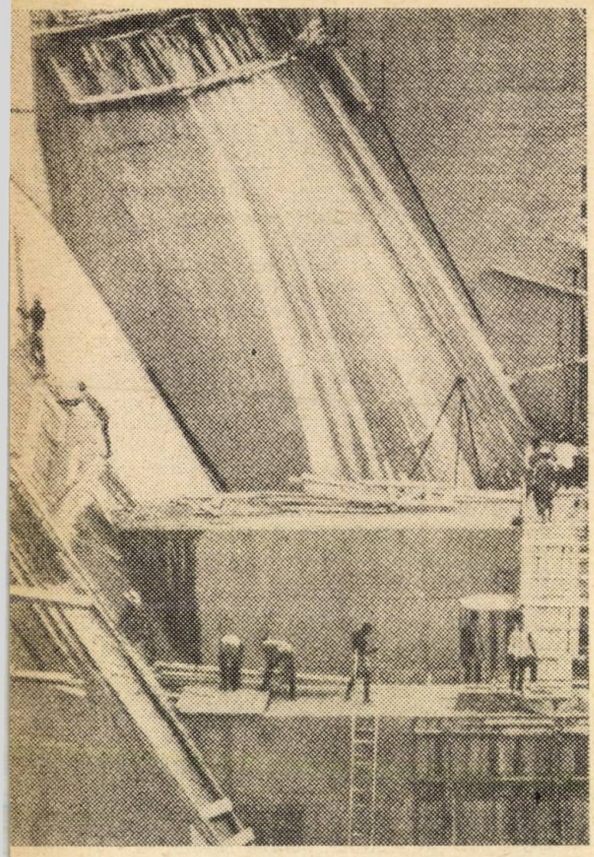

Construcţiile hidroenergetice constituie al doilea mare proiect ce se realizează azi în Coasta de Fildeş

COASTA DE FILDEŞ

DECENIUL TRANSFORMĂRILOR

Nu este întîmplător şi de loc exagerat faptul că opiniile africanologilor şi cunoscătorilor competenţi ai vieţii politice şi economice africane au coincis adesea atunci cînd ei s-au referit la Coasta de Fildeş. Drumul parcurs de tînărul stat, care s-a angajat acum 10 ani pe calea dezvoltării sale proprii şi a realizării unei adevărate independenţe economice, relevă că, alături de o anume stabilitate politică, ţara a cunoscut şi o prosperitate economică — cele două constatări fiind citate în numeroase dăţi. Succesele remarcate nu o dată, în ciuda unor întreruperi datorate începutului de drum, au permis o linie general ascendentă.

În 1960, imediat după dobîndirea independenţei, în Coatsa de Fildeş a fost stabilit programul intitulat : „Perspectivele decenale", care trebuia să permită tînărului stat depăşirea, în decurs de 10 ani, a stadiului de subdezvoltare în care, ca alte atîtea ţări africane, se găsea de pe urma dominaţiei coloniale. „Perspectivele decenale" au vizat în special : ameliorarea şi diversificarea producţiei agricole, industrializarea naţională, valorificarea bogatei zone forestiere şi raţionalizarea circuitelor de distribuţie. Aceste obiective au fost stabilite ţinîndu-se seama că, în momentul accesului la independenţă, Coasta de Fildeş avea o economie care se baza, în special pe agricultură (iar aceasta, la rîndul ei, numai pe două produse : cafeaua şi cacao), în timp ce dintre industrii, doar cea textilă luase o oarecare amploare. În faţa acestei situaţii, dezvoltarea industrială a ţării a fost orientată spre lansarea unor noi industrii cît şi spre consolidarea şi modernizarea celor existente pentru a se putea prelucra produsele locale brute şi a se produce mărfuri de consum destinate să ia locul celor importate. Astfel, s-au dezvoltat industriile : alimentară, forestieră (în 1967 era de 8 ori mai mare decît în 1960), chimică (produce printre altele, îngrăşăminte, insecticide, vopsele). Producţia de energie electrică a ajuns la 314 milioane kW/h, iar consumul de electricitate a crescut, într-un deceniu, de şase ori. În domeniul industriei grele, şi în special în ramura metalurgică s-au înregistrat rezultate încurajatoare. În ansamblu, între 1960—1967, producţia industrială a Coastei de Fildeş a sporit de 3,7 ori.

În agricultură, prin diversificarea culturilor, au apărut pe piaţă noi produse : ulei de palmier, orez, bumbac, cauciuc, trestie de zahăr etc., care s-au adăugat produselor tradiţionale. Cu toate acestea, la ora actuală 50 la sută din populaţia ţării mai este angajată în producţia cafelei, prin care se realizează 32 la sută din veniturile Coastei de Fildeş. De altfel, în producţia de cafea, Coasta de Fildeş ocupă azi locul al 3-lea în lume şi primul în Africa, recolta pe anul 1967—1968 ajungînd la 288 000 tone. Dintre acestea, mai mult de 80 la sută sînt destinate exportului. Alte însemnate venituri sînt obţinute din exportul bananelor, ananasului şi cacao.

Mult timp, principalele produse de export au fost materiile prime şi cele neprelucrate. În anul 1960, de exemplu, ponderea acestor produse era de 95 la sută în volumul total al exporturilor. În ultimii ani însă, politica de înzestrare a economiei cu mijloace proprii de prelucrare şi valorificare integrală a materiilor prime, a determinat o scădere progresivă a ponderii lor în totalul exporturilor. Este drept că şi azi manganul şi diamantele sînt exportate în cantităţi apreciabile, dar ele nu depăşesc 2 la sută din totalul exporturilor.

Operaţia de „ajustare" a ponderii produselor exportate în mod tradiţional, s-a efectuat pe fondul unei creşteri remarcabile a volumului exporturilor globale. Dacă în 1960 acesta se cifra la 1 milion tone, în anul 1968 cifra era de 3,3 milioane tone. Produselor tradiţionale amintite li s-au adăugat altele devenite disponibile pentru export : valoroase esenţe de lemn tropical, cherestea, unt de cacao, fructe conservate, cafea praf, fibre şi ţesături de bumbac, ulei vegetal, peşte conservat.

Pornindu-se de la faptul că balanţa comerţului exterior este încă din anul 1961 excedentară, şi că anii 1968—1969 au fost anii unui „boom" economic, important, preocupările actuale sînt îndreptate spre reducerea discrepanţelor dintre regiuni, înfăptuindu-se pentru aceasta ample proiecte. Notăm că în 1968 au fost lansate lucrările de extindere a portului Abidjan şi semnalăm „Operaţiunea San Pedro". Situat la 300 km vest de capitala ţării, San Pedro este pe cale de a deveni al doilea mare port al ţării. Lucrările de construcţie au fost începute acum doi ani, în august. Proiectul nu se rezumă însă numai la atît. Paralel va fi construit şi un oraş care, cu timpul va descongestiona din mai multe puncte de vedere activităţile capitalei. Localitatea San Pedro se află într-o regiune foarte bogată, situată în zona fluviului Sassandra, unde cresc însemnate specii de lemn preţios, se cultivă cafea şi cacao, şi recent, au fost descoperite şi date în exploatare minereuri de fier cu o concentraţie foarte mare. Se preconizează ca localitatea Man — unde s-a descoperit zăcămîntul amintit — să fie legată de San Pedro printr-o cale ferată. De altfel, realizarea unor şosele care vor lega portul cu alte localităţi ca : Sassandra, Bereby, Tabou, Soubré, Issia — se află într-o fază avansată. Pe lîngă faptul că vor fi deosebit de utile, noile drumuri se vor bucura din plin de atenţia turiştilor dat fiind că vor traversa opt fluvii şi rîuri de o frumuseţe, şi un pitoresc aparte. După terminarea amplelor lucrări portuare urbane şi rutiere, San Pedro va deveni un important centru economic al ţării.

Al doilea mare proiect care se realizează azi în Coasta de Fildeş, este marele baraj de la Kossou. Aici, în acest oraş situat pe fluviul Bandama, şi aflat la 280 km nord-vest de Abidjan, se construieşte o hidrocentrală care va avea o putere instalată de 174 000 MW. În anul 1978, ea va putea fi mărită la 535 000 MW, ceea ce va permite electrificarea totală a Coastei de Fildeş. În afară de aceasta, barajul, care va crea un lac de 1709 kmp, va da posibilitatea ca suprafeţe agricole foarte întinse să fie irigate.

...Coasta de Fildeş a intrat în conştiinţa contemporaneităţii prin producţia ei de cafea şi prin vocaţia ei turistică. Rezervaţiile de la Bouna, staţiunea de altitudine Man şi mai ales cea de la Dabakola, unde se află unica turmă de elefanţi roşii din Africa erau considerate ca definitorii pentru a sugera imaginea Coastei de Fildeş. Azi, imaginea trebuie evident corectată. Reuşitele primului deceniu al independenţei sînt elocvente în acest sens.

Dumitru CONSTANTIN

sinteze

Clasa muncitoare — forţă motrice fundamentală a lumii contemporane

Dr. Carol Niri
Dr. Traian Caraciuc

Istoria a conferit clasei muncitoare un rol deosebit în evoluţia omenirii. Apărut pe o anumită treaptă de dezvoltare a societăţii umane, proletariatul — a cărui existenţă şi viitor sînt indisolubil legate de forţele de producţie cele mai înaintate, de progresul tehnico-ştiinţific — s-a afirmat, încă de la început, ca un factor social profund revoluţionar, acţiunea sa înscriindu-se pe coordonate fundamentale ale dezvoltării ascendente a umanităţii. „*Clasa muncitoare* — arăta V. I. Lenin — *e călăuzită de un ţel măreţ, de importanţă istorică mondială : eliberarea omului de orice formă de asuprire şi exploatare a omului de către om. Spre înfăptuirea acestui ţel năzuieşte cu ardoare, de multe decenii, dind luptei sale o amploare din ce în ce mai mare, organizindu-se în partidele ei, care numără milioane de oameni, fără să se lase descurajată de înfringerile izolate şi de insuccesele vremelnice*". (Opere complete, Ed. politică, 1962, vol. 9, pag. 132).

Succesiunea proceselor istorice, care au avut loc de la apariţia proletariatului, profundele transformări revoluţionare şi progresiste din ultimele decenii confirmă justeţea incontestabilă a tezei marxist-leniniste cu privire la locul şi rolul clasei muncitoare în dezvoltarea omenirii. Sub conducerea partidelor comuniste şi muncitoreşti, clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea şi alte pături sociale, a înfăptuit revoluţia socialistă într-un şir de ţări din Europa, Asia şi America Latină ; ea se află în primele rînduri ale luptei împotriva marilor monopoluri, pentru pace, democraţie şi progres social ; acţionează pentru lichidarea totală şi definitivă a colonialismului, pentru apărarea independenţei naţionale şi a suveranităţii statelor eliberate din robia colonială. Influenţînd tot mai puternic procesul complex de transformare progresistă a societăţii, clasa muncitoare trece ea însăşi prin importante procese cantitative şi calitative. Dezvoltarea impetuoasă a forţelor de producţie în epoca noastră, implicaţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice, amploarea proceselor social-politice nu au redus ci, dimpotrivă, au sporit şi mai mult rolul clasei muncitoare ca forţă revoluţionară de seamă a lumii contemporane.

Misiunea istorică a clasei muncitoare — eliberarea lumii de orice asuprire şi exploatare, întronarea egalităţii depline între oameni şi naţiuni — este deosebit de complexă ; ea se înfăptuieşte în prezent în condiţiile unei uriaşe diversităţi de condiţii, situaţie ce generează variate forme şi mijloace de luptă, obiective şi sarcini diferenţiate de la ţară la ţară. Desfăşurîndu-se, în primul rînd, pe plan naţional, lupta de clasă a proletariatului are, în acelaşi timp, un caracter internaţional. Ea afectează întregul sistem mondial al capitalismului, prezentînd anumite trăsături comune în toate ţările, dar se deosebeşte, potrivit condiţiilor concrete ale fiecărei ţări, prin formele de desfăşurare, ritmuri, obiective, particularităţi istorice, tradiţii naţionale etc. În fiecare ţară, lupta clasei muncitoare urmează o cale deosebită şi aceste căi sînt atît de diferite, încît ar constitui o greşeală fundamentală înţelegerea dezvoltării mişcării muncitoreşti internaţionale contemporane ca un proces uniform identic pretutindeni. „*Nimic nu e mai jalnic din punct de vedere teoretic şi mai ridicol din punct de vedere practic* — spunea V. I. Lenin — *decît ca «în numele materialismului istoric» să-ţi zugrăveşti în ACEASTĂ direcţie viitorul într-o culoare cenuşie uniformă ; ar fi o mîzgălitură ieftină şi nimic mai mult*". (V. I. Lenin, Opere complete, Ed. politică, vol. 30, pag. 125).

Întreaga experienţă istorică demonstrează capacitatea clasei muncitoare de a-şi înfăptui misiunea istorică, de a exercita o influenţă mereu mai hotărîtoare asupra evoluţiei social-politice a omenirii, a cursului vieţii internaţionale, a destinelor popoarelor.

FORŢĂ CONDUCĂTOARE ÎN EDIFICAREA NOII ORÎNDUIRI

Formarea şi dezvoltarea sistemului mondial socialist, care cuprinde în prezent 14 state socialiste, marchează o etapă nouă, calitativ superioară în dezvoltarea clasei muncitoare. Înfăptuirea revoluţiei şi desfăşurarea procesului de construire a socialismului şi comunismului au creat noi posibilităţi pentru afirmarea în întreaga plenitudine a rolului său istoric.

Unind într-un front comun toate forţele progresiste ale societăţii, clasa muncitoare a lichidat vechea orînduire bazată pe asuprire şi exploatare şi a instaurat noile relaţii socialiste în toate compartimentele societăţii. În procesul unor puternice încleştări sociale (insurecţii, răscoale, lupte armate de eliberare, acţiuni parlamentare şi extraparlamentare), al unor variate şi multiple forme ale luptei de clasă, proletariatul s-a transformat, în aceste ţări, în forţa socială determinantă în înfăptuirea grandioaselor transformări revoluţionare. Condusă de partidele comuniste, clasa muncitoare şi-a demonstrat inepuizabilele resurse revoluţionare, spiritul de abnegaţie şi sacrificiu, capacitatea creatoare în rezolvarea problemelor complexe ale edificării noii orînduiri.

Acumulînd noi trăsături calitative : stăpînă, alături de întregul popor, a mijloacelor de producţie, deţinătoare, împreună cu celelalte categorii de oameni ai muncii, a puterii politice, participantă activă la conducerea şi organizarea economiei naţionale, la întreaga viaţă social-politică, clasa muncitoare se afirmă tot mai puternic ca forţă socială conducătoare a societăţii. Procesul construcţiei socialiste, succesele obţinute de toate ţările sistemului mondial socialist demonstrează, în întreaga plenitudine, că clasa muncitoare are capacitatea dialectică de a transforma radical societatea, de a se situa în centrul prefacerilor înnoitoare şi o dată cu aceasta de a se transforma pe sine însăşi. În structura sa au avut loc profunde modificări cantitative şi calitative ; după unele date statistice, numărul muncitorilor şi funcţionarilor din ţările socialiste depăşeşte astăzi cifra de 150 de milioane de oameni. Marile schimbări petrecute în producţia materială, diversificarea economiei naţionale, dezvoltarea industriei socialiste cu ramurile ei cele mai avansate (industria constructoare de maşini, industria electronică, industria chimică, industria atomică etc.), aplicarea largă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii au avut ca rezultat mutaţii adînci pe planul diviziunii naţionale a muncii, reflectate atît în creşterea considerabilă a ponderii clasei muncitoare în totalul populaţiei active a fiecărei ţări socialiste, cît şi în modificările privind structura profesională, nivelul şi varietatea pregătirii muncitorilor.

În acelaşi timp, însuşirea temeinică a unor cunoştinţe ştiinţifice din cele mai diverse domenii a contribuit şi contribuie la atenuarea deosebirilor dintre munca fizică şi munca intelectuală, la creşterea rolului şi ponderii activităţii intelectuale în ansamblul activităţii productive a muncitorilor. Puternica receptivitate faţă de tot ceea ce este nou, înaintat, constituie unul din factorii importanţi care situează în mod obiectiv clasa muncitoare în primele rînduri ale

Milano. Demonstrație a muncitorilor din industria textilă

Tokio. Demonstrație a muncitorilor japonezi în cadrul ofensivei de primăvară

luptei pentru eliminarea vechiului, a rutinei, ale activității îndreptate spre perfecționarea continuă a vieții economice și sociale. Procesul amplu de ridicare a nivelului de cultură al muncitorilor, lărgirea orizontului științific și îmbogățirea experienței lor social-politice contribuie activ la dezvoltarea continuă în rîndul clasei muncitoare, ca și al celorlalți oameni ai muncii, a conștiinței socialiste.

Vasta operă a construcției socialiste și comuniste antrenează intense procese de mobilitate socială, generează modificări adînci în structura de clasă a societății, în raporturile dintre clasele și categoriile sociale, în compoziția numerică și natura acestora. În condițiile consolidării continue a orînduirii socialiste are loc un proces de apropiere și omogenizare a intereselor fundamentale ale clasei muncitoare și celorlalte pături sociale — țărănimea, intelectualitatea, — aliații săi firești, de bază, în construcția socialistă, categorii sociale active în făurirea noii orînduiri. Alianța clasei muncitoare cu țărănimea și intelectualitatea nu estompează, nu anihilează caracterul, orientarea de clasă a evoluției sociale ci, dimpotrivă, mobilizează într-un mod și mai eficient, și mai intens, întregul popor la înfăptuirea țelurilor istorice ale socialismului. Interesele clasei muncitoare — care a fost animată întotdeauna de spiritul comunității de interese cu masele largi ale poporului, fără deosebire de naționalitate — constituie expresia concentrată a intereselor fundamentale ale tuturor celorlalte categorii sociale, ale întregii societăți, ale întregii națiuni socialiste.

Rolul clasei muncitoare în socialism este legat indisolubil de lupta pentru apărarea și consolidarea independenței și suveranității naționale a fiecărui stat socialist. Patriotismul socialist, factor generator de înalte valori politice și morale, de vitalizare a energiilor națiunii, constituie o componentă organică a conștiinței socialiste a clasei muncitoare. În același timp, acționînd în spiritul unității strînse dintre sarcinile sale naționale și internaționale, clasa muncitoare din țările socialiste se afirmă ca un important factor de întărire a solidarității proletare internaționale. Prin formarea statelor socialiste, clasa muncitoare internațională, forțele democratice și progresiste din lumea întreagă dispun de puternice bastioane de sprijin, de aliați consecvenți și de nădejde. Pe măsură ce fiecare detașament național al mișcării muncitorești obține noi succese în lupta pentru construirea socialismului și comunismului, în aceeași măsură sporește forța întregului sistem mondial socialist, se dezvoltă unitatea și tăria întregului front antiimperialist contemporan. Clasa muncitoare din țările socialiste își manifestă activ solidaritatea de clasă și simpatia cu luptele revoluționare ale proletariatului mondial, cu acțiunea forțelor democratice, antiimperialiste de pretutindeni pentru pace și progres social.

Experiența istorică a construirii noii societăți demonstrează creșterea continuă a rolului clasei muncitoare în edificarea socialismului și comunismului. Capacitatea de conducere și mobilizare, spiritul de disciplină și organizare, consecvența și fermitatea politică, înalta conștiință revoluționară situează clasa muncitoare în fruntea forțelor sociale ale societății socialiste. Dezvoltarea proceselor sociale, îndeplinirea cu succes a misiunii sale consfințesc rolul conducător al clasei muncitoare ca o legitate generală a construcției socialismului. Sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești, clasa muncitoare din țările socialiste, în alianță cu celelalte categorii de oameni ai muncii, își intensifică eforturile pentru realizarea de noi succese în dezvoltarea producției materiale și a vieții social-politice. Nu există forțe care să abată clasa muncitoare din drumul socialismului. Socialismul — această impunătoare realitate istorică, expresie a vitalității marxism-leninismului și a marilor potențe ale clasei muncitoare — se afirmă ca perspectiva inexorabilă a dezvoltării societății, forță motrice fundamentală a procesului revoluționar, factor principal în lupta pentru pace și progres social.

Rolul conducător al clasei muncitoare este astăzi o trăsătură definitorie fundamentală a orînduirii socialiste din România. Clasa muncitoare din țara noastră deține, împreună cu toți oamenii muncii de la orașe și sate, întreaga putere politică în stat, ea reprezintă forța socială de bază a tuturor marilor transformări care au avut loc în viața economică și social-politică a patriei în ultimii 26 de ani. În opera grandioasă de afirmare a socialismului în România — se subliniază în Raportul C.C. al P.C.R., prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al X-lea al partidului — *„rolul hotărîtor l-au avut clasa muncitoare și avangarda sa revoluționară, Partidul Comunist Român"*. Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare traduce în viață programul Congresului al X-lea al P.C.R., își aduce contribuția hotărîtoare la progresul economic și social, la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Progresele mari realizate de economia românească pe calea industrializării și modernizării, dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție au asigurat creșterea continuă și rapidă a rîndurilor clasei muncitoare. Dinamismul dezvoltării acesteia este ilustrat de ritmul rapid al creșterii numărului de muncitori care s-a ridicat de la circa 1 000 000 de persoane în 1938, la peste 3 500 000 în 1968. Creșterea mai accentuată a numărului muncitorilor, în raport cu alte categorii de salariați, a dus la sporirea ponderii lor în totalul salariaților de la 57,6 la sută, în 1950, la 73,2 la sută, în 1968. Dezvoltarea intensă a ramurilor moderne ale industriei a determinat o sporire mai accentuată a numărului de muncitori în aceste sectoare industriale.

Victoria socialismului în România a generat noi raporturi între clasa muncitoare și celelalte pături sociale, exprimate în cimentarea continuă a coeziunii societății noastre socialiste, în jurul partidului și guvernului. Fundamentul și, totodată, garanția acestei coeziuni este politica științifică, marxist-leninistă, a Partidului Comunist Român, conducerea de către partid a activității desfășurate pe toate planurile vieții economice, social-politice și culturale de către clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate și celelalte categorii sociale ale populației. Larga democrație imprimată în această activitate, promovarea unor forme și metode politice specifice relațiilor de unitate și alianță, în raport cu etapa istorică actuală determină o influență politică tot mai profundă a clasei muncitoare și partidului comunist asupra întregii vieți sociale. *„Întărirea continuă a rolului conducător al clasei muncitoare* — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — *este o necesitate obiectivă pentru realizarea cu succes a sarcinilor istorice din întreaga perioadă a construirii socialismului și comunismului"*.

Traducînd în viață mărețul program de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, clasa muncitoare

din România — parte integrantă a muncitorimii internaționale — îndeplinește în același timp și o profundă îndatorire internaționalistă, contribuie la consolidarea forțelor socialismului pe plan mondial ; ea este profund solidară cu lupta clasei muncitoare din țările capitaliste pentru apărarea drepturilor de muncă și viață, pentru apărarea libertăților muncitorești și democratice, se află alături de popoarele care luptă pentru cucerirea și consolidarea independenței naționale, împotriva colonialismului și neocolonialismului, pentru progres social.

ÎN LUPTĂ ÎMPOTRIVA DOMINAȚIEI MONOPOLURILOR, PENTRU DEMOCRAȚIE ȘI PROGRES SOCIAL

Clasa muncitoare constituie o puternică forță socială în lumea capitalistă, în unele țări influența sa evidențiindu-se tot mai pregnant în întreaga viață politică. Dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, revoluția tehnică și științifică, adîncirea diviziunii sociale a muncii și lărgirea proporțiilor ei au determinat mari schimbări în ponderea și compoziția clasei muncitoare, în accentuarea caracterului colectiv al muncii, a gradului ei de socializare. Cercetarea aprofundată a acestor modificări, a consecințelor lor sociale și politice are o importanță deosebit de mare pentru aprecierea corectă a locului și rolului clasei muncitoare în societatea contemporană, pentru definirea sarcinilor și căilor realizării unității muncitorești, a atragerii în lupta comună a noilor detașamente de oameni ai muncii salariate.

În perioada postbelică, se poate constata o creștere numerică accentuată a clasei muncitoare, ponderea acesteia fiind astăzi în țările capitaliste dezvoltate, în medie de circa 70 la sută din totalul populației active. Izvoarele acestei creșteri sînt generate de adîncirea procesului de ruinare a micilor fermieri și a țăranilor (în S.U.A. de pildă, numărul fermelor a scăzut, de la 6,1 milioane în 1940, la 3,7 milioane în 1959 ; în R.F.G., în perioada 1949—1968, au „dispărut" circa 563 000 de gospodării mici și mijlocii) ; ruinarea micilor producători de la orașe (urmare a concurenței marelui capital) ; atragerea masivă a femeilor și tineretului în producție (în S.U.A. : 12 milioane de femei în producție, în 1940 — 24 milioane în 1963 ; în Anglia — femeile reprezintă 2/3 din numărul muncitorilor din industria de confecții) ; imigrația forței de muncă etc.

Pe de altă parte, înfăptuirea a diferite operațiuni monopoliste — integraționiste, progresul rapid al forțelor de producție au lărgit sfera exploatării capitaliste, au accentuat considerabil trecerea în rîndurile clasei muncitoare a noi categorii de oameni ai muncii salariate — ingineri, tehnicieni, cercetători științifici, laboranți, unele grupuri de salariați din serviciile de programare și gestiune, din serviciile de ambalaje și comerț etc. Creșterea numerică a personalului tehnico-ingineresc și științific, a rolului său în producția industrială constituie, de altfel, elementul cel mai semnificativ al mutațiilor ce au loc în structura clasei muncitoare contemporane. În condițiile actuale, dezvoltarea tehnicii duce la o redistribuire radicală a muncii sociale în sfera producției, exprimată, pe de o parte, în micșorarea substanțială a cantității muncii depuse nemijlocit la strunguri și mecanisme, iar pe de altă parte în creșterea relativă a cantității muncii depuse în domeniul proiectării, elaborării de regimuri tehnologice, al controlului tehnic și altele. Ca urmare, se constată în ultimele decenii o mărire considerabilă a numărului de ingineri, tehnicieni, cadre științifice în numeroase ramuri industriale : în S.U.A., de pildă, aceste categorii sociale reprezintă circa 50 la sută din totalul salariaților în industria chimică și 60 la sută în industria atomică ; în R.F. a Germaniei — 26 la sută în industria electronică și 32 la sută în industria chimică etc.

Dezvoltarea capitalismului monopolist de stat și, în mod deosebit, revoluția tehnico-științifică au determinat o creștere numerică accentuată și a salariaților din birourile întreprinderilor, serviciile de studii, de metodă, de gestiune și de plan constituind elemente indispensabile producției. Prin mecanizarea și automatizarea muncilor de birou, activitatea acestor salariați se apropie tot mai mult de cea din uzină, într-o manieră sau alta ei participînd la producerea de bunuri materiale.

Consecințele modificărilor ce au loc în situația acestor pături evidențiază tot mai mult apropierea lor de proletariatul industrial. Masa acestor categorii de salariați este despărțită definitiv de mijloacele de producție, își vinde la fel ca muncitorii forța de muncă și, cu mici excepții, trăiește exclusiv din salariu și este exploatată de către capitaliști. Angajat în proiectarea și construirea, dirijarea și întreținerea sistemelor automate, a mașinilor și instalațiilor, personalul tehnico-ingineresc și tehnico-științific este tot mai mult antrenat în procesul de producție, începe să îndeplinească o parte importantă din funcțiile clasei muncitoare. Acestea sînt și considerentele pentru care numeroși cercetători constată o lărgire continuă a granițelor clasei muncitoare (în structura ei incluzînd și anumite grupuri ale intelectualității tehnico-științifice), evidențiază tendința formării unui „personal muncitoresc combinat", denumit „muncitor colectiv", tendință semnalată încă de K. Marx în „Capitalul" (K. Marx—F. Engels, Opere, vol. 23, Editura politică, București, 1966, pag. 513-514). De altfel, clasicii marxism-leninismului nu au redus niciodată sfera proletariatului la cei ce prestează muncă fizică ; ei au arătat că în categoria de clasă muncitoare intră atît muncitorii din industrie cît și muncitorii care concură la realizarea producției, un rol tot mai important în dezvoltarea industriei moderne revenind muncii intelectuale. Nu întîmplător salariații care prestează în procesul de producție această muncă sînt denumiți uneori în literatura burgheză muncitori cu „gulere albe".

Desigur, personalul tehnico-ingineresc nu poate fi integrat, în totalitatea sa, în structura clasei muncitoare, atît din punctul de vedere al caracterului muncii și rolului în procesul de producție, cît mai ales al nivelului conștiinței de clasă. Situația inginerilor și tehnicienilor este complexă din punct de vedere social : unii sînt mai strîns legați de producătorii direcți, alții primesc din partea patronilor sarcina de a îndeplini o parte din funcțiile lor de comandă. Acest lucru și determină ca unii ingineri, prin deprinderile, psihologia și deseori și prin originea lor, să se apropie de cercurile burgheze și micburgheze. Treptat, însă, și la aceste categorii de oameni ai muncii se formează conștiința locului și rolului lor în societatea contemporană, cele mai înaintate elemente înțelegînd că numai printr-o luptă comună cu muncitorii este posibilă realizarea idealurilor lor. Participarea personalului tehnico-ingineresc la luptele sociale antimonopoliste constituie o componentă a confruntărilor sociale din lumea capitalistă contemporană.

Mutațiile ce au loc în structura clasei muncitoare constituie subiectul unor ascuțite dispute între reprezentanții ideologiei marxist-leniniste și cei ai ideologiei burgheze. Folosind diferite noțiuni și criterii în analiza structurii de clasă, numeroși teoreticieni burghezi ajung la concluzia că polarizarea societății ar fi încetat și ar avea loc un proces de „dispariție" a claselor fundamentale ale societății capitaliste și a antagonismelor de clasă, de „dizolvare" a burgheziei și proletariatului într-o așa-numită „clasă de mijloc". (G. A. Lundberg, C. C. Schrag, „Sociology", New York, 1963 ; Louis Soubise, „Le marxisme après Marx...", Paris, 1967 ; J. Kenneth Galbraith, „The New Industrial State", Boston, 1967). În analiza naturii și locului clasei muncitoare în epoca contemporană se operează cu date și cifre care vorbesc despre modificările de structură, trăsăturile și tendințele dezvoltării proletariatului, multe din situațiile și statisticile folosite reprezentînd o reală valoare științifică ; concluziile care sînt, însă, trase din aceste constatări au de regulă (fără a exclude anumite aprecieri obiective în lucrările unor teoreticieni burghezi) un conținut apologetic, ele reflectă renunțarea de către autorii lor la criteriile științifice care determină apartenența de clasă.

Desigur, cercetînd structura de clasă a societății burgheze actuale, constatăm unele elemente noi generate de dezvoltarea capitalismului monopolist de stat și progresul tehnico-științific, dar nu se poate trage nicidecum concluzia că clasa muncitoare „tradițională" ar fi dispărut și s-ar contura o „nouă clasă muncitoare" (S. Mallet, „La nouvelle classe ouvrière", Paris, 1963 ; P. Boelleville, „Une nouvelle classe ouvrière", Paris, 1963), care nu ar mai fi în totalitatea ei exploatată. Clasa muncitoare, lipsită de mijloace de producție și privată de participare la decizii continuă să fie exploatată printr-o varietate de forme și mijloace directe și indirecte.

Realitatea lumii contemporane infirmă, de asemenea, „argumentele" prin care unii teoreticieni burghezi încearcă a demonstra că teza marxistă cu privire la rolul istoric al proletariatului ar fi „contestată" de viață sau că misiunea istorică a clasei muncitoare ar trece, chipurile, asupra altor pături sociale. Se proclamă că „destinatarul" revoluției în a doua jumătate a secolului al XX-lea nu mai este proletariatul, care nu și-ar fi îndeplinit misiunea de „purtător al negației", ci tineretul studențesc, intelectualitatea etc. (idei prezente în unele lucrări ale lui Herbert Marcuse, Alain Tourain, H. Fronn, W. Reich, J. și M. Rowntree ș.a.).

Inconsistența afirmațiilor unor ideologi burghezi cu privire la „depolitizarea" clasei muncitoare, scăderea combativității sale revoluționare este viu demonstrată de amploarea luptelor sociale din ultimii ani în cadrul cărora un loc central îl ocupă în multe țări clasa muncitoare. Seismograful acțiunilor muncitorești, precum și ale altor categorii sociale este supus tot mai frecvent unor puternice oscilații înregistrînd, într-o serie de țări, valori fără precedent. Lupta maselor muncitoare pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață, asigurarea drepturilor și libertăților democratice, pentru pace și securitate, domină din ce în ce mai mult scena politică a lumii capitaliste avînd puternice rezonanțe pe plan internațional.

(Va urma)

Una dintre cele mai tipice artere a orașului : strada Ramblas

reportaj pe glob

BARCELONA

Valentin Silvestru

Dintr-o piață vastă, de pe un obelisc de o sută de metri, Columb arată cu mîna întinsă apele azurii ale Mediteranei ; nu de aici, de la Barcelona, și nu pe aici, pe aceste ape, au navigat cutezătoarele sale caravele, dar fiecare oraș spaniol contribuie la permanența miturilor naționale și acest port uriaș, cu o forfotă ametitoare, cu toată istoria păstrată în concomitența de astăzi a straturilor succesive a două milenii, era în drept să-l proslăvească în felul său pe ilustrul corăbier.

Se zice că orașul a fost întemeiat de cartaginezul Amilcar Barca, general și conducător, care i-a convins pe proaspeții iberi ai acelor locuri să-și întemeieze o cetate. Mai tîrziu, Roma i-a dăruit cetății nu numai statutul civil, ci și zidul care o înconjura protector în forma unui nonagon uriaș cu turnuri cubice. Astăzi, segmente importante ale acestei fortificații dăinuie încă, între blocurile cu 26 de etaje și autostrada în șase benzi. Deși vizigoții lui Ataulf, francii, maurii și bătăioșii regi ai Aragonului i-au tot adăugat prin secole cîte ceva în felul lor, măreția orașului este certă și structural debitoare modului latin de a concepe construcțiile. Tot un roman, regele Berenger I și soția sa, probabil gotă, Almodis, au înălțat o basilică în inima cetății, cu o rîvnă și o cheltuială de o viață, amintind curios, prin biografia lor, de Neagoe Basarab și a sa Doamnă Despina. Regii ctitori se odihnesc aici într-un sicriu de lemn încrustat, dar peste clădirea lor modestă s-a suprapus o uriașă catedrală gotică, de o severitate a liniei, o puritate a stilului și o grandoare a volumelor rar întîlnite, împodobită cu sculpturi de Canet, altare desenate de Benabarre, picturi ale catalanului Martorel și ale cordobezului Bermejo. În jurul ei, în fermecătoarea curte gotică unde circulația vehiculelor este oprită, roiesc turiști din toată lumea, unii încărcați cu cîte 3—4 aparate de fotografiat și filmat, asudînd în cele mai ciudate poziții pentru a prinde peisajul din unghiuri cît mai abracadabrante.

Spania a dezvoltat considerabil turismul, creînd condiții excelente străinilor în vizită și afluența aceasta enormă pe care am constatat-o pe toate drumurile — de la Sevilla la Santander, și de la Pontevedra la Alicante, în Madrid ca și în satele cervantești din La Mancha — este un fenomen curent.

Aspectul cel mai important este însă pasiunea neistovită a catalanilor pentru propriul lor oraș. Ei își petrec duminicile în parcul înalt, sacrificat, pe colinele Montjuich, la muzeul de antichități, în vechile basilici, ca și în străvechi cîrciumioare cu parfum medieval. Hoinărind noaptea prin orașul iluminat subtil cu felinare din fier forjat, am întîlnit un grup numeros de bătrîni și bătrîne care sporovăiau gureș pe treptele bisericii Santa Maria del Mar. Cum era ora 3, am ținut, intrînd în vorbă, să aflu ce-i preocupa la acest ceas tîrziu ; se discuta despre justețea sau nejustețea aplicelor ornamentale de pe fațada monumentului...

O operă copleșitoare la Barcelona este cea a arhitectului și urbanistului Antonio Galudi, care și-a legat numele de sistematizarea centrului orașului, de parcuri cu chiparoși și răcoroase fîntîni de aramă, de clădirea celebră a administrației și mai ales de genialul templu Sagrada Familia, un edificiu de o splendoare unică. El este deschis nu de o poartă, ci de o cataractă de portaluri, într-un fel de gotic fantast din care izbucnesc spre înălțimi patru turnuri conice. Turnurile sînt perforate de sute de ferăstruici prin care se vede cerul. Privit de departe, monumentul pare o erupție vulcanică înghețată în care sculptori giganți au modelat forme după un desen capricios, de inspirație minerală ori vegetală — ori și una și alta. Gaudi și-a încheiat această operă capitală a vieții în 1882. Dar construcția continuă. Din înălțimea turnurilor, escavatoarele, macaralele, transportoarele care se agită în juru-le au dimensiunea furnicilor. Ele și-au asumat însă sarcina — pentru cîți ani oare de acum încolo ? — de a desăvîrși aceste muzee imense ridicate de un titan renascentist întîrziat. Am avut senzația, atît la Barcelona cît și la Osuna, la Madrid, la Tarragona, la Valencia, și am înțeles că marile monumente, mai depărtate sau mai apropiate, nu sînt socotite încheiate nici de edili, nici de urbaniști, nici de artiști. Se investesc însemnate energii morale și materiale, fie pentru a le desăvîrși sau a le conserva intacte, fie pentru a li se da integru spațiul propriu, într-un mod specific, în dezvoltarea inerentă a unei urbe sau alteia.

N-am însă impresia că această prelungă și constructivă operație este și

Cartierul vechi

Panoramic al capitalei Catalaniei

foarte riguroasă. În aceste zile face oarecare vîlvă în Spania drastica hotărîre a primarului madrilen de a opri lucrările la blocul foarte înalt pe care întreprinderea Huarte l-a început cu acoperișul, după un procedeu ce pare profanului demențial ; s-au înălțat două vergele de beton, casele ascensoarelor, iar etajele urmează să se ivească de sus în jos. Primarul — el alcalde —, Don Navarro, cere să se reteze din înălțime cei nouă metri care, depășind planul inițial, ar sfida și întuneca priveliștea asupra unor edificii antice. Discuțiile din presă relevă ideea că s-ar construi un anumit punct haotic și fără preocupare pentru valorile arhitecturale consacrate prin secole. Dar, firește, confruntarea în temă nu poate fi decît rodul unui studiu aplicat și special. Este, desigur, firesc ca exacerbarea spațială a unui oraș port — cu aproape patru milioane de locuitori, decis să-și conserve riguros bogata moștenire clasică, să ridice extrem de compelexe probleme.

Capitala Catalaniei nu este numai sediul unor vestigii de demult. Viața culturală a țării cunoaște aici o mișcare destul de vie, literară și artistică, ale cărei expresii sînt cîteva însemnate reviste de grup și școală, ca „La Vanguardia", teatre — printre care o importantă scenă lirică, Liceo — muzee de artă contemporană. Dăruind o vastă colecție orașului în care și-a petrecut tinerețea și s-a format, Pablo Picasso a contribuit la întemeierea unicului muzeu din lume consacrat în întregime creației sale. Pe una din străduțele cartierului gotic, într-un mic și încîntător palat, în sălile a trei etaje, sînt expuse (și foarte frecventate) pînze din diverse epoci creatoare. Întocmirea muzeistică este admirabilă, căci i se face laicului o subtilă introducere în arta pictorului, arătîndu-i-se, de pildă, cum s-a dezvoltat seria desenelor „Las Meninas" din detalii ale celebrului tablou al lui Velásquez, cum evoluează stilizarea imaginilor în viziunile succesive ale pictorului asupra aceluiași model („Variațiuni pe tema unui fumător"), cum intervine culoarea în desen și așa mai departe. Vizita în acest muzeu, chiar sumară, de călător, este tulburătoare, fascinația cartoanelor și pînzelor artistului păstrîndu-se îndelung.

Dar contextul cultural al acestei veri spaniole la Barcelona, la Madrid și în cadrul „festivalurilor" din circa 50 de orașe și stațiuni balneare, organizate de ministerul informațiilor și turismului, include și unele prezențe românești ce s-au făcut puternic remarcate. Ansamblul folcloric „Doina", care străbate un itinerar de cîteva mii de kilometri prin întreaga peninsulă, este declarat de presă (și, după spectacolele date la Madrid, de toate cotidienele centrale, de radio și televiziune) ca o atracție artistică de prim ordin.

Corul „Madrigal" este precedat de elogioase anunțuri ce-i vestesc sosirea. Ecoul prezenței mai vechi, prestigioase, a baletului Operei Române, nu s-a stins încă. În acest context, chiar și pagina unei importante reviste consacrată modei „în stil românesc" în vestimentația feminină — exprimă o preocupare de cunoaștere reciprocă a două culturi vechi, cu rădăcini comune.

reflector

TREI CANDIDAȚI PENTRU DOUĂ LOCURI

La sfîrșitul acestui an, două locuri de membri nepermanenți în Consiliul de Securitate — actualmente ocupate de Spania și Finlanda — vor deveni vacante. La sediul O.N.U., în grupul țărilor vest-europene, se desfășoară actualmente o vie competiție pentru succesiune între Belgia, Italia și Austria. Argumentele invocate de reprezentanții belgieni se sprijină pe de o parte pe faptul că, după ce a rezolvat îndelungatul său litigiu cu fosta sa colonie Congo (Kinshasa), Belgia nu mai poate fi la O.N.U. obiectul nici unui repros, pe de altă parte pe rolul pe care îl poate juca în desfășurarea vieții internaționale (relații Est-Vest, securitate europeană etc.). „Întemeierea aspirațiilor belgiene, notează corespondentul ziarului «Le Monde», este dealtminteri recunoscută de mai multe țări aparținînd unor sectoare geografice și unor grupuri politice diferite". Italia invocă în favoarea candidaturii sale ideea că, între marile puteri și țările mici, ar fi util ca o serie de țări printre care ea însăși să fie considerate ca ocupînd un rang intermediar. Austria, în fine, consideră că țările neutre ar trebui să aibă asigurat un loc în Consiliu și, ca atare, ar fi oportun ca o prezență austriacă să urmeze celei finlandeze. (Această continuitate este dealtminteri ceea ce o parte dintre occidentali ar dori, dimpotrivă, să evite).

Controversele și negocierile în acest domeniu continuă. Cu perspectiva de a se intensifica fără îndoială la toamnă, o dată cu deschiderea noii sesiuni a Adunării Generale.

NU S-A LUAT CONTACT CU SALISBURY

În climatul creat de hotărîrea guvernului britanic de a ridica embargoul asupra livrărilor de armament către Republica Sud-Africană, au început să circule la Londra zvonuri despre eventuala reluare a contactelor cu Salisbury, în vederea unei rapide reglementări a conflictului dintre Marea Britanie și Rhodesia. La originea acestor zvonuri stă afirmația făcută de premierul Ian Smith în parlamentul de la Salisbury, că ar fi gata să reia dialogul cu Londra în problema recunoașterii regimului instaurat în Rhodesia, cu condiția ca aceste conversații să fie „serioase" și „constructive".

Un purtător de cuvînt al ministerului de externe britanic a afirmat că declarațiile premierului rhodesian sînt „foarte vagi" și că, de altfel, nici un contact nu a fost stabilit între Londra și Salisbury de la instaurarea guvernului conservator.

50 DE ANI DE LA STABILIREA RELAŢIILOR DIPLOMATICE DINTRE ROMÂNIA ŞI CEHOSLOVACIA

N. Hanganu

Anul acesta popoarele român, ceh şi slovac sărbătoresc împlinirea unei jumătăţi de veac de la stabilirea relaţiilor diplomatice între România şi Cehoslovacia, eveniment de seamă în istoria relaţiilor de prietenie tradiţională a popoarelor celor două ţări.

De-a lungul veacurilor, între români, cehi şi slovaci s-au statornicit trainice legături, întemeiate pe sentimente de stimă şi preţuire reciprocă, pe solidaritatea în lupta pentru eliberarea naţională şi socială. După formarea, în 1918 — ca urmare a destrămării imperiului austro-ungar — a Republicii Cehoslovace independente, guvernul tînărului stat cehoslovac, pe lîngă măsurile adoptate pe plan intern în vederea ridicării gradului de dezvoltare şi prosperitate a Cehoslovaciei, şi-a concentrat atenţia spre promovarea unor relaţii amicale cu toate statele. În cadrul acţiunilor întreprinse în acest sens, în anul 1920 România şi Cehoslovacia au convenit să stabilească relaţii diplomatice la nivel de legaţii. Interesele politice şi economice care legau cele două ţări au făcut ca relaţiile bilaterale dintre ele să se extindă şi să cuprindă, treptat, tot mai numeroase sectoare de activitate.

Solidaritatea tradiţională româno-cehoslovacă s-a manifestat larg în perioada dintre cele două războaie mondiale. Cu prilejul marilor mişcări greviste ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti din anul 1933, clasa muncitoare cehoslovacă, poporul cehoslovac, sub conducerea directă a Partidului Comunist din Cehoslovacia, s-au solidarizat cu lupta proletariatului român, organizînd în diverse centre muncitoreşti ca Praga, Brno, Nymburk numeroase acţiuni de protest împotriva teroarei poliţieneşti la care erau supuşi greviştii şi de ajutorare a victimelor acestei terori.

În toamna anului 1938 şi în primăvara lui 1939, cînd Germania hitleristă a călcat în picioare integritatea, suveranitatea şi independenţa naţională a statului cehoslovac, clasa muncitoare din ţara noastră, în frunte cu Partidul Comunist Român, intelectualitatea progresistă, poporul român şi-au manifestat solidaritatea deplină cu lupta dreaptă a poporului cehoslovac împotriva dictatului de la München.

Un moment remarcabil în evoluţia relaţiilor dintre popoarele român şi cehoslovac l-a constituit participarea României la luptele pentru eliberarea Cehoslovaciei de sub jugul fascist. Aşa cum se ştie, după insurecţia armată din august 1944, poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, şi-a mobilizat toate resursele economice, întregul său potenţial militar şi uman pentru eliberarea teritoriului ţării, aducîndu-şi totodată o contribuţie însemnată la eliberarea Ungariei şi Cehoslovaciei, la victoria finală asupra fascismului. Alături de Armata Sovietică, forţa principală a coaliţiei antifasciste, care a purtat greul războiului, de patrioţii cehi şi slovaci, armata română a luptat cu mult eroism şi spirit de sacrificiu pentru eliberarea Cehoslovaciei de sub ocupaţia Germaniei fasciste. Armata română a luat parte la luptele purtate pe teritoriul Cehoslovaciei cu un efectiv total de peste 248 000 de ostaşi şi ofiţeri, eliberînd sau luînd parte la eliberarea a numeroase localităţi, printre care : Roznava, Lucenec, Banska Bystrica, Banska Stavnica Zvolen, Brno, Bratislava, Humpolec şi altele. Sîngele vărsat în comun în aceste lupte a cimentat şi mai mult prietenia tradiţională şi solidaritatea popoarelor român, ceh şi slovac.

Continuînd vechile tradiţii de prietenie, la 1 octombrie 1945 au fost reluate relaţiile diplomatice dintre România şi Cehoslovacia, iar la 9 noiembrie, acelaşi an, a fost semnat primul acord comercial româno-cehoslovac. În contextul primilor ani postbelici, un moment important în istoria relaţiilor postbelice româno-cehoslovace l-a constituit vizita oficială în Cehoslovacia în luna septembrie 1947, a delegaţiei guvernamentale române, condusă de dr. Petru Groza, pe atunci preşedinte al Consiliului de Miniştri, cu care prilej au fost discutate cu oficialităţile cehoslovace unele acţiuni privind dezvoltarea relaţiilor româno-cehoslovace şi s-a semnat un acord cultural.

Victoria socialismului în cele două ţări, unitatea ţelurilor şi aspiraţiilor fundamentale ale celor două popoare au creat o bază trainică pentru ridicarea pe o treaptă superioară, calitativ nouă, a relaţiilor româno-cehoslovace de prietenie şi colaborare. Aceste relaţii cunosc o extindere şi intensificare continue pe baza principiilor marxism-leninismului, ale independenţei, suveranităţii, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, întrajutorării tovărăşeşti. În prezent, între România şi Cehoslovacia se desfăşoară relaţii de colaborare fructuoasă pe plan economic, politic, tehnico-ştiinţific, cultural ; au loc contacte pe linie de partid, de stat, a organizaţiilor obşteşti, se intensifică întîlnirile dintre specialiştii din diverse domenii.

Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală dintre Republica Socialistă România şi Republica Socialistă Cehoslovacă, semnat la 16 august 1968, dă un nou impuls dezvoltării relaţiilor dintre cele două ţări, corespunzător intereselor fundamentale ale popoarelor român, ceh şi slovac, cauzei generale a socialismului şi păcii.

O expresie a dezvoltării relaţiilor româno-cehoslovace o constituie intensificarea schimburilor comerciale, a colaborării şi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări. Protocolul schimburilor comerciale pe anul 1970 prevede o creştere a volumului de mărfuri cu 17 la sută faţă de prevederile protocolului pe anul 1969. Volumul schimburilor comerciale dintre cele două ţări situează Cehoslovacia pe locul al doilea în comerţul exterior al României cu ţările socialiste, iar România pe locul al cincilea în comerţul exterior al Cehoslovaciei cu ţările socialiste. O evoluţie pozitivă cunosc, de asemenea, relaţiile de colaborare dintre România şi Cehoslovacia în domeniul cultural, ştiinţific, al turismului.

Cele două ţări dispun de posibilităţi multiple pentru dezvoltarea în continuare a colaborării în toate domeniile de activitate. *„Partidul Comunist Român, guvernul şi poporul nostru* — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — *împărtăşesc, dorinţa partidului comunist, a guvernului şi popoarelor Cehoslovaciei de a folosi şi mai intens posibilităţile ce le au pentru a asigura dezvoltarea şi mai puternică a relaţiilor româno-cehoslovace de prietenie şi colaborare tovărăşească"*. Realizările dobîndite de popoarele celor două ţări în edificarea noii orînduiri creează noi premise pentru extinderea şi intensificarea colaborării reciproc avantajoase dintre România şi Cehoslovacia, pe baza principiilor marxism-leninismului, în interesul poporului român şi al popoarelor ceh şi slovac, al unităţii tuturor ţărilor socialiste, al luptei victorioase pentru triumful socialismului şi păcii.